

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

МИРОНЕЦЬ ЮРІЙ АНАТОЛІЙОВИЧ

УДК 342.9:37.014.5(477)

ДИСЕРТАЦІЯ

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

081 «Право»

08 «Право»

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ **Ю. А. Миронець**

Науковий керівник: **Дрозд Олексій Юрійович**, доктор юридичних наук,
професор

Київ – 2025

АНОТАЦІЯ

Миронець Ю. А. Адміністративно-правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2025.

У дисертації сформовано науково обґрунтовані положення та рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правових засад інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні шляхом опрацювання сутності й специфіки інформаційного суспільства та його впливу на освітню діяльність.

Визначено поняття інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складової державної інформаційної політики в Україні, що є сукупністю ресурсів та інструментів, які використовуються для створення, обробки, зберігання та поширення інформації та інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності задля формування системного підходу до підвищення якості, доступності й інклюзивності освіти, налагодження ефективної комунікації між різними суб'єктами освітньої діяльності, задоволення інформаційних та освітніх потреб суспільства. Визначено зміст інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складової державної інформаційної політики в Україні, що включає: розроблення та впровадження державних вимог, стандартів і програм у сфері інформатизації та цифровізації освіти; забезпечення фінансування розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури закладів освіти; підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій; створення освітніх ресурсів і контенту в цифровому форматі; запровадження

інноваційних методів навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; захист цифрового освітнього простору.

Розкрито систему суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні. Виокремлено тенденції сучасного нормативно-правового базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні: 1) інтеграція з європейськими стандартами (розроблення та впровадження електронних освітніх ресурсів; забезпечення доступу до онлайн платформ і курсів; використання цифрових технологій для оцінювання знань і навичок; підготовка педагогів до використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі тощо); 2) цифровізація освіти; 3) підтримка використання відкритих даних і ресурсів; 4) забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних; 5) стимулювання інновацій у сфері інформаційно-комунікаційних технологій в освіті; 6) підвищення кваліфікації педагогів у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій; 7) залучення громадськості до розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті; 8) розвиток міжнародного співробітництва.

Виокремлено такі функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності: 1) інформаційна; 2) комунікаційна; 3) організаційна; 4) інтерактивна; 5) інноваційна; 6) безпекова; 7) аналітична. Визначено принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні як фундаментальні положення та ідеї, що визначають основи й напрями регулювання адміністративних, інформаційних і комунікаційних відносин у сфері освіти, забезпечують системність та узгодженість правових норм, що регулюють використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі, гарантують реалізацію освітніх та інформаційних прав і свобод учасників освітньої діяльності. Доведено, що система принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні ґрунтується на таких засадах: доступності; безперервності навчання;

інтерактивності; адаптивності; інноваційності; безпеки; транспарентності; інтеграції; персоналізації; співпраці; екологічності; правової відповідності.

Наведено поняття «адміністративно-правовий механізм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності». Це визначена нормами адміністративного права система правових, організаційних заходів та технічних засобів, що застосовуються та використовуються для створення та належного функціонування системи надання освітніх послуг, підтримки, оптимізації та удосконалення освітньої діяльності, з метою забезпечення збору, зберігання, обробки та передачі інформації у сфері освіти, налагодженню ефективної взаємодії між усіма її суб'єктами. Запропоновано до складових адміністративно-правового механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності відносити: а) норми адміністративного права; б) організаційні заходи; в) апаратні засоби; г) програмні засоби; г) мережеві ресурси.

Доведено, що до системи адміністративних форм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні належать: видання нормативних актів; видання індивідуальних актів; формування й реалізація державних програм та ініціатив; укладання адміністративних договорів; планування; організаційні форми (зокрема навчання щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню діяльність, звітність щодо ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, формування інформаційно-довідкових матеріалів щодо інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності тощо).

Зазначено, що технології інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це система технічних інструментів, платформ, засобів і програмних рішень, що побудовані на основі нормативно-правових механізмів та спрямовані на регулювання, управління й цифровізацію освітньої діяльності. З точки зору адміністративного права технології інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності підпорядковуються державному регулюванню та контролю, спрямованому на

забезпечення дотримання законодавчих норм, стандартів якості освіти й захисту прав учасників освітньої діяльності. До технологій інформаційно-комунікаційного забезпечення в освітній діяльності зараховано такі: онлайн платформи та навчальні системи; мобільні додатки й інструменти; технологічні інструменти кібербезпеки та захисту даних; інформаційно-аналітичні інструменти.

Визначено класифікацію адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, до яких віднесено: реєстраційні; ліцензійні; процедури сертифікації суб'єктів освітньої діяльності та акредитації освітніх програм за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; процедури стандартизації; контрольні адміністративні процедури.

Схарактеризовано взаємодію суб'єктів інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності щодо створення інноваційних проєктів.

Виокремлено загальні напрями вдосконалення процесу інформатизації системи освіти в Україні, що мають бути спрямовані на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу в Україні шляхом: 1) функціонального вдосконалення освітньої Е-платформи та ЄДЕБО; 2) посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти; 3) оптимізації освітньої діяльності в умовах війни; 4) підвищення цифрової грамотності учасників освітньої діяльності; 5) моніторингу й оцінки ефективності інформатизації освіти.

Сформовано форми міжнародного співробітництва щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітній діяльності: 1) міжнародна нормативно-правова інтеграція (створення єдиних правових стандартів для регулювання використання інформаційних і комунікаційних технологій; гармонізація національного законодавства); 2) міжнародні освітні програми з інтеграцією інформаційних і комунікаційних технологій; 3) міжнародні консорціуми з трансферу освітніх технологій; 4) міжнародний обмін професійного досвіду,

знань, навичок та інформації; 5) міжнародні дослідницькі проєкти; 6) міжнародна підтримка (фінансова, організаційна, методична, інформаційна тощо) щодо задоволення освітніх потреб.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони становлять науково-теоретичний і практичний інтерес та можуть бути використані в: науково-дослідній сфері – для створення теоретико-методологічної бази вдосконалення запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності; нормотворчій діяльності – пропозиції зможуть доповнити нормативно-правові акти, а також законопроекти, які знаходяться на розгляді у Верховній Раді України та стосуються питань побудови інформаційного суспільства й інноваційного розвитку, а також стануть підґрунтям для змістової складової відповідного Положення про інформаційно-комунікаційні технології в освітній діяльності; освітньому процесі – матеріали може бути використано в освітньому процесі під час викладання дисциплін «Адміністративне право» та «Інформаційне право».

Ключові слова: державна інформаційна політика, інформаційне забезпечення, інформаційне суспільство, інформація, координація, механізм, освіта, процедури, суб'єкти, технології, цифровізація, освітня діяльність.

SUMMARY

Myronets Yu. A. Administrative and Legal Framework for Information and Communication Support for Educational Activities in Ukraine. – *Qualification scientific work on the rights of the manuscript.*

The thesis for obtaining a scientific degree of Doctor of Philosophy in speciality 081 Law. National Academy of Internal Affairs. Kyiv, 2025.

The thesis formulates scientifically based provisions and recommendations for improving the administrative and legal framework for information and communication support for the educational activities in Ukraine by studying the essence and specifics of the information society and its impact on the educational process.

The concept of information and communication support for the educational activities as a component of public information policy in Ukraine is formed to include a set of resources and tools used to create, process, store and disseminate information, information and communication technologies in the educational activities to form a systematic approach to improving the quality, accessibility and inclusiveness of education, establishing effective communication between different actors in the educational activities, and meeting the information and educational needs of society. The content of information and communication support for the educational activities as a component of public information policy in Ukraine is determined, including: – development and implementation of state requirements, standards and programmes in the field of informatisation and digitalisation of education; – provision of funding for the development of information and communication infrastructure of educational institutions; – training and professional development of teachers in the use of information and communication technologies; – creation of educational resources and content in digital format; – introduction of innovative teaching methods using information and communication technologies; – protection of the digital educational space.

The system of actors in information and communication support for the educational activities in Ukraine is revealed. The trends of the current regulatory framework in the field of information and communication support of the educational activities in Ukraine are highlighted: 1) integration with European standards (development and implementation of electronic educational resources; access to online platforms and courses; use of digital technologies for assessing knowledge and skills; training of teachers to use ICT in the educational activities, etc); 2) digitalisation of education: 3) support for the use of open data and resources; 4) cyber security and personal data protection; 5) stimulation of innovations in the field of information and communication technologies in education; 6) professional development of teachers in the use of information and communication technologies; 7) involvement of the public in the development of information and communication technologies in education: 8) development of international cooperation.

The functions of information and communication support for the educational activities are formed as follows: 1) informational; 2) communication; 3) organisational; 4) interactive; 5) innovative; 6) security; 7) analytical. The principles of information and communication support for the educational activities in Ukraine are defined as fundamental provisions and ideas that determine the basis and areas of regulating administrative, information and communication relations in the field of education, ensure systematic and consistent legal provisions governing the use of information and communication technologies in the educational activities, and guarantee the implementation of educational and information rights and freedoms of participants in the educational activities. The system of principles of information and communication support for the educational activities in Ukraine includes the following: – accessibility; – continuity of learning; – interactivity; – adaptability; – innovation; – security; – transparency; – integration; – personalisation; – cooperation; – environmental friendliness; – legal compliance.

The administrative and legal mechanism for organising information and communication support for the educational activities in Ukraine as a complex of interrelated administrative and legal, information and technical, coordination and

organisational instruments, measures and procedures aimed at ensuring the effective functioning of information and communication systems in the field of education, regulating the rules of information circulation, organising interaction between educational institutions and other entities, and introducing the latest information and communication technologies is revealed.

The system of administrative forms of information and communication support for the educational activities in Ukraine is outlined as follows: – issuance of legal regulations; – issuance of individual regulations; – formation and implementation of state programmes and initiatives; – conclusion of administrative contracts; – planning; – organisational forms (including training on the implementation of information and communication technologies in the educational activities, reporting on the effectiveness of information and communication support for the educational activities, development of information and reference materials on information and communication support for the educational activities, etc.)

It is determined that the technologies of information and communication support for the educational activities in Ukraine are a system of technical tools, platforms, means and software solutions built on the basis of regulatory and legal mechanisms and aimed at regulating, managing and digitalising educational activities. From the perspective of administrative law, technologies of information and communication support for the educational activities are subject to state regulation and control aimed at ensuring compliance with legislative provisions, quality standards of education and protection of the rights of participants in the educational activities. The technologies of information and communication support in the educational activities include: – online platforms and learning systems; – mobile applications and tools; – technological tools for cybersecurity and data protection; – information and analytical tools.

The administrative procedures for information and communication support for the educational activities in Ukraine are classified as follows: registration; licensing; certification and accreditation procedures for information systems for use in the

educational activities; procedures for standardisation of information and communication technologies; and control administrative procedures.

The interaction of the actors of information and communication support for the educational activities in terms of creating innovative projects is characterised.

The general areas of improving the activities of informatisation of the education system in Ukraine are identified to meet the educational information and communication needs of participants in the educational activities in Ukraine by means of: 1) functional improvement of the educational e-platform and Unified state electronic database on education; 2) strengthening the protection of information security in the field of education; 3) optimisation of the educational activities in times of war; 4) increasing the digital literacy of participants in the educational activities; 5) monitoring and evaluation of the effectiveness of education informatisation.

Forms of international cooperation on building an information society in terms of introducing information and communication technologies into the educational activities are established: 1) international regulatory and legal integration (establishment of common legal standards for regulating the use of information and communication technologies; harmonisation of national legislation); 2) international educational programmes with the integration of information and communication technologies; 3) international consortia for the transfer of educational technologies; 4) international exchange of professional experience, knowledge, skills and information; 5) international research projects; 6) international support (financial, organisational, methodological, informational, etc.) to meet educational needs.

The practical significance of the results obtained is that they are of scientific, theoretical and practical interest for: – research purposes – scientific recommendations and conclusions can be used to create a theoretical and methodological basis for improving the introduction of information and communication technologies in the educational activities; – law-making – the proposals can supplement the legal regulations and draft laws currently under

consideration by the Verkhovna Rada of Ukraine on building an information society and innovative development, and provide the basis for the content of the relevant Regulations on information and communication technologies in the educational activities; – educational process – the materials will be used in the educational activities when teaching disciplines: ‘Administrative Law and Information Law.

Keywords: *state information policy, information support, information society, information, coordination, mechanism, education, procedures, actors, technologies, digitalization, educational activities.*

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Миронець Ю. А. Функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 2. С. 87–92. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.2.15>
2. Миронець Ю. А. Поняття та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 617–619. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-7/150>
3. Миронець Ю. А. Система суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Право та державне управління*. 2022. № 4. С. 362–366. DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.4.53>
4. Миронець Ю. А. Правовий аналіз нормативного базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Держава та регіони*. 2023. № 4. Т. 2. С. 8–12. (Серія «Право»). DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.2.2>
5. Myronets Y. Principles of information and communication support for educational process in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 6. P. 45–49. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2023.6.08>

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Миронець Ю. А. Сучасне поняття, зміст та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. *Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 16–17 берез. 2022 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2022. С. 118–120.
7. Миронець Ю. А. Новітня класифікація суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Проблемні*

питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19–20 жовт. 2022 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2022. С. 121–123.

8. Миронець Ю. А. Новітнє поняття адміністративних процедур інформаційного-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 131–133.

ЗМІСТ

ВСТУП	16
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	27
1.1. Поняття та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складова державної інформаційної політики.....	27
1.2. Система суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні.....	41
1.3. Нормативно-правові акти, які регламентують інформаційно-комунікаційне забезпечення освітньої діяльності	58
1.4. Функції та принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності.....	75
Висновки до розділу 1	91
РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	95
2.1. Адміністративно-правовий механізм організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності	95
2.2. Форми і технології інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності.....	108
2.3. Адміністративні процедури інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності	126
2.4. Взаємодія суб'єктів інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності щодо створення інноваційних проєктів.....	142
Висновки до розділу 2	159
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ	

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЮ ДІЯЛЬНІСТЬ.....	165
3.1. Напрямки удосконалення адміністративного законодавства України щодо інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховної діяльності	165
3.2. Міжнародне співробітництво щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітня діяльність	182
Висновки до розділу 3	202
ВИСНОВКИ.....	205
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	211
ДОДАТКИ.....	232

ВСТУП

Обґрунтування теми дослідження. Глобальний розвиток характеризується поступовою трансформацією індустріального суспільства в постіндустріальне, що відбувається на тлі зростаючих глобалізаційних процесів та активного розвитку цифрових технологій. У сучасних умовах науково-технічний прогрес значно розширює сферу послуг та нематеріального виробництва, водночас сприяючи масштабному та динамічному проникненню інформаційно-комунікаційних технологій у всі аспекти життя. Особливо помітний цей вплив у галузі освіти, де цифрові інструменти стають базовим засобом підготовки до роботи в сучасних економічних умовах. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє адаптувати освітню діяльність до потреб постіндустріального суспільства, забезпечуючи таким чином основу для подальшого соціально-економічного зростання.

Міжнародний досвід показує, що цифрові технології виступають важливим фактором для стимулювання соціально-економічного розвитку та відновлення економік багатьох країн. Вони забезпечують умови для сталого розвитку, що стає стратегічним пріоритетом у довгостроковій перспективі. Врахування відповідних факторів вимагає скоординованих дій держави, зокрема в галузі освіти, де важливо розробити заходи для ефективного використання цифрових технологій і підготовки кадрів, здатних функціонувати в нових умовах. Важливим виступає адміністративно-правове регулювання, що спрямоване на забезпечення інформаційної безпеки, формування стандартів цифрової освіти, та створення правових передумов для інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в освітню діяльність.

В Україні існують проблеми саме з адмініструванням інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, що вимагають більш дієвого регулювання та контролю з боку органів публічного адміністрування. Таким чином, розробка та впровадження ефективних адміністративно-

правових засад інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні є одним із ключових чинників формування сучасного та якісного освітнього простору, що відповідає викликам ХХІ століття. Забезпечення ефективного функціонування освітніх закладів на основі сучасних цифрових технологій не лише вдосконалює навчальний процес, але й формує необхідні навички у молодого покоління для успішної інтеграції у цифрову економіку. Інформаційно-комунікаційне забезпечення освіти виступає невід'ємним елементом сталого розвитку українського суспільства, забезпечуючи його інноваційність, прогресивність та адаптивність до нових правових викликів.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. На актуальність проблематики інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні звертали увагу провідні вчені у галузі адміністративного та інформаційного права, зокрема: П. Алієва, В. Андрущенко, Т. Антонюк, І. Арістова, О. Бандурка, І. Березовська, В. Биков, В. Білоус, Т. Білоус-Осінь, Г. Блінова, Ю. Блудова, М. Бойко, Т. Бондаренко, М. Боровик, Б. Бочаров, Д. Відоменко, В. Вітовецький, О. Гаращук, Г. Генсерук, А. Гречко, С. Гринюк, Т. Губанова, Н. Губерська, О. Джафарова, А. Демартино, Г. Дзяна, Р. Дзяний, І. Дирда, О. Єсіна, І. Зайцева, А. Зінюк, Л. Змій, Ю. Іриневи́ч, І. Капуш, Т. Каткова, В. Кириленко, Н. Кіяновська, О. Климентьєв, Ю. Коваленко, Л. Ковальчук, А. Козьмініх, Б. Кормич, Ю. Корнейко, Т. Костецька, Т. Кравченко, К. Куркова, В. Куценко, Я. Лазур, О. Линовицька, О. Локшина, А. Любович, Т. Майборода, О. Макєєва, О. Маклюк, С. Мартинюк, К. Маштак, Г. Метеленко, В. Нікітенко, Г. Онопченко, І. Панова, М. Прищак, П. Редіна, В. Резніченко, Т. Розумна, В. Савіщенко, В. Савченко, А. Садовська, Р. Сербин, О. Сисоєв, О. Скоробагатська, В. Степанов, Д. Сущенко, Т. Тихонова, Я. Тицька, О. Токар, О. Тонне, В. Фадєєв, Ю. Христій, Ю. Чалюк, А. Чорноус, О. Шапуров, Г. Швачич, С. Шехавцова, І. Шоробура, Р. Щокін, О. Яра, Н. Яруліна та інші.

Віддаючи належне досягненням вказаних науковців, в Україні залишається недостатньо адаптований підхід до формування теоретичного підґрунтя до вироблення оновленої моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні з позицій адміністративного та інформаційного права.

Таким чином, потреба в оновленні адміністративно-правової моделі інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, пошуку і застосуванні нового наукового інструментарію, соціально-правова обумовленість визначає актуальність наукового виклику у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Обрана тема дисертаційного дослідження спрямована на виконання основних положень: Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019; Стратегії інформаційної безпеки, затвердженої Указом Президента України від 28 грудня 2021 р. № 685/2021; Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 2 червня 2021 р. № 225/2021; Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р.; Концепції розвитку громадянської освіти в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 р. № 710-р; Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки, затвердженої Указом Президента України від 27 вересня 2021 р. № 487/2021; Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695.

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ 30 листопада 2021 року, протокол № 22 та уточнено 25 лютого 2025 року, протокол № 5.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є формування науково-обґрунтованих положень та рекомендацій щодо удосконалення адміністративно-правових засад інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, шляхом опрацювання сутності й специфіки інформаційного суспільства та його впливу на освітню діяльність.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких *завдань*:

- сформулювати зміст інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складової державної інформаційної політики в Україні;

- визначити систему суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні;

- виділити тенденції сучасного нормативно-правового базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні;

- визначити принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні;

- розкрити особливості адміністративно-правового механізму організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні;

- визначити технології інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні;

- розкрити адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні;

- сформулювати види взаємодії суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності;

- виділити загальні напрямки удосконалення процесу інформатизації системи освіти в Україні;

- сформулювати форми міжнародного співробітництва щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність.

Об'єкт дослідження – сукупність суспільних відносин, що виникають та трансформуються у інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні.

Предмет дослідження – адміністративно-правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні.

Методи дослідження. У роботі використовувалася унікальна сукупність загальних та спеціально-юридичних методів наукового пізнання. Поняття інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складової державної інформаційної політики розкрито завдяки методу *діалектики* (підрозділ 1.1). *Системний* метод використовувався під час визначення системи суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні (підрозділ 1.2). За допомогою *гносеологічного* методу дослідження було з'ясовано функції та принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності (підрозділ 1.3). Методи *індукції* та *дедукції* дозволили сформулювати загальні та окремі характеристики інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні (розділ 1).

Формально-юридичний підхід дозволив проаналізувати нормативно-правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні (підрозділи 1.3, 3.1). *Системно-структурний* метод уможливив характеристику адміністративно-правового механізму організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності (підрозділ 2.1). Методи *класифікації*, *групування* та *системно-функціонального* підходу було виділено форми, технології та адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності (підрозділи 2.2, 2.3). *Структурно-логічний* метод допоміг визначити коло суб'єктів взаємодії та координації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності щодо створення інноваційних проєктів (підрозділи 2.4, 3.2). Метод *прогнозування* дозволив визначити напрями удосконалення адміністративно-правового регулювання

щодо запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню діяльність (розділ 3).

Нормативною базою дисертації є Конституція України, законодавчі акти України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради України, акти Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти Міністерства освіти і науки та Міністерства цифрової трансформації України.

Інформаційну базу дослідження становлять політико-правова публіцистика, проекти нормативних актів, довідкові видання, статистичні матеріали щодо побудови інформаційного суспільства.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим монографічним дослідженням у сфері адміністративно-правових засад інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, у якому сформовано тенденції та перспективи концептуально новітньої моделі освітньої політики України із врахуванням особливостей побудови інформаційного суспільства. Визначено низку науково-обґрунтованих пропозицій та практичних рекомендацій, зокрема:

уперше:

– визначено поняття «адміністративно-правовий механізм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності». Це визначена нормами адміністративного права система правових, організаційних заходів та технічних засобів, що застосовуються та використовуються для створення та належного функціонування системи надання освітніх послуг, підтримки, оптимізації та удосконалення освітньої діяльності, з метою забезпечення збору, зберігання, обробки та передачі інформації у сфері освіти, налагодженню ефективної взаємодії між усіма її суб'єктами;

– запропоновано до складових адміністративно-правового механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності відносити:

а) норми адміністративного права, на підставі яких відбувається

інформаційно-комунікаційне забезпечення освітньої діяльності стандарти, а також протоколи та політики, які регулюють використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності; б) організаційні заходи: розпорядник інформації, органи управління у сфері освіти (наприклад, Державна служба якості освіти України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти), інші державні органи, суб'єкти освітньої діяльності, інші особи, яким надається доступ до ІКТ у порядку та обсягах, визначених законодавством; в) апаратні засоби: комп'ютерна техніка, сервери, мультимедійне обладнання та інші пристрої, що використовуються для доступу до інформаційних ресурсів у сфері освіти; г) програмні засоби: операційні системи, освітні платформи, спеціалізоване освітнє програмне забезпечення, системи управління освітньою діяльністю та інше програмне забезпечення, що сприяє організації та здійсненню освітньої діяльності, розмежовують права доступу, забезпечують захист від порушень цілісності інформації, різні види доступності до інформації, вимоги щодо її захисту відповідно до закону, з метою передачі захищених даних між її користувачами; г) мережеві ресурси: телекомунікаційні мережі, інтернет, внутрішні локальні мережі, призначені для забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності даних під час їх обробки, зберігання та передачі в мережевому середовищі;

– висунуто припущення, що адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні можна розглядати під кутом зору подвійного змісту, де: 1) за широкого підходу адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні спрямовані на створення умов для цифрової трансформації та модернізації освітнього процесу (до числа таких віднесено: реєстраційні; ліцензійні; процедури сертифікації суб'єктів освітньої діяльності та акредитації освітніх програм за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; процедури стандартизації; контрольні адміністративні процедури); 2) у межах більш вузького підходу процедури

інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні мають виконувати роль регуляторів щодо дій уповноважених суб'єктів публічної адміністрації та суб'єктів освітньої діяльності під час їх взаємодії з приводу автоматизованого збирання, оброблення, зберігання та захисту інформації щодо здобувачів освіти, суб'єктів освітньої діяльності, що формується та використовується для забезпечення потреб фізичних та юридичних осіб;

удосконалено:

– теоретичні положення щодо ролі громадських організацій у забезпеченні інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, що можуть виступати суб'єктами громадського самоврядування, державно-громадського управління та інституційної підтримки, які розширюють доступ до освітньо-інформаційних ресурсів та програм мобільності, надають відповідну інституційну підтримку, та сприяють об'єднанню зусиль державних суб'єктів, освітніх закладів, дослідницьких установ та інших суб'єктів громадянського суспільства для досягнення спільних цілей державної політики в галузі освіти;

– розуміння інтерактивної функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, як ключового напрямку сучасного навчання, що передбачає функціонування освітнього середовища через використання віртуальних платформ, гейміфікацію та персоналізацію навчання для забезпечення безперервної, ефективної та суб'єктно-орієнтованої освітньої діяльності;

– науково-теоретичний підхід до виділення системи адміністративних форм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, до яких віднесено: – видання нормативних актів; – видання індивідуальних актів; – формування та реалізація державних програм та ініціатив; – укладання адміністративних договорів; – планування; – організаційні форми (зокрема, навчання щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню діяльність, звітність щодо ефективності

інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, формування інформаційно-довідкових матеріалів щодо інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності тощо);

– трактування взаємодії суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як комплексної системи синергетичних дій між учасниками освітнього середовища, що спрямована на ефективну передачу, обробку, синхронізацію та використання інформації для досягнення спільних освітніх цілей, та включає в себе узгодження інтересів та дій суб'єктів через технологічні, педагогічні та організаційні засоби, що забезпечують безперервний обмін інформаційними ресурсами, підвищують якість навчання та сприяють розвитку компетенцій всіх учасників процесу;

отримали подальшого розвитку:

– наукові позиції стосовно адміністративно-правового механізму організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, який доцільно розглядати через призму теоретико-правової категорії, що має об'єктивувати комплекс взаємопов'язаних адміністративно-правових, інформаційно-технічних та координаційно-організаційних інструментів, заходів та процедур, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування інформаційно-комунікаційних систем у сфері освіти, регулювання правил обігу інформації, організацію взаємодії між освітніми установами та іншими суб'єктами, та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення доступу до освітніх ресурсів;

– напрямки функціонального вдосконалення Національної освітньої електронної платформи (Е-платформи) та Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО) в Україні щодо: розробки механізму автоматичної взаємодії Е-платформи з ЄДЕБО та іншими державними інформаційними системами та базами даних, що стосуються освіти та соціального забезпечення; розширення контенту та сервісів для всіх рівнів освіти в рамках платформ з урахуванням специфічних потреб кожного рівня; – порашення технічного функціонування; – створення умов для розвитку

національних виробників освітнього контенту та цифрових ресурсів через стимулювання інновацій, пільгове фінансування та підтримку стартапів в галузі освіти;

– напрямки та тенденції європейського співробітництва щодо модернізації освіти для України шляхом: – поєднання цифровізації з концепцією сталого розвитку; – безпекового правового регулювання європейського захисту персональних даних; – підвищення ролі онлайн та гібридного навчання; – підвищення рівня цифрових навичок та компетенцій; – цифрової інклюзії та забезпечення принципу соціальної справедливості; – підвищення якості освіти через впровадження цифрових освітніх ресурсів; – підготовки до цифрової економіки та ринку праці.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони становлять науково-теоретичний та практичний інтерес та можуть бути використані в:

– *науково-дослідній сфері* – для створення теоретико-методологічної бази вдосконалення запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес (акт Національної академії внутрішніх справ від 07 лютого 2025 року);

– *нормотворчій діяльності* – пропозиції зможуть доповнити нормативно-правові акти, а також законопроекти, які знаходяться на розгляді у Верховній Раді України та стосуються питань побудови інформаційного суспільства й інноваційного розвитку, а також стануть підґрунтям для змістової складової відповідного Положення про інформаційно-комунікаційні технології в освітній діяльності;

– *освітньому процесі* – матеріали може бути використано в освітньому процесі під час викладання дисциплін «Адміністративне право» та «Інформаційне право» (акт Національної академії внутрішніх справ від 07 лютого 2025 року).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднено та обговорено на трьох

міжнародних науково-практичних конференціях: «Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування (м. Київ, 16–17 березня 2022 р.), «Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи» (м. Київ, 19–20 жовтня 2022 р.), «Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення» (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 250 сторінок, з яких основний текст – 195 сторінок. Робота містить список використаних джерел із 180 найменувань на 21 сторінці.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

1.1. Поняття та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складова державної інформаційної політики

У новій парадигмі державного управління трансформуються традиційні уявлення про комунікацію між органами влади та їхню інформаційну взаємодію з громадянами. Тому варто говорити саме про трансформацію суспільних відносин від інформаційного підходу до інформаційно-комунікативного. Адже таким чином створюється певне діалогове середовище «державні службовці – громадяни», зростає необхідність постійної комунікації та зворотного зв'язку, а не лише пасивного одностороннього інформування про основні напрями державної політики [126, с. 146-154].

Останніми роками значення інформації в житті суспільства стрімко зростає, при цьому змінюються методи роботи з інформацією, розширюються сфери застосування нових інформаційно-комунікаційних технологій. Складність такого явища, як інформація, його багатоплановість, широта сфери застосування та швидкий розвиток відбиваються у постійній появі нових тлумачень цього поняття [21].

Дослідження різних боків використання категорій «інформація» має досить довгу історію починаючи із 60-х років минулого століття. При цьому поняття «інформація» виявляється основоположним практично для всіх сфер людської діяльності. Інформаційні технології старше за будь-які інші технології, а інформаційні комунікації існують рівно стільки ж, скільки існує життя на Землі. Термін «інформація» походить із латинської *informatio*, що

означає ознайомлення, викладення, роз'яснення [57; 21]. М. Боровик визначає, що інформація являє собою сукупність даних, які носять інформаційний характер, представлених в електронному вигляді в певний період часу, необхідних для створення/отримання знання та які можуть бути використані в діяльності різних соціально-економічних систем для досягнення запланованих результатів діяльності [21].

Згодом, поруч із словом “інформаційні” з'явилося слово “комунікаційні”. Уточнення терміну знадобилось для того, щоб підкреслити важливість поширення та розповсюдження у суспільстві глобальних і локальних комп'ютерних мереж, які надають нові можливості для пошуку, передачі, обміну інформації, а разом з потужними пристроями збереження інформації сприяють створенню у суспільстві глобального інформаційного розподіленого ресурсу, доступного будь-якій людині [139, с. 105].

Якщо поєднати інформацію та комунікацію, то виникають низка новітніх понять, наприклад, «інформаційно-комунікаційна сфера», «інформаційно-комунікаційні технології», «інформаційно-комунікаційне забезпечення» тощо.

Виникнення інформаційно-комунікаційної сфери стало необхідною відповіддю на зростаюче значення інформації в сучасному суспільстві, що зумовлений низкою факторів, таких як: стрімке зростання обсягу та складності інформації; зміна характеру інформації та її вплив на всі сфери життя; необхідність нових методів роботи з інформацією; зростання ролі комунікацій; створення глобального інформаційного простору тощо.

Поняття інформаційно-комунікативної сфери А. Садовська розуміє у вузькому та широкому значенні. У першому випадку – це суто технічна та технологічна площина інформаційного суспільства. У широкому значенні – соціокультурне середовище, яке складається з інформаційної інфраструктури, має інституціональну систему державного управління, регулювання, саморегулювання. У цій сфері держава встановлює «правила гри» та є її координатором, відіграє ключову роль для продукування

суспільно значимої інформації та конструювання цінностей для обізнаності громадян і включеності в процеси управління. Поняття інформаційно-комунікативної сфери виникає як відповідь на необхідність пояснення нового типу соціальних взаємодій, які виникають у державі в умовах становлення інформаційного мережевого суспільства та формування нової реальності в системі державного управління. Безумовно, постає питання: яка роль держави в управлінні та регулюванні інформаційно-комунікативної сфери, які межі втручання держави в інформаційні процеси? В цьому випадку держава має створити належне законодавче поле для регулювання інформаційних процесів, відносин і діяльності суб'єктів інформаційної діяльності. Органи державної влади мають створити постійну дієву модель інформаційно-комунікативної взаємодії з громадянами та громадянським суспільством. Бо саме результатом наповнення інформаційно-комунікативної сфери стає ціннісна система переконань суспільства, інтелектуальний потенціал і активність громадян. Ця сфера дає можливість наблизити громадян до участі в управлінні – від локального до загальнодержавного рівнів, а також вибудувати конфігурацію соціально-культурних процесів у суспільстві в певний історичний проміжок часу. В умовах інформаційного суспільства увага має акцентуватися не лише на суто технократичному розумінні проблем (впровадження ІКТ, новітніх технологій), але й на гуманітарні цінності, в першу чергу на формування об'єднавчої світоглядної позиції громадян, громадянського суспільства, якості інформації та змістовному наповненню інформаційних продуктів органів державної влади [126, с. 146-154].

На наш погляд, синонімом до інформаційно-комунікативної сфери є саме таке ж середовище. Наприклад, Н. Яруліна визначає, що інформаційно-комунікативне середовище – це інформаційне середовище установи, підприємства, організації, органу публічної влади, будь-якого суб'єкта чи об'єкта інформаційної діяльності, функцією якого є забезпечення оперативності персоналу, зв'язку та координації учасників робочого процесу.

Основне завдання інформаційно-комунікативного середовища полягає в налагодженні ефективного зворотного зв'язку між різними суб'єктами інформаційної взаємодії (можливість в онлайн режимі обговорювати нагальні суспільні питання, проводити відеоконференції, відеочати, миттєво обмінюватися повідомленнями, отримувати відповіді на сайтах, інтернет-порталах, форумах, в соціальних мережах, налагоджувати ефективні комунікативні зв'язки між керівниками і персоналом, між окремими підрозділами тощо). Побудова інформаційно-комунікативного середовища органу публічної влади передбачає налагодження ефективного зворотного зв'язку з громадськістю та встановлення «комунікативного контролю», що сприятиме підвищенню ефективності діяльності органів публічної влади, збільшенню рівня інформаційної відкритості, прозорості тощо [162, с. 31].

Зміни, які відбуваються в законодавстві та в країні цілком, можна вважати впливом розвитку інформаційного суспільства в Україні, а тому необхідність у залученні інститутів громадянського суспільства до прийняття управлінських рішень повинна зростати, а це потребує додаткової уваги органів публічної влади. Тому інформаційне суспільство в Україні потрібно розглядати з боку комунікативної взаємодії, органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства для збереження та захисту національних інтересів в умовах глобалізації. Таким чином мінімізуються прояви загроз глобалізаційних змін в суспільстві за рахунок вироблення єдиних координуючих процесів та взаємозв'язку громадського контролю, оскільки існує загроза у виробленні державної політики таким чином, що громадянське суспільство залишиться в неконтрольованому ІТ-середовищі, що матиме великі переваги без урахування думки інститутів громадянського суспільства [84].

Отже, інформаційно-комунікаційна сфера – це динамічна система, що охоплює всі аспекти інформаційної та комунікаційної діяльності в суспільстві, та складається з різних елементів, таких як: – об'єкти інформаційно-комунікаційної сфери (інформація, інформаційні ресурси та

інформаційно-комунікаційні технології); – суб'єкти інформаційно-комунікаційної сфери; – інформаційно-комунікаційне забезпечення.

Тобто, інформаційно-комунікаційне забезпечення є необхідною умовою для існування та стабільного розвитку інформаційно-комунікаційної сфери, її невід'ємною складовою.

Інформаційно-комунікаційне забезпечення – це сукупність ресурсів та інструментів, що використовуються для створення, обробки, зберігання та поширення інформації, налагодження ефективної комунікації між різними суб'єктами суспільства, задоволення інформаційних потреб громадян, підприємств та органів влади.

В епоху інформаційного суспільства правові відносини характеризується масштабними процесами інформатизації та інтеграції. Щоб провести модернізацію суспільства, необхідне відповідне правове забезпечення, яке має бути модернізовано на основі сучасних інформаційно-комунікативних технологій [69, с. 36]. Однією із складових інформаційного середовища чи сфери є інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), що широко використовуються не тільки для соціально-економічного розвитку України, а є й однією із основних складових сучасної системи освіти. Педагогічна психологія вищої школи розглядає процес навчання у комплексі інформаційно-навчальної, розвивальної і виховної його функції. Сучасна вища освіта вимагає продовження реформ, що відбуваються у системі вищої освіти. Оскільки сучасні випускники повинні бути конкурентноспроможними не тільки на вітчизняному ринку праці, а й на світовому, тому і система вищої освіти повинна відповідати останнім світовим вимогам, що постають перед спеціалістом [50, с. 117].

Поява та розвиток інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) не є абсолютно новим процесом. У тій чи іншій мірі можна говорити про їхнє існування, починаючи із Стародавнього світу, на кожному етапі людського існування. Якщо раніше інформаційно-комунікативні технології виконували допоміжну функцію, наприклад, виступали інструментом в електоральних

кампаніях, пропаганді чи державному управлінні, то в сучасних умовах вони настільки проникають у всі сфери суспільного життя, що фактично задають існуючий порядок денний. Це призводить до виникнення комунікативних стратегій інформаційного суспільства та, відповідно, інформаційно-комунікативних систем у межах яких (з політологічної точки зору) і відбувається політичний дискурс. А. Демартино визначає, що інформаційно-комунікативна технологія – це зумовлений рівнем суспільного розвитку спосіб практичного використання знання, спрямований на досягнення конкретної цілі шляхом взаємодії між політичними суб'єктами [37, с. 94–99]. Д. Д. Відоменко сформував, що інформаційно-комунікаційні технології навчання – це комп'ютерно орієнтована частина педагогічної технології, що відображає модель змісту навчання та методику його подання під час навчального процесу, і представлена у ньому програмними засобами педагогіки, передбачає використання комп'ютерно орієнтованих засобів навчання і комунікаційних мереж для розв'язування дидактичних завдань [24, с. 23-29].

Система освіти набуває якісно нового змісту в перехідний період розбудови українським народом власної демократичної держави, реформування усіх сфер суспільного життя. Вона базується на використанні державою системи сучасних світових стандартів освіти, як нормативної бази функціонування вітчизняної системи освіти, і покликана сприяти підвищенню рівня правової культури громадян, демократизації нашого суспільства, розбудові правової, соціальної держави [127, с. 54].

Сталий розвиток закладу освіти залежить від ефективного використання ресурсів, якими він володіє. У сучасних умовах господарювання саме інформація виступає унікальним ресурсом, який дасть змогу забезпечити сталий розвиток закладу освіти як специфічної соціально-економічної освітньої системи. Одним із найважливіших призначень інформації є усунення та зменшення невизначеності, що в результаті сприяє досягненню сталого розвитку будь-яких соціально-економічних систем,

зокрема закладів освіти. Для цього необхідно володіти повною, достовірною, своєчасною, актуальною інформацією, отриманою на основі відповідних даних [21].

Говорячи про новітню інформаційно-комунікативну технологію як притаманний цифровій епосі спосіб практичного використання знання, спрямований на досягнення конкретної цілі шляхом взаємодії між політичними суб'єктами, А. Демартіно визначає наступні її особливості: її поява та використання зумовлені цифровою епохою; їй властиві практичність, цілеспрямованість, конкретність, чітка спеціалізація, партикулярність; її застосування передбачає наявність політичного суб'єкта та процесу взаємодії [37, с. 94–99].

Одна з важливих особливостей і переваг інформаційно-комунікативних технологій порівняно з іншими навчальними засобами полягає саме в тому, що мультимедійні програми здебільшого розраховані на самостійне активне сприймання та засвоєння учнями знань, умінь і навичок. Сама структура, дидактичне спрямування та розв'язання навчальної (наукової) проблеми передбачають активну розумову діяльність учнів/студентів. Вони можуть обирати оптимальний для себе темп роботи з мультимедійними програмами відповідно до індивідуальних розумових, психолого-фізіологічних можливостей та інтересів; перевіряти правильність відповідей, використовувати у процесі сприйняття та засвоєння знань потрібну зорово-слухову та текстову інформацію. Самостійна робота із засобами такими технологіями створює потрібне підґрунтя для застосування практичних та інтелектуальних умінь, поєднання чуттєвого і раціонального пізнання, з тієї причини, що знання, які учні здобувають у результаті самостійної діяльності, засвоюються значно краще порівняно з тими, які повідомляє педагог [24, с. 23-29; 41].

Державна політика повинна реагувати на вплив глобалізації та інформатизації суспільства, оцінювати середовище та створювати відповідне регулююче законодавство, іншими словами забезпечувати якісним

законодавством. Таким чином, суспільство стає більше підготовленим до змін, демонструючи свою підтримку через збільшення чи покращення економічних показників і показників зайнятості у всіх сферах виробництва [84].

Розуміння суті поняття „інформаційна політика” різними вченими суттєво відрізняється: одні розглядають її як комплекс дій держави для одержання, використання, поширення та зберігання інформації або як захист держави від інформаційних загроз різного типу, інші – як сукупність стратегічних завдань держави, основною метою яких є перехід до інформаційного суспільства. На думку О. Токар, більшість з цих визначень враховує лише окремі напрями діяльності держави в інформаційній сфері. Окрім того, серед науковців не має єдності щодо переліку основних завдань державної інформаційної політики. Проте, за умов інформаційної революції, більшість вчених погоджується, що стратегічно важливими напрямками інформаційної політики є побудова інформаційного суспільства та забезпечення інформаційної безпеки. Інформаційну політику, як вважає О. Токар, найдоцільніше розглядати як сукупність напрямів діяльності держави в інформаційній сфері. Зміст її конкретизується у відповідних концепціях національної інформаційної політики, стратегіях і програмах інформатизації. У цих нормативних документах спостерігаємо різне бачення проблем, які покликана вирішувати держава в інформаційній сфері [141, с. 131-141].

Інформаційна політика В. Омельченком розглядається як розвиток взаємозв'язку, органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства для спільного вирішення та координації дій, які в подальшому відображатимуться в організації суспільного життя. В цьому реченні, необхідно звернути увагу на слово «координація», що є латинського походження. Воно означає узгодженість, об'єднання, упорядкування, можливість людей, як одне ціле (органи публічної влади + інститути громадянського суспільства), узгоджено керувати та виконувати завдання чи плани. Із врахуванням глобалізаційних трансформацій. На погляд вченого,

державну інформаційну політику, слід розглядати, за двома підходами, а саме: як процес, що направлений на співпрацю в глобальному масштабі, а отже стосується міжнародного рівня, та співпрацю внутрішню, вітчизняну, яка стосується виключно України [84].

Державна інформаційна політика, як вважає В. Степанов, будується на посиленні інтеграційних процесів, які об'єктивно і неминуче виникають при створенні, збереженні, передачі і споживанні інформаційних ресурсів. Далі інтеграційні процеси відтворюються в науках інформаційно-комунікаційного циклу, які спрямовані на формування демократично орієнтованої громадської свідомості, сприяння розвитку духовності, культурних, освітньо-виховних і моральних засад, збагачення інтелектуального потенціалу українського народу, збереження його національної та культурної самобутності [135, с. 80].

На наш погляд, державна інформаційна політика України – це комплекс систематизованих правових, організаційних та управлінських заходів, що здійснюються органами публічної влади у співпраці з інститутами громадянського суспільства, з метою формування, захисту, зберігання та поширення інформаційних ресурсів, забезпечення національної інформаційної безпеки, підтримки інтеграції в глобальний інформаційний простір, а також сприяння розвитку інформаційного суспільства. Державна інформаційна політика України включає також правове регулювання цифрових процесів, підвищення рівня інформаційної грамотності населення та створення умов для вільного обміну інформацією, зокрема шляхом використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Зміст завдань державної інформаційної політики окремої країни впливає з політичних і соціально-економічних умов її розвитку і нагромадженого досвіду реалізації окремих заходів державної політики в галузі створення, розповсюдження і використання інформації і світового досвіду здійснення інформаційної політики в розвинених державах [141, с. 131-141].

У різних країнах існують свої особливості, свої труднощі в процесі формування і впровадження інформаційної політики. На них впливає рівень розвитку відповідної інфраструктури, низький рівень усвідомлення в окремих країнах важливості та цінності інформації, слабка державна підтримка цієї сфери, брак належної правової бази, вплив кваліфікованих працівників з цієї сфери за кордон тощо. Проте всі цивілізовані держави розглядають побудову інформаційного суспільства як основу свого соціально-економічного, політичного і культурного розвитку і реалізують цілеспрямовану інформаційну політику. Для цього приймаються необхідні короткострокові, середньострокові і довгострокові програми [141, с. 131-141].

В більшості розвинутих країн інформаційна політика держави зводиться до побудови інформаційного суспільства, впровадження нових технологій у систему державного управління та ефективного здійснення політичної влади – забезпечення доступу широкої громадськості до урядової інформації, стимулювання наукових досліджень у галузі нових технологій, розвитку електронної комерції та програм широкого доступу до інформаційних послуг за допомогою Інтернету, міжнародного співробітництва у сфері інформації [141, с. 131-141].

Якщо визначати складові державної інформаційної політики, то відповідно до Закону України «Про інформацію», основними напрямками державної інформаційної політики є: забезпечення доступу кожного до інформації; забезпечення рівних можливостей щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони, захисту інформації; створення умов для формування в Україні інформаційного суспільства; забезпечення відкритості та прозорості діяльності суб'єктів владних повноважень; створення інформаційних систем і мереж інформації, розвиток електронного урядування; постійне оновлення, збагачення та зберігання національних інформаційних ресурсів; забезпечення інформаційної безпеки України; сприяння міжнародній співпраці в

інформаційній сфері та входженню України до світового інформаційного простору [105].

Деякі дослідники інформаційної політики схильні класифікувати питання, що лежать в основі інформаційної політики, за певними аспектами. Наприклад, Ламбертон [172] класифікував питання інформаційної політики на чотири групи: науково-технічна інформація, інформація з соціальних наук, інформація про послуги та потреби в інформаційних технологіях. Чартрант [165] і Мілевський [84], у свою чергу, класифікували питання інформаційної політики на дев'ять груп, а саме: державна інформація, технологічна інформація, телекомунікаційна та телерадіомовна інформація, міжнародна інформація, відкрита інформація, конфіденційність і таємниця, закон і кримінальні обчислення, інтелектуальна інформація, майнової, бібліотечної та архівної політики та урядової публічної інформації. Ця класифікація була визнана зайвою, оскільки деякі подібні аспекти були віднесені до різних класів [175]. Роулендс вважає, що редукціоністський підхід корисний як засіб визначення детальних проблем, які лежать в основі розвитку інформації. Питання інформаційної політики можна класифікувати за кількома категоріями. Для Роулендса класифікація політики може ґрунтуватися на цілях і завданнях розвитку інформаційного суспільства [176]. Для Нільсена [175], інформаційна політика в епоху ІКТ охоплює такі аспекти, як фільтри, комунікація (включаючи телекомунікації, мовлення та інформаційну магістраль), авторське право, свобода слова та інформації, урядова інформація, промислова інформація, література, конфіденційність та науково-технічна інформація. Це, однак, спростовується Каргбо [171], який розглядає інформаційну політику як сферу, яка знаходиться під юрисдикцією або сферою діяльності бібліотечних агентів відповідно до ролі бібліотеки як постачальника важливої інформації. Бібліотеки повинні мати інформаційну політику з метою вибору, організації та поширення інформації, крім боротьби з проблемами, пов'язаними з ефективністю інформаційної політики. Інформаційна політика також повинна узгоджуватися з законами, що

стосуються телекомунікацій, авторського права, інтелектуальної власності та інформаційних технологій для використання в дослідженнях і промисловості [180].

Вчений В. Степанов вважає, що напрямками формування й розвитку інформаційної політики держави є: — забезпечення прав громадян на інформацію; — створення й підтримка необхідного для стійкого розвитку суспільства рівня інформаційного потенціалу; — підвищення погодженості рішень, прийнятих регіональними органами державної влади й органами місцевого самоврядування; — підвищення рівня правосвідомості громадян шляхом надання їм вільного доступу до правових і нормативних документів, що визначають їхні права, обов'язки й можливості; — надання можливості контролю з боку громадян і громадських організацій діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування; — забезпечення відкритості органів державної влади й місцевого самоврядування й підвищення контролю з боку населення, що приводить в остаточному підсумку до зниження рівня зловживань; — підвищення оперативності прийняття й точності управлінських рішень, правильності реагування на події й надзвичайні ситуації; — підвищення ділової й суспільної активності громадян шляхом надання рівної з державними структурами можливості користуватися відкритою науково-технічною, соціально-економічною, суспільно-політичною інформацією, а також інформаційними фондами сфер освіти, культури й ін.; — інтеграція зі світовим інформаційним простором [135, с. 80].

Інформаційна політика справляє значний вплив на соціальні та політичні процеси суспільства. Вона може стати підґрунтям демократичних трансформацій в державі за умови відповідності демократичним принципам. Одночасно, при відсутності роботи з подолання негативних тенденцій, вона може стати і гальмом для означених перетворень. Так, ефективна інформаційна політика сприяє зростанню рівня довіри суспільства до влади, налагодженню постійного діалогу держави та громадянського суспільства,

підвищенню рівня політичної участі громадян та проведенню демократичних реформ. В той же час, недемократична інформаційна політика викликає прямо протилежні наслідки: делегітимізацію, поширення різних форм політичного протесту, формування негативного іміджу держави в очах власних громадян та світового співтовариства. Відповідно, як вважає А. Козьмініх, основними завданнями державної інформаційної політики є: – створення необхідної нормативно-правової бази побудови інформаційного суспільства; – модернізація інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури; – розвиток інформаційних, телекомунікаційних технологій; – підготовка людини до життя і роботи в новому інформаційному столітті; – ефективне формування і використання національних інформаційних ресурсів і забезпечення широкого, вільного доступу до них; – забезпечення громадян суспільно значущою інформацією і розвиток незалежних засобів масової інформації тощо [54, с. 51–56].

О. Токар вважає, що державна інформаційна політика має спрямовуватися на вирішення наступних завдань: формування національного інформаційного простору, розвиток інформаційної інфраструктури; забезпечення інформаційної безпеки на трьох основних рівнях (особа, суспільство, держава) та безпеки інформації (захист від несанкціонованого використання, псування інформації, захист конфіденційної інформації та інформації, що становить державну таємницю); створення належних умов для інтеграції України у світову інформаційну спільноту; становлення галузі інформаційної індустрії: виробництво засобів комунікації, зв'язку, опрацювання інформації, надання інформаційних продуктів і послуг; формування інформаційного ринку та усунення передумов для його тінізації; формування суспільної свідомості людини для її майбутньої життєдіяльності в умовах інформаційного суспільства [141, с. 131-141].

Отже, новітні складові державної інформаційної політики України включають:

- 1) правове забезпечення розвитку інформаційного суспільства

(формування та вдосконалення принципів та законодавства, що регулюють інформаційні відносини);

- 2) інформаційна безпека та захист інформаційної інфраструктури;
- 3) інформаційно-комунікаційне забезпечення різних сфер суспільства;
- 4) забезпечення відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування;
- 5) забезпечення та захист інформаційних права та свобод громадян;
- 6) інтеграція держави у світовий інформаційний простір;
- 7) формування національного інформаційного потенціалу (створення умов для розвитку національних інформаційних ресурсів, наукових досліджень у сфері інформаційних технологій, підтримка інновацій тощо).

Сукупно, усі вищенаведені складові формують єдину політику, та можуть існувати як окремо, так і спільно (у більшості випадків). Якщо окремо проаналізувати одну із вищеназваних складових, то найбільш широким можна виділити інформаційно-комунікаційне забезпечення, адже це стосується різних сфер суспільства – медицина, освіта, соціальне забезпечення тощо. У межах нашого дослідження слід сформулювати, що зміст інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складової державної інформаційної політики в Україні включає:

- розробку та впровадження державних вимог, стандартів та програм у сфері інформатизації та цифровізації освіти;
- забезпечення фінансування розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури закладів освіти;
- підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- створення освітніх ресурсів та контенту в цифровому форматі;
- запровадження інноваційних методів навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- захист цифрового освітнього простору.

Новітні особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення

освітньої діяльності як складової державної інформаційної політики в Україні визначаються наступними факторами: – інформація як стратегічний ресурс для сталого розвитку освіти; – новітні інформаційно-комунікаційні технології як інструмент для модернізації освітньої діяльності; – створення якісного, інклюзивного та доступного освітнього середовища як основний напрям державної освітньої політики; – інформаційно-комунікаційна компетентність суб'єктів освітньої діяльності; – інформаційна безпека та захист персональних даних.

Отже, інформаційно-комунікаційне забезпечення освітньої діяльності як складова державної інформаційної політики в Україні – це сукупність ресурсів та інструментів, що використовуються для створення, обробки, зберігання та поширення інформації та інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності задля формування системного підходу до підвищення якості, доступності та інклюзивності освіти, налагодження ефективної комунікації між різними суб'єктами освітньої діяльності, та задоволення інформаційних та освітніх потреб суспільства.

1.2. Система суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні

Сучасні інформаційні технології надають безліч нових можливостей у сфері освіти, такі як онлайн-навчання, використання віртуальної реальності та штучного інтелекту. З однієї сторони, це значно покращує освітню діяльність, а з іншої – зумовлює виникнення ризиків та прогалин в загальному управлінні освітою. Для збалансування цього процесу, необхідно детально сформулювати та активізувати ефективну діяльність відповідних суб'єктів. Відповідне дослідження системи суб'єктів, зокрема, у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, є

критичним для розуміння та вдосконалення сучасної освітньої парадигми, забезпечення якості навчання та підготовки майбутніх поколінь до викликів XXI століття.

Згідно Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII, до органів управління у сфері освіти належать: Кабінет Міністрів України; центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки; центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти; постійно діючий колегіальний орган у сфері забезпечення якості вищої освіти; державні органи, яким підпорядковані заклади освіти; Верховна Рада Автономної Республіки Крим; Рада міністрів Автономної Республіки Крим; органи місцевого самоврядування [108].

На наш погляд, умовно систему суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні можна поділити наступним чином:

1) за рівнем взаємодії:

– суб'єкти національного рівня (Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України, Державна служба якості освіти України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти);

– суб'єкти регіонального рівня (державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти);

– суб'єкти локального рівня (учасники освітньої діяльності, заклади освіти, органи місцевого самоврядування, приватні суб'єкти);

2) за функціональною роллю:

– регулятори (органи державної влади та місцевого самоврядування, громадські організації);

– користувачі (учасники освітньої діяльності, заклади освіти);

– постачальники та розробники (заклади освіти, наукові інститути, приватні компанії, громадські організації, міжнародні інституції).

Далі слід розкрити роль кожного із суб'єктів. Кабінет Міністрів України (Уряд України) є вищим органом у системі органів виконавчої

влади. Кабінет Міністрів України здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації, спрямовує, координує та контролює діяльність цих органів. Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України у межах, передбачених Конституцією України [106; 89]. До основних завдань Кабінету Міністрів України належать: 1) забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції та законів України, актів Президента України; 2) вжиття заходів щодо забезпечення прав і свобод людини та громадянина, створення сприятливих умов для вільного і всебічного розвитку особистості; 3) забезпечення проведення бюджетної, фінансової, цінової, інвестиційної, у тому числі амортизаційної, податкової, структурно-галузевої політики; політики у сферах праці та зайнятості населення, соціального захисту, охорони здоров'я, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування; 4) розроблення і виконання загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, культурного розвитку, охорони довкілля, а також розроблення, затвердження і виконання інших державних цільових програм; 5) забезпечення розвитку і державної підтримки науково-технічного та інноваційного потенціалу держави; 6) забезпечення рівних умов для розвитку всіх форм власності; здійснення управління об'єктами державної власності відповідно до закону; 7) здійснення заходів щодо забезпечення обороноздатності та національної безпеки України, громадського порядку, боротьби із злочинністю, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; 8) організація і забезпечення провадження зовнішньоекономічної діяльності, митної справи; 9) спрямування та координація роботи міністерств, інших органів виконавчої влади, здійснення контролю за їх діяльністю [106; 89].

Правовий статус Кабінету Міністрів України, як суб'єкта управління інформаційною сферою, характеризується певним рівнем правової невизначеності. Відповідно до загальних засад Конституції України, Кабінет Міністрів України, повинен діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Тобто управлінська діяльність уряду передбачає наявність законодавчо закріплених повноважень та компетенції [161, с. 13-19].

Функціональна спрямованість Кабінету Міністрів України має як загальний, так і спеціальний характер. До загальних функцій Кабінету Міністрів України С. В. Осауленко віднесено функції, які пов'язані з процесами державного управління. Це - функції організації, планування, координації, державного регулювання, контролю, організації роботи з кадрами, інформаційного забезпечення урядової діяльності. Функції Кабінету Міністрів України у сфері державного управління - це нормативно встановлені напрямки та види державно-владної урядової діяльності виконавчо-розпорядчого характеру. Шляхом реалізації державних управлінських функцій забезпечуються: а) створення та реорганізація органів управління, формування структури апарату управління, управлінських підрозділів, встановлення взаємозв'язків між управлінськими структурами, створення організаційних механізмів у сферах управління; б) визначення мети, напрямів, завдань, засобів реалізації соціальних, економічних, політичних, культурних програм; в) вироблення довгострокових завдань із передбачуваними наслідками; г) узгодження діяльності органів управління, їх посадових осіб, керівників інших управлінських структур, органів державної влади та місцевого самоврядування; д) визначення певних правил поведінки і діяльності у конкретній сфері підпорядкованого об'єкта; ж) встановлення конкретних процедур управління (сертифікація, ліцензування, оподаткування, реєстрація тощо); з) механізм контролю, координаційної діяльності, формулювання завдань управлінської діяльності, організація роботи з кадрами апарату, яка включає в себе підготовку, підбір і

розстановку, ротацію кадрів, їх перепідготовку, підвищення кваліфікації, заохочення і накладення стягнень та інші функції [87, с. 12].

На відміну від інших сфер суспільної життєдіяльності, законодавством України інформаційна сфера взагалі не виділяється як об'єкт управління уряду. Аналіз практичної управлінської діяльності Кабінету Міністрів України в інформаційній сфері свідчить про те, що цей орган реалізує дві основні групи повноважень – установчі та правотворчі. Правотворчі повноваження уряду полягають у розробці і внесенні на розгляд Верховної Ради України проектів законодавчих актів у інформаційній сфері, а також виданні власних актів – постанов та розпоряджень, які спрямовані на розбудову окремих аспектів інформаційного суспільства [161, с. 13-19].

Відповідно, очолює систему органів управління освітою в Україні Кабінет Міністрів України. Кабінет Міністрів України стратегічно забезпечує розвиток інфраструктури для інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, а також координує діяльність суб'єктів управління освітою.

Основним суб'єктом управління освітою в Україні є центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, яким виступає Міністерство освіти і науки України (далі – МОН. МОН є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. МОН є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, інноваційної діяльності в зазначених сферах, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або проводять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності. МОН у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України і

постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства. Основними завданнями МОН є: 1) забезпечення формування та реалізація державної політики у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності та інноваційної діяльності в зазначених сферах, трансферу (передачі) технологій; 2) забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність [99].

Адміністративно-правовий статус МОН як провідного центрального органу виконавчої влади у сфері управління освітою і наукою має чітко визначені мету, завдання, функції та повноваження. Сукупність цих елементів, а також організаційна структура МОН визначають особливості його адміністративно-правового статусу. Структура Міністерства зазнає суттєвих змін у зв'язку з реформою центральних органів виконавчої влади, яка запроваджена Урядом [120, с. 61].

Адміністративна нормотворчість МОН України як головного суб'єкта публічного адміністрування у сфері освіти і науки полягає у виданні та удосконаленні підзаконних нормативно-правових актів регуляторного характеру, яка включає законопроектну діяльність і реалізується шляхом законопроектного, ординарного та спеціального провадження. Значну частину нормотворчої діяльності МОН України складає видання наказів, затвердження положень, інструкцій, правил та інших документів нормативно-правового характеру, які підписуються міністром. Адміністративна нормотворчість здійснюється у порядку ординарного провадження з видання наказів з основної діяльності та з кадрових питань [153, с. 59].

Відповідно, роль Міністерства освіти і науки України як суб'єкта управління інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні є мультикомплексною та визначається в наступних аспектах:

- 1) формування та реалізація відповідної державної політики, яка спрямована на забезпечення цифрового розвитку освітньої діяльності;
- 2) внутрішнє управління та координація суб'єктів управління освітою, учасників освітньої діяльності, інших суб'єктів в напрямку забезпечення цифрового розвитку освітньої діяльності;
- 3) створення та розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури в освітніх закладах (забезпечення закладів освіти доступом до високошвидкісного Інтернету, оснащення комп'ютерним обладнанням та програмним забезпеченням, розвиток систем електронного документообігу, створення та підтримка освітніх платформ та порталів тощо);
- 4) підготовка професійних освітніх кадрів, які володіють вміннями та навичками інформаційно-комунікаційних технологій;
- 5) науково-методичне забезпечення цифрового розвитку освітньої діяльності;
- 6) співробітництво (в тому числі, міжнародне), та залучення інвестицій в напрямку інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні.

Окремо слід підняти проблему якості освіти, що є пріоритетною для освітньої політики України. Управління якістю освіти – це процес переведення якості освіти як об'єкта управлінського впливу в стан, що характеризується заздалегідь визначеними й обґрунтованими показниками якості освіти. Внутрішня самооцінка діяльності та незалежне зовнішнє оцінювання діяльності і стану закладу є обов'язковою вимогою Європейської асоціації забезпечення якості (ENQA). Якість вищої освіти України формують об'єктивні фактори: рівень підготовки абітурієнтів, кваліфікація та компетентність професорсько-викладацького складу ВНЗ, відповідність освітніх програм, матеріально-технічне та методичне забезпечення тощо. Сучасні умови розвитку вищої освіти, існуюча тенденція її кількісної еволюції (що характеризує її масовість) вимагають реалізації програм підготовки без зниження якості навчання при обмежених ресурсах, що

можливо лише через запровадження нових форм, методів і технологій, які дозволять більш активно залучати адміністрацію ВНЗ, науковців, викладачів, студентів до процесу управління якістю освіти [64, с. 121].

Важливу роль відіграє в цій сфері центральний орган виконавчої влади із забезпечення якості освіти. Згідно законодавства, центральним органом виконавчої влади із забезпечення якості освіти є Державна служба якості освіти України (далі - Служба), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра освіти і науки та який реалізує державну політику у сфері освіти, зокрема з питань забезпечення якості освіти, забезпечення якості освітньої діяльності, здійснення державного нагляду (контролю) за закладами освіти щодо дотримання ними законодавства. Основними завданнями Служби є: 1) реалізація державної політики у сфері освіти, зокрема з питань забезпечення якості освіти, забезпечення якості освітньої діяльності, здійснення державного нагляду (контролю) за закладами освіти щодо дотримання ними законодавства, у межах повноважень, передбачених законом; 2) внесення на розгляд Міністра освіти і науки пропозицій щодо забезпечення формування державної політики у сфері освіти з питань, що належать до компетенції Служби [38].

Отже, Державна служба якості освіти України як суб'єкт управління інформаційно-комунікаційним забезпеченням освітньої діяльності, відіграє ключову роль у забезпеченні якості та доступності освіти в країні. Її функції включають: – координацію розвитку інформаційно-комунікаційних систем у сфері освіти (впровадження новітніх технологій для підвищення якості освіти, забезпечення доступності навчальних матеріалів через цифрові платформи тощо); надання інформаційної підтримки учасникам освітньої діяльності; моніторинг якості освіти для більш ефективного впровадження інформаційно-комунікативних технологій в освітню діяльність.

Більш спеціалізовано, а саме в площині вищої освіти, здійснює функції управління постійно діючий колегіальний орган у сфері забезпечення якості

вищої освіти. Згідно законодавства, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти (далі - Національне агентство) є постійно діючим колегіальним органом. Згідно Статуту, Національне агентство: 1) розробляє положення про акредитацію освітніх програм, положення про інституційну акредитацію закладів вищої освіти, положення про акредитацію незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, положення про Апеляційну палату, а також зміни до них і подає їх для затвердження до МОН; 2) аналізує якість освітньої діяльності закладів вищої освіти; 3) проводить інституційну акредитацію; 4) формує галузеві експертні ради, до складу яких входять від дев'яти до п'ятнадцяти членів, на строк не більше ніж три роки з числа осіб, які мають науковий ступінь у відповідній галузі знань або досвід фахової роботи в галузі не менше п'яти років, крім представників органів студентського самоврядування; 5) погоджує розроблені МОН стандарти вищої освіти; 6) здійснює постакредитаційний моніторинг; 7) проводить акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти; 8) здійснює інші повноваження, передбачені законом [116].

Також систему органів управління освітою складають державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти, які згідно законодавства: беруть участь у реалізації освітньої політики; беруть участь у розробленні умов прийому до закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти; розподіляють державне фінансування та стипендійний фонд закладів освіти, що перебувають у сфері їх управління; здійснюють аналіз, моніторинг якості освітньої діяльності закладів освіти, що перебувають у сфері їх управління; беруть участь у формуванні стандартів освіти; сприяють розробленню плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти; за дорученням і в межах, встановлених Кабінетом Міністрів України, здійснюють повноваження засновника щодо державних закладів освіти, що перебувають у їхньому

підпорядкуванні; здійснюють інші повноваження, передбачені законами України [108].

Відповідно, державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти, відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні як суб'єкти реалізації національної освітньої політики, забезпечуючи її адаптацію до сучасних викликів та потреб суспільства. Державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти відповідають за:

- формування та вдосконалення умов прийому до різних типів закладів освіти, з урахуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій;
- розподілення державних фінансових ресурсів, забезпечуючи цільове та ефективне використання коштів для підтримки та розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності;
- регулярний аналіз та моніторинг якості освітньої діяльності, використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні засоби для збору, обробки та аналізу даних, що сприяє підвищенню стандартів освіти;
- розробку та впровадження національних освітніх стандартів, що відповідають міжнародним вимогам та включають інноваційні підходи до навчання.

Окремі повноваження у сфері освіти мають органи місцевого самоврядування. Зокрема, районні, міські ради: відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти та забезпечення якості освіти на відповідній території, забезпечення доступності дошкільної, загальної середньої освіти, позашкільної освіти; планують та забезпечують розвиток мережі закладів дошкільної, загальної середньої освіти, позашкільної освіти; засновують заклади освіти, а також реорганізують, перепрофілюють (змінюють тип) та ліквідовують їх з урахуванням спеціальних законів; закріплюють закладами, що забезпечують здобуття початкової та базової середньої освіти, територію обслуговування (крім випадків, встановлених спеціальними законами); забезпечують доступність дошкільної та середньої

освіти для всіх громадян, які проживають на відповідній території, та вживають заходів для забезпечення потреби у дошкільній та позашкільній освіті; оприлюднюють офіційну звітність про всі отримані та використані кошти, а також перелік і вартість товарів, робіт, послуг, спрямованих на потреби кожного із заснованих ними закладів освіти, та інші видатки у сфері освіти; забезпечують рівні умови розвитку закладів освіти всіх форм власності; сприяють розробці плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти; здійснюють інші повноваження у сфері освіти, передбачені законом [108]. В свою чергу, сільські, селищні ради: відповідають за реалізацію державної політики у сфері освіти та забезпечення якості освіти на відповідній території, забезпечення доступності дошкільної та повної загальної середньої освіти; засновують заклади освіти, а також реорганізують, перепрофілюють (змінюють тип) та ліквідовують їх з урахуванням спеціальних законів; оприлюднюють офіційну звітність про всі отримані та використані кошти, а також перелік і вартість товарів, робіт, послуг, спрямованих на потреби кожного із заснованих ними закладів освіти, та інші видатки у сфері освіти; здійснюють інші повноваження у сфері освіти, передбачені законом [108].

Органи місцевого самоврядування в Україні відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, шляхом створення сприятливих умов для реалізації державної освітньої політики та забезпечення високої якості освіти на місцевому рівні. Органи місцевого самоврядування відповідають за впровадження державних освітніх програм та стандартів на локальному рівні, гарантують доступність освіти. Важливим аспектом їхньої діяльності є стратегічне планування та розвиток мережі освітніх закладів, інформаційно-технічне обслуговування закладів освіти, розвиток цифрової інфраструктури в освітніх закладах (доступ до інтернету, інтерактивних навчальних матеріалів та онлайн-платформ для дистанційного навчання тощо).

Також окрему роль слід виділити громадським організаціям. У освітніх закладах функціонує громадське самоврядування як право учасників освітньої діяльності та громадських об'єднань, інших інститутів громадянського суспільства, установчими документами яких передбачена діяльність у сфері освіти та/або соціального захисту осіб з особливими освітніми потребами, вирішувати питання у сфері освіти як безпосередньо, так і через органи громадського самоврядування, брати участь в управлінні закладом освіти, місцевими і державними справами у сфері освіти з питань, що належать до їх компетенції. Органи громадського самоврядування мають права (повноваження), визначені спеціальними законами та/або установчими документами закладів освіти, та можуть здійснювати інші права, не заборонені законом. Також існує державно-громадське управління у сфері освіти - це взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства з метою прийняття ефективних управлінських рішень та задоволення суспільних інтересів у сфері освіти. Для забезпечення державно-громадського управління у сфері освіти можуть утворюватися репрезентативні громадські об'єднання та інші інститути громадянського суспільства. Органи державно-громадського управління у сфері освіти утворюються за рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування у формі робочих груп, дорадчих, громадських, експертних та інших органів [108].

Громадські організації різного рівня є організаційно-функціональним механізмом. Мобільність студентів та викладачів реалізується різноманітними державними та регіональними програмами, участь в яких також є показником якості освітянських послуг, які надаються тим чи іншим вищим навчальним закладом. Абсолютна більшість таких програм використовує неприбуткові організації як механізм отримання ресурсів для діяльності. Серед них: ERASMUS, COMETT, LINGUA, LEONARDO,

COMENIUS тощо. Не менш відомими є програми SOCRATES і TEMPUS. Характерним при цьому є те, що часто процеси студентської і викладацької мобільності бувають тісно взаємопов'язані. Програми мобільності студентів, аспірантів та докторів включає компоненти навчання, досліджень і викладання. Для цього європейські вищі навчальні заклади, наприклад, об'єднуються для заохочення мобільності аспірантів. Так була створена мережа бізнес-шкіл, що пропонують докторські програми (European Doctoral Education Network – EDEN). Ця система функціонує в рамках Європейського інституту досліджень у галузі менеджменту (European Institute of Advanced Studies in Management), створеного в 1972 р. як співдружність провідних дослідників у галузі менеджменту (включаючи такі напрями, як облік та аудит, фінанси, управління персоналом, економіку, інформаційні системи в бізнесі, міжнародний бізнес, маркетинг, кризовий менеджмент, стратегічний менеджмент тощо). За щорічний внесок 4000 євро ВНЗ, що стає членом цієї організації, отримує доступ до мережі, яка об'єднує більше 20 тисяч професорів і дослідників; можливість участі в усіх семінарах і конференціях; допомогу в установленні академічних і дослідницьких контактів в Європі; доступ аспірантів до мережі спеціальних програм і семінарів; допомогу і консультації в управлінні проектами, що фінансуються ЄС [168; 143, с. 266].

Громадські організації виконують комплексну та багатоаспектну роль у забезпеченні інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні як суб'єкти громадського самоврядування, державно-громадського управління та інституційної підтримки. Громадські організації розширюють доступ до освітніх та інформаційних ресурсів та програм мобільності, надаючи відповідну інституційну підтримку, що сприяє об'єднанню зусиль державних суб'єктів, освітніх закладів, дослідницьких установ та інших суб'єктів громадянського суспільства для досягнення спільних цілей державної політики в галузі освіти.

Приватні суб'єкти у інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні відіграють роль як постачальників та розробників, що полягає наступних напрямках:

1) розробка освітнього контенту та програмного забезпечення. Приватні компанії активно розробляють різноманітні освітні платформи, інтерактивні навчальні матеріали та програмне забезпечення, що сприяє покращенню якості навчання;

2) інфраструктурна підтримка та технічне забезпечення. Приватні суб'єкти забезпечують освітні установи необхідним обладнанням та технічною підтримкою (постачання комп'ютерної техніки, інтерактивних дошок, серверів, інших ІТ-рішень), що є невід'ємною частиною сучасного навчального процесу;

3) фінансування та інвестиції в освітні проекти. Приватні суб'єкти часто є основними інвесторами в освітні проекти, що включає розробку нових технологій та модернізацію існуючих освітніх інфраструктур.

4) реформування та адаптація освітньої діяльності. Приватні компанії мають можливість швидко реагувати на зміни у технологічному середовищі, пропонуючи інноваційні рішення, які допомагають освітнім установам адаптуватися до нових викликів (наприклад, під час пандемії COVID-19 багато приватних компаній розробили інструменти для дистанційного навчання).

5) співпраця з державними установами та освітніми закладами. Приватні суб'єкти вступають у партнерські відносини з державними установами та освітніми закладами для реалізації спільних проектів, що сприяють розвитку освітнього середовища, що дозволяє об'єднувати зусилля для досягнення кращих результатів та впровадження сучасних технологій в освітню діяльність.

Загалом, можна сформулювати наступні висновки стосовно системи суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні:

– умовно систему суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні можна поділити наступним чином: 1) за рівнем взаємодії: – суб'єкти національного рівня (Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України, Державна служба якості освіти України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти); – суб'єкти регіонального рівня (державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти); – суб'єкти локального рівня (учасники освітньої діяльності, заклади освіти, органи місцевого самоврядування, приватні суб'єкти); 2) за функціональною роллю: – регулятори (органи державної влади та місцевого самоврядування, громадські організації); – користувачі (учасники освітньої діяльності, заклади освіти); – постачальники та розробники (заклади освіти, наукові інститути, приватні компанії, громадські організації, міжнародні інституції).

– очолює систему органів управління освітою в Україні Кабінет Міністрів України. Кабінет Міністрів України стратегічно забезпечує розвиток інфраструктури для інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, а також координує діяльність суб'єктів управління освітою.

– роль Міністерства освіти і науки України як суб'єкта управління інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні є мультикомплексною та визначається в наступних аспектах: 1) формування та реалізація відповідної державної політики, яка спрямована на забезпечення цифрового розвитку освітньої діяльності; 2) внутрішнє управління та координація суб'єктів управління освітою, учасників освітньої діяльності, інших суб'єктів в напрямку забезпечення цифрового розвитку освітньої діяльності; 3) створення та розвиток інформаційно-комунікаційної інфраструктури в освітніх закладах (забезпечення закладів освіти доступом до високошвидкісного Інтернету, оснащення комп'ютерним обладнанням та програмним забезпеченням, розвиток систем електронного документообігу, створення та підтримка освітніх платформ та порталів тощо); 4) підготовка

професійних освітніх кадрів, які володіють вміннями та навичками інформаційно-комунікаційних технологій; 5) науково-методичне забезпечення цифрового розвитку освітньої діяльності; 6) співробітництво (в тому числі, міжнародне), та залучення інвестицій в напрямку інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні.

– Державна служба якості освіти України як суб'єкт управління інформаційно-комунікаційним забезпеченням освітньої діяльності, відіграє ключову роль у забезпеченні якості та доступності освіти в країні. Її функції включають: – координацію розвитку інформаційно-комунікаційних систем у сфері освіти (впровадження новітніх технологій для підвищення якості освіти, забезпечення доступності навчальних матеріалів через цифрові платформи тощо); надання інформаційної підтримки учасникам освітньої діяльності; моніторинг якості освіти для більш ефективного впровадження інформаційно-комунікативних технологій в освітню діяльність.

– державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти, відіграють ключову роль у забезпеченні ефективного інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні як суб'єкти реалізації національної освітньої політики, забезпечуючи її адаптацію до сучасних викликів та потреб суспільства. Державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти відповідають за: – формування та вдосконалення умов прийому до різних типів закладів освіти, з урахуванням новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; – розподілення державних фінансових ресурсів, забезпечуючи цільове та ефективне використання коштів для підтримки та розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності; – регулярний аналіз та моніторинг якості освітньої діяльності, використовуючи сучасні інформаційно-комунікаційні засоби для збору, обробки та аналізу даних, що сприяє підвищенню стандартів освіти; – розробку та впровадження національних освітніх стандартів, що відповідають міжнародним вимогам та включають інноваційні підходи до навчання.

– органи місцевого самоврядування в Україні відіграють важливу роль у забезпеченні ефективного інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, шляхом створення сприятливих умов для реалізації державної освітньої політики та забезпечення високої якості освіти на місцевому рівні. Органи місцевого самоврядування відповідають за впровадження державних освітніх програм та стандартів на локальному рівні, гарантують доступність освіти. Важливим аспектом їхньої діяльності є стратегічне планування та розвиток мережі освітніх закладів, інформаційно-технічне обслуговування закладів освіти, розвиток цифрової інфраструктури в освітніх закладах (доступ до інтернету, інтерактивних навчальних матеріалів та онлайн-платформ для дистанційного навчання тощо).

– громадські організації виконують комплексну та багатоаспектну роль у забезпеченні інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні як суб'єкти громадського самоврядування, державно-громадського управління та інституційної підтримки. Громадські організації розширюють доступ до освітніх та інформаційних ресурсів та програм мобільності, надаючи відповідну інституційну підтримку, що сприяє об'єднанню зусиль державних суб'єктів, освітніх закладів, дослідницьких установ та інших суб'єктів громадянського суспільства для досягнення спільних цілей державної політики в галузі освіти.

– приватні суб'єкти у інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні відіграють роль як постачальників та розробників, що полягає наступних напрямках: 1) розробка освітнього контенту та програмного забезпечення. Приватні компанії активно розробляють різноманітні освітні платформи, інтерактивні навчальні матеріали та програмне забезпечення, що сприяє покращенню якості навчання; 2) інфраструктурна підтримка та технічне забезпечення. Приватні суб'єкти забезпечують освітні установи необхідним обладнанням та технічною підтримкою (постачання комп'ютерної техніки, інтерактивних дошок, серверів, інших ІТ-рішень), що є невід'ємною частиною сучасного

навчального процесу; 3) фінансування та інвестиції в освітні проекти. Приватні суб'єкти часто є основними інвесторами в освітні проекти, що включає розробку нових технологій та модернізацію існуючих освітніх інфраструктур.; 4) реформування та адаптація освітньої діяльності. Приватні компанії мають можливість швидко реагувати на зміни у технологічному середовищі, пропонуючи інноваційні рішення, які допомагають освітнім установам адаптуватися до нових викликів (наприклад, під час пандемії COVID-19 багато приватних компаній розробили інструменти для дистанційного навчання); 5) співпраця з державними установами та освітніми закладами. Приватні суб'єкти вступають у партнерські відносини з державними установами та освітніми закладами для реалізації спільних проектів, що сприяють розвитку освітнього середовища, що дозволяє об'єднувати зусилля для досягнення кращих результатів та впровадження сучасних технологій в освітню діяльність.

1.3. Нормативно-правові акти, які регламентують інформаційно-комунікаційне забезпечення освітньої діяльності

На жаль, слід констатувати, що чинне законодавство України має численні прогалини, зокрема щодо захисту персональних даних, авторських прав на навчальні матеріали та стандартизації дистанційного навчання. Україна інтегрується в європейський освітній простір, що вимагає гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами. Сучасний освітня діяльність має сприяти формуванню інформаційного суспільства та розвитку цифрових компетентностей, що потребує комплексної нормативної бази, адаптованої до швидкого розвитку технологій та нових освітніх підходів. Також важливо враховувати питання

забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх верств населення, включаючи осіб з обмеженими можливостями. Вирішення цих проблем є надзвичайно актуальним для забезпечення якісного, інклюзивного та сучасного навчання, що відповідає вимогам сьогодення та міжнародним стандартам.

На наш погляд, класично, нормативно-правовий базис у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні включає Конституцію України, міжнародні акти, закони України, підзаконні акти, внутрішньо-освітні акти (меморандуми, договори про співпрацю тощо). За функціональною спрямованістю нормативно-правовий базис у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні поділяється на:

- законодавство про освіту;
- законодавство про авторське право та інтелектуальну власність;
- законодавство про розвиток, впровадження та використання інформаційно-комунікаційного забезпечення в освітній діяльності;
- законодавство про захист інформації та кібербезпеки.

Така класифікація поєднує загальну класифікацію (залежно від виду нормативного акту) та функціональну спрямованість, тому далі пропонуємо авторський

Законодавство України про освіту ґрунтується на Конституції України та складається із спеціальних законів, інших актів законодавства у сфері освіти і науки та міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку [108]. Стаття 53 Конституції України гарантує право кожного на освіту. Також Основним Законом визначено, що повна загальна середня освіта є обов'язковою. Держава забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання;

надання державних стипендій та пільг учням і студентам. Громадяни мають право безоплатно здобути вищу освіту в державних і комунальних навчальних закладах на конкурсній основі. Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національні культурні товариства [55].

Відповідно, Конституція України, як основоположний закон держави, відіграє ключову роль у визначенні та регулюванні інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності. Її положення гарантують доступність, якість та інклюзивність освіти для всіх громадян, а також сприяють впровадженню інноваційних технологій та міжнародному співробітництву у цій сфері.

Найважливішим у сфері освіти, безумовно, є Закон України «Про освіту» від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII, що регулює суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, а також визначає компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері освіти [108]. Законом вказано, що в Україні створюються рівні умови доступу до освіти. Ніхто не може бути обмежений у праві на здобуття освіти. Право на освіту гарантується незалежно від віку, статі, раси, стану здоров'я, інвалідності, громадянства, національності, політичних, релігійних чи інших переконань, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, походження, соціального і майнового стану, наявності судимості, а також інших обставин та ознак. Право особи на освіту може реалізовуватися шляхом її здобуття на різних рівнях освіти, у різних формах і різних видів, у тому числі шляхом здобуття дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та освіти дорослих. Кожен має право на доступ до публічних освітніх, наукових та інформаційних ресурсів, у тому числі в мережі Інтернет, електронних підручників та інших

мультимедійних навчальних ресурсів у порядку, визначеному законодавством. Держава здійснює соціальний захист здобувачів освіти у випадках, визначених законодавством, а також забезпечує рівний доступ до освіти особам із соціально вразливих верств населення. Держава створює умови для здобуття освіти особами з особливими освітніми потребами з урахуванням індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, а також забезпечує виявлення та усунення факторів, що перешкоджають реалізації прав і задоволенню потреб таких осіб у сфері освіти [108].

Створення, ведення та адміністрування Єдиної державної електронної бази з питань освіти та публічних електронних реєстрів у сфері освіти здійснюються відповідно до законів України "Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах", "Про захист персональних даних", "Про авторське право і суміжні права" та "Про публічні електронні реєстри" [108].

Важливим також є Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 01.07.2010 № 2404-VI, адже державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні є особливим правовим механізмом, передбаченим законодавством, який надає можливість ефективно вирішувати нагальні проблеми у сфері освіти і науки, а також мобілізує розвиток та реформування цієї сфери. Інструменти державно-приватного партнерства у сфері освіти і науки стають одним із пріоритетів урядових стратегічних програм та індикатором успішної взаємодії приватних та публічних суб'єктів. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні є інструментом модернізації освітніх і наукових технологій на підставі об'єднання потенціалу держави з ресурсами приватного бізнесу [34; 97].

Загалом, можна сформулювати, що закони України у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є найважливішою складовою нормативного базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, що обумовлено наступними

факторами: – закони формують модель відповідної державної політики та регламентують заходи її реалізації; – закони встановлюють правила та норми, що регулюють доступ до інформаційно-комунікаційних технологій, їх використання в освітньому процесі, захист персональних даних та інформації в освітньому просторі; – закони сприяють розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури в освіті.

Підзаконні нормативно-правові акти не можуть звужувати зміст і обсяг конституційного права на освіту, а також визначених законом автономії суб'єктів освітньої діяльності та академічних свобод учасників освітньої діяльності. Листи, інструкції, методичні рекомендації, інші документи органів виконавчої влади, крім наказів, зареєстрованих Міністерством юстиції України, та документів, що регулюють внутрішню діяльність органу, не є нормативно-правовими актами і не можуть встановлювати правові норми [108].

Умовно підзаконні акти можна поділити на:

– акти, що визначають правовий статус суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності (наприклад, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України» від 16 жовтня 2014 р. № 630 [99]; Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання Державної служби якості освіти України» від 14 березня 2018 р. № 168 [38]; Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» від 15 квітня 2015 р. № 244 [116] тощо);

– акти, якими визначено організацію інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності (наприклад, Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про програмно-апаратний комплекс «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» від 2 грудня 2021 р. № 1255 [101]; наказ МОН України «Про затвердження Порядку доступу до інформації центральної бази даних програмно-

апаратного комплексу «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» від 5 вересня 2022 р. № 792 [102] тощо).

Окрім того, суб'єкт освітньої діяльності має право самостійно приймати рішення з будь-яких питань у межах своєї автономії, визначеної спеціальними законами та/або установчими документами, зокрема з питань, не врегульованих законодавством [108].

Як можна прослідкувати, становлення нормативного базису відбувається в площині формування відповідної державної політики. З урахуванням вітчизняних досліджень Я. Тицька запропонувала власну періодизацію державної політики у сфері освіти з виокремленням таких етапів: 1) 1991-1997 рр. - етап формування засад державної політики у сфері освіти; характеризується прийняттям Закону Української РСР «Про освіту», затвердженням Державної національної програми «Освіта» («Україна ХХІ століття»), визначенням загальних засад участі держави в таких відносинах; 2) 1998-2002 рр. - етап становлення державної політики у сфері освіти; характеризується вдосконаленням спеціального законодавства, практичним втіленням у життя правових норм, визначенням загальної стратегії розвитку національної освіти, нормативів, вимог, стандартів; 3) 2003-2016 рр. - етап розвитку державної політики у сфері освіти; характеризується затвердженням стратегічного плану дій - Національної доктрини розвитку освіти, формуванням відповідної нормативно-правової бази, розробленням стратегічного документа щодо розвитку освіти, підготовкою до затвердження цільових державних програм; 4) з 2017 р. - етап модифікації державної політики у сфері освіти; характеризується прийняттям чинного нині Закону України «Про освіту» від 5 вересня 2017 р. зі зміною ціннісних характеристик та оновлених підходів до вимог якості освіти в Україні, прийняттям підзаконних нормативно-правових актів, зорієнтованих на його виконання [140, с. 55–60].

Вищенаведена позиція сформована періодично до 2017 року, однак, в нашій державі відбулося низка змін після цього періоду. Уся діяльність суб'єктів освітньої діяльності нині спрямована на досягнення:

- прагнення України стати рівноправним членом європейської спільноти, а визначені нею стратегічні та операційні цілі відповідають зобов'язанням України згідно з Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII. Статтею 431 глави 23 Угоди про асоціацію закріплено курс на активізацію співпраці України та Європейського Союзу у сфері вищої освіти, зокрема щодо: реформування та модернізації системи вищої освіти; сприяння зближенню у сфері вищої освіти в рамках Болонського процесу; покращення якості та підвищення важливості вищої освіти; поглиблення співробітництва між закладами вищої освіти; розширення можливостей закладів вищої освіти; активізації мобільності студентів, наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників [144];

- Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722, (цілі № 4 щодо забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх) [117];

- положень Стратегії людського розвитку, затвердженою Указом Президента України від 2 червня 2021 р. № 225, оперативна ціль 2.5. якої визначає забезпечення організації дистанційного навчання закладами освіти, використання цифрових технологій в освіті шляхом: створення та розбудова електронних освітніх ресурсів для здобувачів освіти та педагогічних, науково-педагогічних працівників, зокрема веб-платформи дистанційного навчання "Всеукраїнська школа онлайн"; забезпечення підключення закладів освіти до високошвидкісного Інтернету; забезпечення розвитку цифрових навичок здобувачів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників;

запуск освітньої електронної платформи як основи для організації дистанційного навчання; створення умов для використання цифрових технологій з метою оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та проведення моніторингових досліджень якості освіти [113];

– положень Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки для створення умов для всебічного розвитку людини протягом життя, розширення можливостей реалізації потенціалу і свободи особистості, її громадянської активності заради формування згуртованої спільноти громадян, здатних до активної творчої співучасті у гармонійному, збалансованому та сталому розвитку держави [115] тощо.

Незважаючи на значні досягнення, в Україні все ще залишаються деякі виклики у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, зокрема: недостатнє фінансування; цифровий розрив (доступ до інформаційно-комунікаційних технологій та навички їх використання нерівномірно розподілені серед населення); необхідність модернізації освітньої інфраструктури тощо.

Тому, можна виділити тенденції сучасного нормативно-правового базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні:

1) інтеграція з європейськими стандартами (розробка та впровадження електронних освітніх ресурсів; забезпечення доступу до онлайн-платформ та курсів; використання цифрових технологій для оцінювання знань та навичок; підготовка педагогів до використання ІКТ в освітній діяльності тощо);

2) цифровізація освіти;

3) підтримка використання відкритих даних та ресурсів;

4) забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних;

5) стимулювання інновацій у сфері інформаційно-комунікаційних технологій в освіті;

6) підвищення кваліфікації педагогів у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій;

7) залучення громадськості до розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті:

8) розвиток міжнародного співробітництва.

Якщо звернутися до функціональної класифікації, то законодавство про авторське право та інтелектуальну власність відіграє важливу роль у забезпеченні інформаційно-комунікаційного процесу в освітній сфері України через наступні напрямки:

- захист авторських прав суб'єктів та об'єктів інтелектуальної власності (навчальних матеріалів, електронних ресурсів, програмного забезпечення тощо);

- визначення умови використання авторських прав та об'єктів інтелектуальної власності в освітньому процесі;

- ліцензування інтелектуальної власності.

Окремий функціональний напрямок складає законодавство про розвиток, впровадження та використання інформаційно-комунікаційного забезпечення в освітній діяльності.

Із збільшенням темпів розвитку цифрових технологій, впровадженням інноваційних рішень у всіх сферах суспільного життя виникає необхідність у підвищенні якості підготовки працівників для створення можливості модернізації економіки країни відповідно до сучасних вимог. Відсутність концептуальних засад формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян не дозволяє забезпечити розвиток усіх сфер суспільного життя відповідно до сучасних вимог, процесів глобальної цифровізації економіки, сфер життєдіяльності суспільства, які відбуваються у більшості країн світу [114].

Для вирішення вищенаведених питань була прийнята Концепція розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації основною метою якої є визначення пріоритетних напрямів і основних завдань з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення,

зокрема працездатних осіб, громадян похилого віку, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, інших вразливих груп населення, в умовах розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства. Реалізація цієї Концепції передбачена на період до 2025 року [114].

Під час реалізації Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації необхідно забезпечити розв'язання визначених проблем відповідно до поставлених завдань. Зокрема, формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві здійснюється шляхом: здобуття особою цифрової освіти з використанням інформаційних ресурсів, нових освітніх технологій та цифрових освітніх ресурсів, спрямованих на підвищення рівня цифрових навичок та цифрових компетентностей; забезпечення безперервного розвитку професійних цифрових компетентностей для фахівців в системі підвищення кваліфікації різних галузей діяльності; створення Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти “Дія. Цифрова освіта”; розроблення заходів щодо впровадження цифрових засобів доведення інформації (телебачення, соціальні мережі, трансляція в Інтернеті тощо) [114].

Україна намагається максимально цифровізувати освіту, наприклад, 27 липня 2022 року, Верховна Рада України ухвалила ЗУ «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування інтегрованих інформаційних систем у сфері освіти» (реєстр. №7396). Відповідно до прийнятого Закону, в Україні започатковується цифрова взаємодія між органами управління освітою всіх рівнів, закладами, установами та учасниками освітньої діяльності, що буде реалізовуватися на базі програмно-апаратного комплексу «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» (АІКОМ). АІКОМ буде взаємодіяти з іншими ключовими державними інформаційно-комунікаційними системами та публічними електронними реєстрами у сфері освіти, зокрема, Єдиною державною електронною базою з питань освіти, Єдиним державним демографічним реєстром, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців і

громадських формувань, Державним реєстром актів цивільного стану громадян, Державним реєстром загальнообов'язкового державного соціального страхування тощо. Завдяки інформаційній взаємодії учасники освітньої діяльності зможуть оперативно та якісно приймати управлінські рішення, формувати та реалізувати освітню політику, зокрема й з питань розподілу та перерозподілу міжбюджетних трансфертів із державного місцевим бюджетам, замовлення підручників, документів про освіту, зарахування, відрахування, переведення здобувачів освіти [149].

Також постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2021 р. № 184 було затверджено Положення про Єдиний державний веб-портал цифрової освіти “Дія. Освіта”, що визначає мету, основні завдання, функціональні можливості та суб’єктів Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти “Дія. Освіта” (далі - Веб-портал цифрової освіти), зміст інформації, що розміщуються на ньому, а також інші питання функціонування Веб-порталу цифрової освіти. Власником Веб-порталу цифрової освіти та виключних майнових прав на його програмне забезпечення є держава в особі Мінцифри. Основними завданнями Веб-порталу цифрової освіти є: 1) надання доступу до освітніх матеріалів, у тому числі для забезпечення процесу навчання у формальній та неформальній освіті, зокрема за оновленою освітньою (навчальною) програмою з предмета “Інформатика” за різними формами здобуття освіти, визначеними законодавством; 2) забезпечення цифрової грамотності людей усіх вікових категорій; 3) забезпечення проведення тестування, зокрема тестування рівня цифрової грамотності (цифрограм); 4) забезпечення отримання електронних документів, що підтверджують проходження навчання; 5) формування індивідуального переліку освітніх матеріалів; 5-1) забезпечення можливості формування індивідуальних освітніх траєкторій; 6) відображення новин та результатів досліджень у сфері освіти; 7) поширення ідей цифровізації, доведення інформації щодо новітніх цифрових технологій; 8) забезпечення можливості надання пропозицій (зауважень) щодо освітніх матеріалів та

процесів дистанційного навчання, зокрема проведення опитування щодо таких матеріалів та процесів, розміщених на Веб-порталі цифрової освіти; 9) надання інформації про підприємства, установи, організації, які можуть надати доступ до цифрової освіти (центрів цифрової освіти); 10) використання методів та механізмів для покращення результатів навчання; 11) захист даних (у тому числі персональних), що розміщуються на Веб-порталі цифрової освіти, від несанкціонованого доступу, знищення, модифікації; 12) інші завдання, визначені законодавством [91].

Новітнім є також Положення про вебплатформу дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн», що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України 16 червня 2023 року № 746, що визначає основні засади функціонування вебплатформи дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» (далі - Платформа), у тому числі механізм наповнення Платформи та процедуру проведення експертизи освітніх матеріалів. Основними завданнями Платформи є: 1) забезпечення учасників освітньої діяльності вільним онлайн доступом до освітніх матеріалів, зокрема для організації навчання в різних формах; 2) забезпечення методичної підтримки педагогічних працівників під час здійснення освітньої діяльності та можливості їх професійного розвитку засобами Платформи; 3) забезпечення можливості вимірювання та надолуження прогалів у знаннях здобувачів освіти засобами Платформи; 4) захист даних (у тому числі персональних), що розміщуються на Платформі, від несанкціонованого доступу, знищення, модифікації; 5) інші завдання, визначені законодавством [90].

Отже, тенденції законодавства щодо розвитку, впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності в Україні відображають комплексну стратегію цифровізації освіти, спрямовану на модернізацію системи освіти. Новітнє законодавство щодо розвитку, впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності в Україні формує різні інтегровані

інформаційні системи та платформи у сфері освіти («Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» «Дія.Освіта», «Всеукраїнська школа онлайн» тощо), спрямовані на цифрове управління та взаємодію, цифрову грамотність та загальну цифровізацію освіти як напрямку сучасної освітньої політики.

Останнім функціональним напрямком слід виділити законодавство про захист інформації та кібербезпеки. Згідно загального Закону України «Про інформацію», право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім суб'єктам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації. Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом. Суб'єкт інформаційних відносин може вимагати усунення будь-яких порушень його права на інформацію. Право на інформацію, створену в процесі діяльності фізичної чи юридичної особи, суб'єкта владних повноважень або за рахунок фізичної чи юридичної особи, Державного бюджету України, місцевого бюджету, охороняється в порядку, визначеному законом [105]. В Україні існує Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», що регулює відносини у сфері захисту інформації в інформаційних, електронних комунікаційних та інформаційно-комунікаційних системах [103].

Також в Україні є Закон України «Про захист персональних даних», що регулює правові відносини, пов'язані із захистом і обробкою персональних даних, і спрямований на захист основоположних прав і свобод людини і громадянина, зокрема права на невтручання в особисте життя, у зв'язку з обробкою персональних даних. Закон поширюється на діяльність з обробки персональних даних, яка здійснюється повністю або частково із застосуванням автоматизованих засобів, а також на обробку персональних даних, що містяться у картотеці чи призначені до внесення до картотеки, із застосуванням неавтоматизованих засобів [104].

Особливого значення в умовах війни набуває законодавство у сфері кібербезпеки. Кібератаки на всі ланки народно господарського комплексу країни і особисте життя її громадян посилюються і урізноманітнюються. Особливо небезпечними в останній час стали активні дії кіберзлочинців, пов'язані з війною росії, проти закладів вищої освіти щодо викладачів, студентів, технічних спеціалістів, інфраструктури навчальних закладів. Це пояснюється значним масивом персональних даних учасників навчального процесу, а також тим, що навчальні заклади проводять сучасні дослідження, володіють інноваціями та інтелектуальною власністю. Завдання злочинців полегшуються через відкритість та вільний обмін інформацією під час співпраці [125].

Правову основу забезпечення кібербезпеки України становлять Конституція України, закони України щодо основ національної безпеки, засад внутрішньої і зовнішньої політики, електронних комунікацій, захисту державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, цей та інші закони України, Конвенція про кіберзлочинність, інші міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, укази Президента України, акти Кабінету Міністрів України, а також інші нормативно-правові акти, що приймаються на виконання законів України [110].

Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» визначає правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України у кіберпросторі, основні цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій, осіб та громадян у цій сфері, основні засади координації їхньої діяльності із забезпечення кібербезпеки [110].

Отже, законодавство про захист інформації та кібербезпеки в Україні відіграє важливу роль у забезпеченні надійної нормативної бази для

інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, гарантуючи правові та організаційні механізми захисту прав суб'єктів інформаційно-освітніх відносин. В умовах війни важливо забезпечити ефективну нормативну основу кібербезпеки для безперервного функціонування освітньої діяльності та захисту критично важливих інформаційних ресурсів освітніх закладів від кіберзагроз.

Загалом, можна виділити наступні висновки щодо особливостей нормативно-правових актів, які регламентують інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності:

– класично, нормативно-правовий базис у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні включає Конституцію України, міжнародні акти, закони України, підзаконні акти, внутрішньо-освітні акти (меморандуми, договори про співпрацю тощо). За функціональною спрямованістю нормативно-правовий базис у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні поділяється на: – законодавство про освіту; – законодавство про авторське право та інтелектуальну власність; – законодавство про розвиток, впровадження та використання інформаційно-комунікаційного забезпечення в освітній діяльності; – законодавство про захист інформації та кібербезпеки.

– Конституція України, як основоположний закон держави, відіграє ключову роль у визначенні та регулюванні інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності. Її положення гарантують доступність, якість та інклюзивність освіти для всіх громадян, а також сприяють впровадженню інноваційних технологій та міжнародному співробітництву у цій сфері.

– закони України у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є найважливішою складовою нормативного базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, що обумовлено наступними факторами: – закони формують модель відповідної державної політики та регламентують заходи її реалізації; –

закони встановлюють правила та норми, що регулюють доступ до інформаційно-комунікаційних технологій, їх використання в освітній діяльності, захист персональних даних та інформації в освітньому просторі; – закони сприяють розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури в освіті.

– незважаючи на значні досягнення, в Україні все ще залишаються деякі виклики у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, зокрема: недостатнє фінансування; цифровий розрив (доступ до інформаційно-комунікаційних технологій та навички їх використання нерівномірно розподілені серед населення); необхідність модернізації освітньої інфраструктури тощо.

– можна виділити тенденції сучасного нормативно-правового базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні: 1) інтеграція з європейськими стандартами (розробка та впровадження електронних освітніх ресурсів; забезпечення доступу до онлайн-платформ та курсів; використання цифрових технологій для оцінювання знань та навичок; підготовка педагогів до використання ІКТ в освітній діяльності тощо); 2) цифровізація освіти; 3) підтримка використання відкритих даних та ресурсів; 4) забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних; 5) стимулювання інновацій у сфері інформаційно-комунікаційних технологій в освіті; 6) підвищення кваліфікації педагогів у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій; 7) залучення громадськості до розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті; 8) розвиток міжнародного співробітництва.

– законодавство про авторське право та інтелектуальну власність відіграє важливу роль у забезпеченні інформаційно-комунікаційного процесу в освітній сфері України через наступні напрямки: – захист авторських прав суб'єктів та об'єктів інтелектуальної власності (навчальних матеріалів, електронних ресурсів, програмного забезпечення тощо); – визначення умови

використання авторських прав та об'єктів інтелектуальної власності в освітній діяльності; – ліцензування інтелектуальної власності.

– тенденції законодавства щодо розвитку, впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності в Україні відображають комплексну стратегію цифровізації освіти, спрямовану на модернізацію системи освіти. Новітнє законодавство щодо розвитку, впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності в Україні формує різні інтегровані інформаційні системи та платформи у сфері освіти («Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» «Дія.Освіта», «Всеукраїнська школа онлайн» тощо), спрямовані на цифрове управління та взаємодію, цифрову грамотність та загальну цифровізацію освіти як напрямку сучасної освітньої політики.

– законодавство про захист інформації та кібербезпеки в Україні відіграє важливу роль у забезпеченні надійної нормативної бази для інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, гарантуючи правові та організаційні механізми захисту прав суб'єктів інформаційно-освітніх відносин. В умовах війни важливо забезпечити ефективну нормативну основу кібербезпеки для безперервного функціонування освітньої діяльності та захисту критично важливих інформаційних ресурсів освітніх закладів від кіберзагроз.

З урахуванням викладеного, *адміністративно-правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності* – це визначені законами та підзаконними нормативно-правовими актами процедури, ресурси та інструменти, що використовуються для створення, обробки, зберігання та поширення інформації, пов'язаної з наданням освітніх послуг, налагодження ефективної комунікації між суб'єктами освітньої діяльності та органами управління у сфері освіти, іншими зацікавленими особами з метою забезпечення належного функціонування сфери освіти, реалізації покладених на цих осіб прав та обов'язків. Адміністративно-

правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності виступають ключовим чинником модернізації освіти, спрямованим на підвищення доступності, якості та ефективності освітньої діяльності та освітнього процесу за допомогою використання сучасних технологічних рішень.

1.4. Функції та принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності

На сьогодні потенційні можливості розвитку суспільства все більше визначаються рівнем та ефективністю інформаційно-комунікаційних систем, а інформаційна складова набуває дедалі більшого значення і стає одним із найважливіших елементів розвитку сучасного суспільства. Інформаційне суспільство - це суспільство, де інформація і знання стають основними продуктами виробництва і споживання. Активний інформаційний обмін, що здійснюється у всіх сферах, стає основою життєдіяльності людини інформаційного суспільства, а освіта - тією сферою суспільних відносин, що сприяє адаптації людини до динамічних змін в умовах поширення інтенсивних інформаційних потоків [39].

Виникає потреба широкого впровадження інновацій в освітню діяльність. У цьому контексті важливим є розвиток відповідних функцій освіти, що стають домінуючими в сучасних освітніх процесах та сприяють формуванню креативної особистості і, окрім забезпечення передачі знань, передбачають створення умов для обміну думками, поглядами, висловлювання власних позицій та міркувань. Поширення новітніх комунікацій та поява Інтернету стали одним із основних процесів, що мають значний вплив на освітню сферу суспільних відносин та сприяють використанню інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій. У мережевому суспільстві нові інформаційні технології сприяють тому, що

знання та інформація стають доступнішими. З'являються нові форми навчання, інформаційне забезпечення яких здійснюється на "базі інструментарію сучасних інформаційних систем освіти" з використанням інформаційних можливостей Інтернет-технологій та мережових комунікацій. Відкритість освітньої сфери і готовність до змін та налаштованість на комунікацію формують нові функції освіти в умовах інформаційного суспільства. Це, своєю чергою, призводить до зміни домінантних характеристик освіти індустріального суспільства [39].

Теоретики права визначають функції держави як основні напрями її діяльності, що зумовлені її цілями і завданнями та конкретизують її сутність. Відображають динамічну сторону державного буття, виявляються у функціях органів держави основних напрямках (видах) їх діяльності у межах законодавчо встановленої компетенції. Компетенцією органів держави є сукупність їх прав і обов'язків (повноважень), спрямованих на досягнення мети і вирішення завдань. Не варто ототожнювати функції держави з функціями її органів, хоч вони й тісно пов'язані. Кожна функція держави зумовлена її сутністю, соціальним призначенням; характеризується комплексністю, внутрішньою єдністю, системними цілеспрямованими зв'язками між видами діяльності держави; відзначається відомою самостійністю, однорідністю, повторюваністю [131, с. 80].

Однією з функцій держави є освітня. Освітня функція держави – це комплексний напрям діяльності держави, спрямований на забезпечення розвитку та функціонування системи освіти відповідно до національних цілей та завдань, що охоплює управління та контроль за освітніми процесами, встановлення меж правового регулювання, та забезпечення основних прав та свобод суб'єктів освітньої діяльності. Освітня функція держави реалізується через діяльність спеціалізованих державних органів та інституцій, які діють у межах визначених законодавством повноважень, і забезпечує інтеграцію різних видів освітньої діяльності в єдину, цілісну систему. Освітня функція держави є невід'ємною складовою її соціального

призначення, відображаючи відповідальність держави за формування освіченого, компетентного та культурного суспільства.

Якщо інтегрувати загальнотеоретичні положення, можна сформулювати авторське бачення щодо поняття функцій інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні. На наш погляд, функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це комплексні напрямки створення, розвитку та підтримки інформаційно-комунікаційної інфраструктури як елементу управління освітньої діяльності, що сприяють створенню інноваційного, інтерактивного та доступного освітнього середовища, яке відповідає національним освітнім вимогам та завданням, забезпечуючи рівні можливості для всіх учасників освітньої діяльності.

Реалізація таких функцій служить важливим чинником подальшого успішного розв'язання всіх соціально-економічних проблем освіти [29, с. 16]. Якщо перейти до класифікації, то аналіз ролі й функцій сучасної освіти та її окремих напрямів дав змогу І. Кореневій виокремити такі кластери функцій освіти для сталого розвитку: соціально-економічний, соціально-політичний та соціокультурний. Соціально-економічні функції освіти для сталого розвитку (науково-дослідна, професійної підготовки, науково-практична) спрямовані на формування та розвиток наукового, технічного й кадрового потенціалу суспільства. Соціально-політичні функції (забезпечення соціального контролю, гомогенізації суспільства, соціальної селекції та активізації соціальних переміщень, ідеологічна) спрямовані на саморегуляцію соціуму, соціальну мобільність, згуртування суспільства, створення ідеологічних орієнтирів для забезпечення сталого розвитку та високого рівня безпеки відповідно до загальноцивілізаційних процесів. Соціокультурні функції (пізнавальна, виховна, технологічна, людинотворча, соціалізації особистості, гуманістична) дають спроможність формувати особистість на цінностях та ідеалах сталого розвитку, зберігати й передавати поколінням духовну спадщину [56, с. 13].

На наш погляд, можна сформувати наступні функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності:

- 1) інформаційна;
- 2) комунікаційна;
- 3) організаційна;
- 4) інтерактивна;
- 5) інноваційна;
- 6) безпекова;
- 7) аналітична.

Далі слід проаналізувати особливості кожної функції. Завданнями, які є першоосновою інформаційної функції, на сучасному етапі розбудови нашої держави є: створення правових, організаційних, науково-технічних, економічних, фінансових та інших умов для реалізації інформаційних прав людини і громадянина, інформаційних потреб суспільства; формування системи національних інформаційних ресурсів; забезпечення національної інформаційної безпеки і в перспективі побудова інформаційного суспільства [59, с. 119].

Отже, інформаційна функція інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є ключовою складовою сучасної освіти, що забезпечує всіх учасників доступом до освіти. Інформаційна функція також передбачає інтеграцію національних освітніх систем у міжнародний інформаційний простір, що сприяє обміну досвідом, доступу до світових наукових досягнень та підвищенню конкурентоспроможності національної освіти. Відповідно, інформаційна функція в освітній діяльності є багатоаспектною та комплексною, забезпечуючи не лише доступ до інформації, але й формуючи інформаційну культуру, підтримуючи навчальний процес та забезпечуючи інформаційну безпеку.

Якщо у традиційному навчанні увага акцентувалася на запам'ятовуванні і відтворенні інформації, то у нових умовах виникла потреба розвитку творчого (продуктивного) мислення, формування

комунікативних умінь та практичної підготовки молоді до активної життєдіяльності у постійно мінливому соціальному середовищі. Сучасна вища освіта, що є одним із найголовніших чинників зростання якості людського капіталу, генератором нових ідей, запорукою динамічного розвитку економіки і суспільства загалом, повинна повною мірою відповідати вимогам часу. Саме тому, в умовах становлення інформаційного суспільства, виникає потреба широкого впровадження інновацій в освітню діяльність. У цьому контексті, важливим є розвиток комунікаційної функції освіти, що є домінуючою в сучасних освітніх процесах та сприяє формуванню креативної особистості, здатної до ефективної професійної діяльності в умовах розвитку інформаційного суспільства [39].

Комунікаційна функція освіти в навчанні та вихованні молоді є об'єктивно необхідною. Комунікаційна функція символізує кроки, які покликані робити викладачі з метою забезпечення навчально-виховного діалогу зі студентами, під час обговорення, осмислення, практичного вирішення питань професійного, культурного, громадянського змісту й спрямованості. Спілкування є умовою порозуміння, постановки питань та отримання необхідної відповіді. Саме тому перед освітою постає важливе завдання, а саме – забезпечити відкрите спілкування та взаємодію зі студентами задля того, щоб складні і, часом, неоднозначні питання професійного, суспільного та, навіть, особистого життя отримували діалектичне осмислення з урахуванням поглядів та позицій, які набули актуального характеру [63, с. 44–50].

Комунікаційна функція інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є критично важливою для ефективного освітньої діяльності, що включає створення сприятливих умов для взаємодії між усіма учасниками освітньої діяльності (викладачами, студентами, адміністрацією та іншими зацікавленими сторонами), для розвитку умінь спілкування та вирішення питань професійного, культурного та громадянського змісту. Комунікаційна функція сприяє формуванню в учасників освітньої діяльності

здатності критично осмислювати інформацію, генерувати нові ідеї та підходи до вирішення проблем, підтримуючи розвиток командної роботи та співпраці, що створює сприятливе середовище для колективного вирішення проблем та реалізації спільних проектів.

Серед функцій освіти заслуговує уваги також організаційна функція. Її сутність полягає в організації різних видів та напрямів діяльності студентів, пов'язаної з використанням, збереженням і примноженням цінностей у повсякденному житті, навчанні, праці, дозвіллі. Відомо, що у навчально-виховному процесі молоді люди набувають певні знання, збагачують свої поняття та уявлення про цінності громадянського суспільства, визначаються у своїх поглядах, світоглядних орієнтаціях та ідеалах суспільно-політичного, морально-правового, культурологічного змісту. Водночас, у їх життєдіяльності актуального характеру набувають питання, пов'язані з прийняттям самостійних рішень, визначенням свого ставлення до певних ситуацій, що мають місце в суспільно-політичному житті, морально-правових відносинах, практиці використання широкого спектру громадянських цінностей, прав та свобод. У зв'язку з цим перед освітою постають завдання щодо організації відповідної підготовки молоді, закріплення в її життєвому та професійному досвіді умінь і навичок практичного характеру, оволодінні способами й методами вирішення ситуацій, які мають місце в суспільстві і які вимагають свого правильного вирішення [63, с. 44–50].

Організаційна функція інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності полягає в створенні та підтримці ефективної інфраструктури для управління освітньою діяльністю за допомогою сучасних технологій, що може включати: розробку та підтримку цифровізованого освітньої діяльності; моніторинг освітньої діяльності; автоматизацію адміністративних процедур освітньої діяльності тощо.

Інтерактивна модель навчання передбачає організацію та розвиток такого спілкування, що призводить до взаєморозуміння, взаємодії,

колегіального вирішення загальних, але важливих для кожного учасника завдань. Її суть полягає в діалогових формах процесу пізнання, орієнтації на мобілізацію пізнавальних сил і прагнень учнів, посилення мотивації до навчання, пробудження самостійного інтересу до пізнання, становлення власних засобів діяльності, у розвитку вмінь концентруватися на творчому процесі й одержувати від нього задоволення. Інтерактивний процес характеризується високою інтенсивністю комунікації, спілкування, обміном діяльністю, зміною та різноманітністю видів діяльності, процесуальністю (зміною станів учасників), цілеспрямованою рефлексією учасників діяльності, взаємодії. В інтерактивній моделі навчання стає актуальною вимога постійного зв'язку з життям [122, с. 320-325].

На наш погляд, інтерактивна функція інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є ключовим елементом сучасного навчання, що передбачає функціонування освітнього середовища через використання віртуальних платформ, гейміфікацію та персоналізацію навчання. Інтерактивна функція підтримує безперервне навчання, дозволяючи учасникам навчатися у будь-який час і з будь-якого місця за допомогою мобільних додатків і хмарних технологій, що робить освітню діяльність більш ефективним, гнучким та орієнтованим на освітні потреби.

Інноваційна функція полягає у впровадженні новітніх технологій та методик у освітню діяльність, що сприяє підвищенню його якості та ефективності, та включає використання цифрових освітніх ресурсів, інтерактивних платформ, онлайн-курсів чи інших інноваційних інструментів, які дозволяють зробити освітню діяльність більш новітнім, гнучким та персоналізованим.

Безпекова функція забезпечує захист інформаційного простору освітніх установ від різних загроз, таких як кібератаки, витоки конфіденційної інформації, несанкціонований доступ до даних, що включає впровадження систем кібербезпеки, навчання учасників освітньої діяльності основам

інформаційної безпеки, а також постійний моніторинг та оновлення захисних заходів.

Аналітична функція полягає у зборі, аналізі та інтерпретації даних, що стосуються освітньої діяльності, для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, що включає моніторинг успішності, аналіз ефективності різних методик навчання, виявлення тенденцій та прогнозування результатів. За допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій можна автоматизувати процес збору та обробки даних, що дозволяє оперативно отримувати необхідну інформацію для вдосконалення освітньої діяльності та підвищення його якості.

У сучасному світі інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ) стають невід'ємною частиною освітньої діяльності. Цифровізація освіти відкриває нові можливості для доступу до знань, інтерактивного навчання та співпраці, проте також потребує чіткого правового регулювання та розробки відповідних принципів для забезпечення ефективного використання ІКТ. Пандемія COVID-19 показала важливість дистанційного навчання та використання ІКТ у забезпеченні безперервності освітньої діяльності.

В умовах швидкого розвитку технологій важливо забезпечити рівний доступ до освітніх ресурсів для всіх учасників освітньої діяльності, незалежно від їх місця проживання, соціального статусу або фізичних можливостей. Зростання використання ІКТ у освіті супроводжується підвищеними ризиками кібербезпеки та загрозою втрати конфіденційної інформації. Відповідно, дослідження принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення дозволить розробити ефективні заходи для захисту даних та інформаційної безпеки суб'єктів освітньої діяльності.

У науковій і навчальній літературі принципи характеризують як найбільш загальні вимоги, що ставляться до суспільних відносин та їх учасників, а також як вихідні керівні засади, відправні установлення, що виражають сутність права і впливають з ідей справедливості та свободи,

визначають загальну спрямованість і найістотніші риси чинної правової системи [42, с. 197–198].

Поняття «принцип» у перекладі з латинської означає «початок», «першооснова», «первинність». З давніх давен принцип вважався підвалиною, фундаментом будь-якої соціальної системи (в тому числі правової), вимоги якого поширювалися на всі явища, що належали до цієї системи. Принципи не формулюють конкретних прав і обов'язків і не завжди забезпечені конкретними законодавчими санкціями, однак про те, на яких принципах засновано правовий порядок, можна значною мірою судити щодо характеру самої держави (демократична, тоталітарна тощо) [42, с. 197–198].

Провідна роль принципів забезпечується їх прямим чи непрямим закріпленням у нормах права. Засади, не закріплені у правових приписах, є ідеями права і належать до сфери правосвідомості. Ці ідеї-принципи передують створенню системи права. Принципи права можуть бути прямо сформульовані в законодавстві або ж впливати з його загального сенсу. Хоча у більшості випадків принципи прямо закріплюються в преамбулах і загальних статтях законодавчих актів, необхідним є процес їх розвитку і конкретизації, якій здійснюється в окремих правилах поведінки. При цьому принципи стають орієнтиром правотворчої і правозастосовної діяльності органів держави, беззаперечною вимогою до цієї діяльності [42, с. 197–198].

Якщо звужувати сферу до інформаційного права, то наприклад, під принципами інформаційного права І. В. Панова розуміє засадничі (основні) ідеї, положення, вимоги, що характеризують зміст інформаційного права, відображають закономірності його розвитку та визначають напрямки і механізми правового регулювання суспільних відносин в інформаційній сфері. Принципи інформаційного права України базуються на положеннях основних конституційних норм, які закріплюють інформаційні права та свободи, гарантують їх здійснення, а також на особливостях та юридичних властивостях інформації як об'єкта правовідносин [88, с. 41–48].

Принципи інформаційного права Т. Каткова визначає як зафіксовані в правових нормах, що регулюють інформаційні відносини, положення та ідеї, які визначають сутність і зміст інформаційного права, надають системного характеру його нормам та інститутам, дають змогу говорити про цілісність механізму правового регулювання інформаційних відносин у суспільстві. Принципи та норми перебувають у тісному взаємозв'язку, це підтверджується тим, що принципи обов'язково проявляють себе в нормах права, які своєю чергою повинні відповідати правовим принципам [47].

З урахуванням вищевикладеного, на наш погляд, принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це фундаментальні положення та ідеї, що визначають основи та напрямки регулювання адміністративних, інформаційних та комунікаційних відносин у сфері освіти, забезпечують системність та узгодженість правових норм, що регулюють використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності, та гарантують реалізацію освітніх та інформаційних прав та свобод учасників освітньої діяльності.

Принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні базуються на конституційних положеннях, враховують особливості інформації як об'єкта правовідносин та специфіку суб'єктів освітньої діяльності, та спрямовані на створення ефективного, прозорого та доступного освітнього середовища за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Стаття 6 Закону України «Про освіту» визначає, що засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: людиноцентризм; верховенство права; забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; забезпечення універсального дизайну та

розумного пристосування; науковий характер освіти; різноманітність освіти; цілісність і наступність системи освіти; прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством; інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти; інтеграція з ринком праці; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності; академічна доброчесність; академічна свобода; фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених законом; гуманізм; демократизм; єдність навчання, виховання та розвитку; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; формування громадянської культури та культури демократії; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; невтручання політичних партій в освітню діяльність; невтручання релігійних організацій в освітню діяльність (крім випадків, визначених законом); різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань; державно-громадське управління; державно-громадське партнерство; державно-приватне партнерство; сприяння навчанню впродовж життя; інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою. Освіта в Україні має будуватися за принципом рівних можливостей для всіх [108].

Така система принципів є дуже об'ємною, та не відноситься саме процесу інформаційно-комунікаційного забезпечення.

Проведений аналіз нормативно-правових актів дозволив В. Савіщенко дійти висновку, що класифікувати принципи освіти можна за трьома критеріями: педагогічним, суспільно-політичним та аксіологічним. Педагогічний критерій обумовлюється рівнем пізнання закономірностей процесів навчання і виховання; суспільно-політичний – рівнем та напрямом розвитку суспільства, освітньої політики держави; аксіологічний – пріоритетними морально-етичними цінностями [124, с. 127–130]. Порівняння принципів освіти чинного законодавства з розробленими принципами дидактики дозволило вченій стверджувати, що в нормативно-правових актах не відображаються всі принципи, які відповідають сучасному рівню педагогічної науки та потребам суспільства, держави. Серед них принципи: педагогічної акцентології, систематичності та послідовності, свідомості, заохочення, доступності, безперервності освіти, різноманітності освіти, міцності, співпраці, компетентності, поінформованості суспільства, свободи і плюралізму, пріоритету освіти в житті суспільства та країни. Втілення освітньо-виховних ідеалів і принципів передбачає утворення суспільно прийнятих норм поведінки, їх нормативно-правового регулювання за допомогою відповідних нормативних актів. Кожен принцип освіти ґрунтується на доповненні попереднього, всі вони існують ефективно лише у взаємодії, абсолютній цілісності. Без врахування окремих принципів освіти, її система може бути зруйнована [124, с. 127–130].

В свою чергу, Т. Майборода сформувала, що основні та специфічні принципи, що властиві для державного регулювання загалом та галузі освіти включають забезпечення: ефективності, що передбачає надання якісних освітніх послуг та отримання кінцевого економічного ефекту внаслідок втручання держави у вигляді позитивних соціально-економічних екстерналій; справедливості, що передбачає забезпечення державою однакових умов навчання та доступу до нього для різних соціальних категорій громадян

(тобто, інклюзивного середовища без будь-яких ознак дискримінації на умовах гуманізму та демократії); - стабільності на макро- та макрорівнях, що проявляється в забезпеченні сталого розвитку суспільства і держави, налагодження між секторного партнерства та інтеграції; системності, тобто застосування комплексного інструментарію державного регулювання з врахуванням впливу на інші сфери господарювання (зокрема, з ринком праці); адекватності, що проявляється в моніторингу та оцінці доцільності окремих заходів і дій з боку держави та коригування їх відповідно до умов оточуючого середовища; оптимальності тобто збалансованого застосування адміністративних та економічних заходів впливу прямого та опосередкованого характеру; поступовості та етапності в провадженні заходів державного регулювання та можливих змін [68, с. 54–55].

Враховуючи спеціальне законодавство та позиції вчених, на наш погляд, систему принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні складають наступні засади:

- доступності;
- безперервності навчання;
- інтерактивності;
- адаптивності;
- інноваційності;
- безпеки;
- транспарентності;
- інтеграції;
- персоналізації;
- співпраці;
- екологічності;
- правової відповідності.

Вищевикладене дозволяє зробити наступні висновки стосовно функцій та принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності:

– функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це комплексні напрямки створення, розвитку та підтримки інформаційно-комунікаційної інфраструктури як елементу управління освітньої діяльності, що сприяють створенню інноваційного, інтерактивного та доступного освітнього середовища, яке відповідає національним освітнім вимогам та завданням, забезпечуючи рівні можливості для всіх учасників освітньої діяльності.

– можна сформулювати наступні функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності: 1) інформаційна; 2) комунікаційна; 3) організаційна; 4) інтерактивна; 5) інноваційна; 6) безпекова; 7) аналітична.

– інформаційна функція інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є ключовою складовою сучасної освіти, що забезпечує всіх учасників доступом до освіти. Інформаційна функція також передбачає інтеграцію національних освітніх систем у міжнародний інформаційний простір, що сприяє обміну досвідом, доступу до світових наукових досягнень та підвищенню конкурентоспроможності національної освіти. Відповідно, інформаційна функція в освітній діяльності є багатоаспектною та комплексною, забезпечуючи не лише доступ до інформації, але й формуючи інформаційну культуру, підтримуючи навчальний процес та забезпечуючи інформаційну безпеку.

– комунікаційна функція інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є критично важливою для ефективного освітньої діяльності, що включає створення сприятливих умов для взаємодії між усіма учасниками освітньої діяльності (викладачами, студентами, адміністрацією та іншими зацікавленими сторонами), для розвитку умінь спілкування та вирішення питань професійного, культурного та громадянського змісту. Комунікаційна функція сприяє формуванню в учасників освітньої діяльності здатності критично осмислювати інформацію, генерувати нові ідеї та підходи до вирішення проблем, підтримуючи розвиток командної роботи та

співпраці, що створює сприятливе середовище для колективного вирішення проблем та реалізації спільних проєктів.

– організаційна функція інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності полягає в створенні та підтримці ефективної інфраструктури для управління освітньою діяльністю за допомогою сучасних технологій, що може включати: розробку та підтримку цифровізованого освітньої діяльності; моніторинг освітньої діяльності; автоматизацію адміністративних процедур освітньої діяльності тощо.

– інтерактивна функція інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є ключовим елементом сучасного навчання, що передбачає функціонування освітнього середовища через використання віртуальних платформ, гейміфікацію та персоналізацію навчання. Інтерактивна функція підтримує безперервне навчання, дозволяючи учасникам навчатися у будь-який час і з будь-якого місця за допомогою мобільних додатків і хмарних технологій, що робить освітню діяльність більш ефективним, гнучким та орієнтованим на освітні потреби.

– інноваційна функція полягає у впровадженні новітніх технологій та методик у освітню діяльність, що сприяє підвищенню його якості та ефективності, та включає використання цифрових освітніх ресурсів, інтерактивних платформ, онлайн-курсів чи інших інноваційних інструментів, які дозволяють зробити освітню діяльність більш новітнім, гнучким та персоналізованим.

– безпекова функція забезпечує захист інформаційного простору освітніх установ від різних загроз, таких як кібератаки, витоки конфіденційної інформації, несанкціонований доступ до даних, що включає впровадження систем кібербезпеки, навчання учасників освітньої діяльності основам інформаційної безпеки, а також постійний моніторинг та оновлення захисних заходів.

– аналітична функція полягає у зборі, аналізі та інтерпретації даних, що стосуються освітньої діяльності, для прийняття обґрунтованих управлінських

рішень, що включає моніторинг успішності, аналіз ефективності різних методик навчання, виявлення тенденцій та прогнозування результатів. За допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій можна автоматизувати процес збору та обробки даних, що дозволяє оперативно отримувати необхідну інформацію для вдосконалення освітньої діяльності та підвищення його якості.

– принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це фундаментальні положення та ідеї, що визначають основи та напрямки регулювання адміністративних, інформаційних та комунікаційних відносин у сфері освіти, забезпечують системність та узгодженість правових норм, що регулюють використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності, та гарантують реалізацію освітніх та інформаційних прав та свобод учасників освітньої діяльності.

– принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні базуються на конституційних положеннях, враховують особливості інформації як об'єкта правовідносин та специфіку суб'єктів освітньої діяльності, та спрямовані на створення ефективного, прозорого та доступного освітнього середовища за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

– систему принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні складають наступні засади: – доступності; – безперервності навчання; – інтерактивності; – адаптивності; – інноваційності; – безпеки; – транспарентності; – інтеграції; – персоналізації; – співпраці; – екологічності; – правової відповідності.

Загалом, система принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні базується на конституційних положеннях та спеціальному законодавстві, що створює міцний правовий фундамент для регулювання використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, в першу чергу, спрямовані на забезпечення

рівного доступу до освітніх ресурсів та технологій для всіх учасників, незалежно від їхніх соціальних, економічних чи фізичних можливостей. Система принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні не є сталою, адже повинна швидко адаптуватися до змінних умов та індивідуальних потреб учасників освітньої діяльності. Невід’ємною складовою системи принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є безпека даних, адже нині важливо забезпечити високий рівень захисту інформації та особистих даних учасників освітньої діяльності, що є критично важливим в умовах сучасного інформаційного суспільства.

Висновки до розділу 1

1. Інформаційно-комунікаційна сфера – це динамічна система, що охоплює всі аспекти інформаційної та комунікаційної діяльності в суспільстві, та складається з різних елементів, таких як: – об’єкти інформаційно-комунікаційної сфери (інформація, інформаційні ресурси та інформаційно-комунікаційні технології); – суб’єкти інформаційно-комунікаційної сфери; – інформаційно-комунікаційне забезпечення.

2. Інформаційно-комунікаційне забезпечення – це сукупність ресурсів та інструментів, що використовуються для створення, обробки, зберігання та поширення інформації, налагодження ефективної комунікації між різними суб’єктами суспільства, задоволення інформаційних потреб громадян, підприємств та органів влади.

3. Державна інформаційна політика України – це комплекс систематизованих правових, організаційних та управлінських заходів, що здійснюються органами публічної влади у співпраці з інститутами громадянського суспільства, з метою формування, захисту, зберігання та

поширення інформаційних ресурсів, забезпечення національної інформаційної безпеки, підтримки інтеграції в глобальний інформаційний простір, а також сприяння розвитку інформаційного суспільства. Державна інформаційна політика України включає також правове регулювання цифрових процесів, підвищення рівня інформаційної грамотності населення та створення умов для вільного обміну інформацією, зокрема шляхом використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Державна інформаційна політика України включає також правове регулювання цифрових процесів, підвищення рівня інформаційної грамотності населення та створення умов для вільного обміну інформацією, зокрема шляхом використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

4. Особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складової державної інформаційної політики в Україні визначаються наступними факторами: – інформація як стратегічний ресурс для сталого розвитку освіти; – новітні інформаційно-комунікаційні технології як інструмент для модернізації освітньої діяльності; – створення якісного, інклюзивного та доступного освітнього середовища як основний напрям державної освітньої політики; – інформаційно-комунікаційна компетентність суб'єктів освітньої діяльності; – інформаційна безпека та захист персональних даних.

5. Визначено систему органів управління освітою, які забезпечують розвиток інфраструктури для інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, а також координує діяльність суб'єктів управління освітою.

6. Державна служба якості освіти України як суб'єкт управління інформаційно-комунікаційним забезпеченням освітньої діяльності, відіграє ключову роль у забезпеченні якості та доступності освіти в країні. Її функції включають: – координацію розвитку інформаційно-комунікаційних систем у сфері освіти (впровадження новітніх технологій для підвищення якості освіти, забезпечення доступності навчальних матеріалів через цифрові

платформи тощо); надання інформаційної підтримки учасникам освітньої діяльності; моніторинг якості освіти для більш ефективного впровадження інформаційно-комунікативних технологій в освітня діяльність.

7. Нормативно-правовий базис у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні включає Конституцію України, міжнародні акти, закони України, підзаконні акти, внутрішньо-освітні акти (меморандуми, договори про співпрацю тощо). За функціональною спрямованістю нормативно-правовий базис у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні поділяється на: – законодавство про освіту; – законодавство про авторське право та інтелектуальну власність; – законодавство про розвиток, впровадження та використання інформаційно-комунікаційного забезпечення в освітня діяльність; – законодавство про захист інформації та кібербезпеки.

8. Тенденції законодавства щодо розвитку, впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності в Україні відображають комплексну стратегію цифровізації освіти, спрямовану на модернізацію системи освіти. Новітнє законодавство щодо розвитку, впровадження та використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності в Україні формує різні інтегровані інформаційні системи та платформи у сфері освіти («Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту» «Дія.Освіта», «Всеукраїнська школа онлайн» тощо), спрямовані на цифрове управління та взаємодію, цифрову грамотність та загальну цифровізацію освіти як напрямку сучасної освітньої політики.

9. Адміністративно-правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності – це визначені законами та підзаконними нормативно-правовими актами процедури, ресурси та інструменти, що використовуються для створення, обробки, зберігання та поширення інформації, пов'язаної з наданням освітніх послуг, налагодження ефективної комунікації між суб'єктами освітньої діяльності та органами управління у

сфері освіти, іншими зацікавленими особами з метою забезпечення належного функціонування сфери освіти, реалізації покладених на цих осіб прав та обов'язків.

10. Функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це комплексні напрямки створення, розвитку та підтримки інформаційно-комунікаційної інфраструктури як елементу управління освітньої діяльності, що сприяють створенню інноваційного, інтерактивного та доступного освітнього середовища, яке відповідає національним освітнім вимогам та завданням, забезпечуючи рівні можливості для всіх учасників освітньої діяльності. Сформовано наступні функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності: 1) інформаційна; 2) комунікаційна; 3) організаційна; 4) інтерактивна; 5) інноваційна; 6) безпекова; 7) аналітична.

11. Система принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні базується на конституційних положеннях та спеціальному законодавстві, що створює міцний правовий фундамент для регулювання використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. Принципи інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, в першу чергу, спрямовані на забезпечення рівного доступу до освітніх ресурсів та технологій для всіх учасників, незалежно від їхніх соціальних, економічних чи фізичних можливостей. Система принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні не є сталою, адже повинна швидко адаптуватися до змінних умов та індивідуальних потреб учасників освітньої діяльності. Невід'ємною складовою системи принципів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є безпека даних, адже нині важливо забезпечити високий рівень захисту інформації та особистих даних учасників освітньої діяльності, що є критично важливим в умовах сучасного інформаційного суспільства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

2.1. Адміністративно-правовий механізм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності

Інтенсивний розвиток інформаційного суспільства, який супроводжується глибокими якісними змінами та докорінною трансформацією виробничої сфери зумовлює потребу кардинальних змін у різних сферах життєдіяльності та відповідних соціальних інститутах. Особливою цариною, яка зазнає значних трансформаційних впливів, що викликані «інформаційною революцією», є сфера освіти. Нині освіта є провідним чинником розвитку суспільного виробництва, під час якого бурхливо розвивається й завершується процес перетворення освіти на безпосередню виробничу силу [46, с. 3].

Глобалізаційні процеси, розвиток нових технологій, формування інформаційного суспільства, утвердження пріоритетів сталого розвитку, а також інші притаманні сучасній цивілізації риси дедалі активніше входять в наше життя та зумовлюють постійний людський розвиток як основоположне начало сучасного прогресу, а також підштовхують державу і суспільство до безумовного виконання свого завдання щодо забезпечення пріоритетності розвитку освіти і науки шляхом розв'язання тих проблем, які виникають у цій сфері. Освітній простір та освіта як соціальний інститут піддаються серйозним змінам, що пов'язані з впливом інформаційних технологій, які призводять до розмивання самих суб'єктів освітньої діяльності і до трансформації процесів їх взаємодії. Система освіти є одним з головних, відносно самостійних соціальних інститутів. Кризові явища в системі освіти негативно позначаються на всіх сторонах суспільного життя, створюють загрозу національній безпеці, а в перспективі можуть стати (якщо вже не

стали) одним з джерел глобальних колізій. Звідси, необхідність пошуку нових підходів до вирішення і традиційних, і принципово нових проблем, що виникають у сфері освіти, необхідність переосмислення сутності процесів, що відбуваються [46, с. 3].

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) підвищує ефективність навчального процесу через доступ до великого обсягу інформаційних ресурсів, покращення комунікації між учнями та викладачами та створення інтерактивних форм навчання. Пандемія COVID-19 підкреслила необхідність дистанційного навчання, тому визначення ефективних механізмів ІКТ є критично важливим для підготовки освітньої системи до можливих майбутніх криз. Використання ІКТ також сприяє інклюзивності освіти, роблячи її доступнішою для учнів з особливими потребами.

Крім того, в контексті нинішньої ситуації в Україні, ефективне інформаційно-комунікаційне забезпечення освітньої діяльності має стратегічне значення для національної безпеки, захищаючи інформацію від кіберзагроз і забезпечуючи стабільне функціонування освітньої діяльності. Таким чином, дослідження адміністративно-правового механізму організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні є актуальним для розвитку сучасної освітньої системи, підвищення якості освіти та забезпечення національної безпеки.

Правове регулювання в суспільстві здійснюється за допомогою певних механізмів – різних елементів правової системи, що здійснюють регулятивний вплив на суспільство, невід’ємною та важливою складовою адміністративно-правового регулювання є механізм адміністративно-правового регулювання [28, с. 211]. Змістовна ознака механізму адміністративно-правового регулювання передбачає визначення цілей такого регулювання. До таких цілей належить обов’язок публічної адміністрації засобами адміністративного права: 1) попередити протиправне посягання на права свободи та публічні законні інтереси фізичних і юридичних осіб; 2) не допустити порушення фізичними та юридичними особами прав свобод і

публічних законних інтересів третіх осіб; 3) припинити порушення прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб; 4) застосувати всі передбачені компетенцією заходи щодо поновлення прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних і юридичних осіб; 5) забезпечити притягнення винних осіб до адміністративної чи іншого виду юридичної відповідальності [28, с. 211–212].

Комплексного поняття адміністративно-правового механізму організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні немає, тому слід проаналізувати цю категорію в суміжних сферах. Наприклад, І. Р. Березовська сформувала власне бачення механізму адміністративно-правового регулювання взаємодії органів виконавчої влади в інформаційній сфері: це сукупність правових засобів, заходів та способів, за допомогою яких забезпечуються функціонування та розвиток взаємодії органів виконавчої влади як суб'єктів забезпечення національної інформаційної безпеки [12, с. 31-35]. Г. Блінова механізм інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації розкрила як систему правових, організаційних, технічних засобів впливу на поведінку та діяльність працівників органів публічної адміністрації та інших суб'єктів, з якими вони взаємодіють, для забезпечення обігу (отримання, зберігання, використання, корегування, передання, знищення) якісної, достовірної, актуальної інформації, що задовольняє інформаційні потреби та інтереси органів публічної адміністрації [17, с. 150]. Адміністративно-правовий механізм управління у сфері освіти, як визначає, В. Савіщенко, це система взаємодії органів державної влади, керівників навчальних закладів та громадськості, яка регламентується нормативно-правовими документами і спрямована на досягнення пріоритетних цілей функціонування та розвитку освіти [123, с. 94].

Адміністративно-правовий механізм інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України Ю. Коваленко формує як один з видів державно-правового механізму в інформаційній сфері,

основні елементи якого врегульовуються нормами адміністративного законодавства, які закріплюють правові принципи, методи та порядок здійснення повноважними суб'єктами функцій з приводу збору, опрацювання, систематизації, зберігання, надання інформації про стан корупції та протидії корупції в правоохоронних органах України з використанням обраного комплексу технічних засобів, а також гарантування, забезпечення та оптимізації означених функцій [52, с. 96-101].

Механізм адміністративно-правового забезпечення права на доступ до публічної інформації К. С. Маштак визначає як сукупність правових та організаційних способів і засобів, що реалізуються органами державної влади з метою охорони, захисту, відновлення права на доступ до публічної інформації та створення умов для його реалізації. Причому такі елементи, як охорона, захист, відновлення права на доступ до публічної інформації належать до змісту поняття «забезпечення», тоді як механізм передбачає наявність відповідних адміністративно-правових способів і засобів правового та організаційного характеру, які повинні встановлюватися державою [70, с. 39].

Механізм адміністративно-правового регулювання національної інформаційної інфраструктури України А. Г. Чорноус визначає як сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на суспільні відносини у сфері формування та розвитку національної інформаційної інфраструктури, що виникають у процесі реалізації влади суб'єктами публічної адміністрації [152, с. 167-171].

З вищевикладеного, слід сформулювати, що адміністративно-правовий механізм організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це комплекс взаємопов'язаних адміністративно-правових, інформаційно-технічних та координаційно-організаційних інструментів, заходів та процедур, спрямованих на забезпечення ефективного функціонування інформаційно-комунікаційних систем у сфері освіти, регулювання правил обігу інформації, організацію взаємодії між освітніми

установами та іншими суб'єктами, та впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення доступу до освітніх ресурсів.

Окремо слід виділити особливості аналізованого механізму. Оскільки зміст механізму адміністративно-правового регулювання законодавчо не прописано, провідним чинником його розуміння є доктринальні положення вчених. Змістовна ознака механізму адміністративно-правового регулювання передбачає визначення цілей такого регулювання. До таких цілей належить обов'язок публічної адміністрації засобами адміністративного права: 1) попередити протиправне посягання на права свободи та публічні законні інтереси фізичних і юридичних осіб; 2) не допустити порушення фізичними та юридичними особами прав свобод і публічних законних інтересів третіх осіб; 3) припинити порушення прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних та юридичних осіб; 4) застосувати всі передбачені компетенцією заходи щодо поновлення прав, свобод і публічних законних інтересів фізичних і юридичних осіб; 5) забезпечити притягнення винних осіб до адміністративної чи іншого виду юридичної відповідальності. У свою чергу різноманітні засоби адміністративного права, що є інструментами правового впливу на поведінку об'єктів управління, використовуються з метою реалізації зазначених цілей, визначають зміст формальної ознаки механізму адміністративно-правового регулювання [28, с. 211–212].

Функціональними складовими частинами механізму адміністративно-правового забезпечення прав і свобод громадян у державному управлінні, як визначає Я. Лазур, є елементи, які значною мірою впливають на його ефективність (необов'язкові складові). Тобто, функціональні складові мають можливість якісно змінити механізм адміністративно-правового забезпечення, вони суттєво впливають на його надійність (наприклад, чим вище рівень правосвідомості суб'єктів адміністративно-правових відносин, то надійніше діє цей механізм) Але механізм забезпечення прав і свобод може існувати самотійно. 1. Юридичний факт - це конкретні життєві обставини, з якими пов'язані виникнення, зміна та припинення

адміністративно- правових відносин. Самі по собі норми адміністративного права не діють, вони активізуються лише тоді, коли настають необхідні для їхньої дії життєві обставини. 2. Правова свідомість суб'єктів адміністративно-правового забезпечення – це система відображення правової дійсності у поглядах, почуттях, уявленнях громадян про право. Правова свідомість складається з: а) правової ідеології; б) правової психології; в) правової поведінки. 3. Законність є правовим режимом суспільного життя, який характеризується неухильним дотриманням норм права всіма суб'єктами правових відносин. Як функціональна складова механізму адміністративно- правового забезпечення прав і свобод громадян, законність затребувана суспільним середовищем, державою, окремими громадянами. Законність сприяє якісному здійсненню державного управління. Для громадян законність являє собою засіб, за допомоги якого вони захищаються від порушення своїх прав, свобод і законних інтересів. 4. Акти тлумачення норм права – це процес, спрямований на встановлення змісту норм права з метою їх правильної реалізації. Важливість тлумачення норм права як функціональної складової частини механізму правового забезпечення важко перебільшити. Необхідно вказати, що потреба у тлумаченні норм права виникає нерідко через прогалини суб'єкта правотворчості. Як офіційне (яким зайняті спеціально уповноважені державою органи) так і неофіційне тлумачення норм права (що його може здійснювати будь-який громадянин) значною мірою впливає на функціонування механізму забезпечення прав і свобод громадян, оскільки належне тлумачення – це одна з умов правильного забезпечення норм права, яка, своєю чергою, приводить до регулювання відповідних суспільних відносин. 5. Акти застосування норм права - прояв владного веління органів державного управління, спрямований на забезпечення умов для здійснення суб'єктивних прав, свобод та обов'язків учасників правових відносин. Застосування можна сприймати як один із варіантів забезпечення норм права, однак втілювати на практиці його мають право лише компетентні державні органи. Результат процесу застосування

норм права - акт застосування права, що являє собою результат вирішення конкретної юридичної справи [62, с. 392-398].

Вчена О. Лотюк вивчала особливості механізму конституційно-правового регулювання громадянського суспільства, та прийшла до висновку, що Системність механізму правового регулювання визначає його цілеспрямований характер, але разом з тим непередикативний, спонтанний характер. Особливості функціонування механізму права як системи обумовлені його операційною замкненістю, рефлексивністю та змінністю під впливом оточуючого середовища. Структурний аспект вивчення правової дійсності як самостійного явища за своїми прогностичними можливостями полягає у різночасовому аналізі зв'язків, які виникають у процесі її функціонування. Число і характеристики компонентів, які складають правовий механізм, не є постійними величинами і в результаті його функціонування можуть змінюватися. Вивчення статичних станів утворень і структур механізму, які безперервно змінюються, призводить до зменшення обсягу знань про нього як цілісне утворення. Кожному етапу розвитку суспільства і держави відповідає своя система правових стимулів, обумовлена матеріальними і соціально-культурними умовами життя. Зміна матеріальних і соціально-культурних умов життєдіяльності суспільства призводить до модифікації інститутів правового стимулу. Це може виражатися у появі нових видів стимулів, зникненні застарілих, наповненні їх новим змістом, що відображає специфіку державного та суспільного життя [66, с. 92-101].

Науковець С. Чернов за особливостями побудови механізми адміністрування поділяє на цільові (спрямовані на досягнення певної мети) механізми публічного адміністрування, механізми функціонування системи публічного адміністрування на різних етапах суспільного розвитку країни та механізми здійснення процесу публічного адміністрування різними владними органами та окремими посадовими особами. Цільові механізми публічного адміністрування використовуються як органами державної влади, так і

органами місцевого самоврядування як знаряддя для здійснення цілеспрямованих перетворень у функціонуванні або розвитку конкретних об'єктів публічного адміністрування. Частіше за все механізми цього типу трактуються як сукупність способів, методів, важелів, через які суб'єкт публічного адміністрування впливає на об'єкт чи групу об'єктів управління для досягнення певної мети. При цьому кожний цільовий механізм публічного адміністрування являє собою сукупність спеціально підібраних для розв'язання наявних суперечностей та вирішення проблемної ситуації взаємоузгоджених методів управління, через використання яких здійснюється практичний вплив органів публічного адміністрування на соціально-економічну територіальну систему країни, її підсистем або елементів для забезпечення досягнення конкретної мети, що сприятиме розвитку всієї системи або її складових в обраному стратегічному напрямку із додержанням низки визначальних принципів. Виходячи з набору методів, що можуть входити до складу цільових механізмів публічного адміністрування, ці механізми підрозділяються на адміністративні (у тому числі організаційні та розпорядчі), правові, економічні, політичні, соціальні, психологічні, моральні та етичні, а також комбіновані механізми, які у свою чергу можуть включати будь-який набір різноманітних методів (наприклад, адміністративно-правові, соціально-психологічні, організаційно-економічні тощо) [151, с. 64].

І. М. Дашко з огляду на наявність кількох рівнозначних етимологічних підходів до трактування поняття механізму всі наявні механізми, з метою їх формування, дослідження та удосконалення доцільно розділяє їх на три досить відмінні один від одного типи: 1) механізми-знаряддя, що призначені для досягнення конкретної мети або здійснення цілеспрямованого впливу на якийсь об'єкт або його оточення шляхом застосування одного чи кількох узгоджених та відповідних справі засобів; 2) механізми-системи, які дають можливість представлення будь-яких систем як механізмів, що відображають сукупність взаємодій між усіма їхніми підсистемами та елементами; 3)

механізми-процеси, що є визначеною послідовністю здійснення певних дій щодо перетворення об'єктів, на які вони спрямовані, та відображають зміни у стані цих об'єктів під впливом зовнішніх або внутрішніх факторів [36, с. 102-103].

Г. Бліновою виявлено та проілюстровано особливості механізму інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації у таких сферах як економіка, фінанси та промисловість; освіта, наука, культура та туризм; у сфері будівництва, житлово-комунального господарства та комунікацій; у сфері екології, енергетики та природних ресурсів; у сфері охорони здоров'я та соціального захисту населення; у сфері правопорядку, судоустрою, оборони та національної безпеки за такими критеріями як: 1) коло органів публічної адміністрації та їх правовий статус; 2) наявність стратегічного нормативно-правового акту в формі концепції чи стратегії; 3) рівень конкретизації у профільних законах та відомчих документах адміністративно-правових засад інформаційного забезпечення органів цього відомства; 4) ступінь систематизації, упорядкування та повноти положень про інформаційне забезпечення в установчих документах організацій, установ, підприємств, їх структурних підрозділах та посадових інструкціях відповідних працівників; 5) наявність централізованого відомчого інформаційного центру; 6) система засобів інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації; 7) коло електронних адміністративних та інформаційних послуг; 8) перелік електронних ресурсів; 9) рівень адміністративно-правового захисту відносин у сфері інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації відомства [17, с. 3].

До ознак адміністративно-правового механізму управління у сфері освіти В. Савіщенко відносить: 1) регулювання - корегування освітніх відносин (навчання, підготовки їх учасників); 2) колективність - проявляється через колективну діяльність державних службовців, керівників навчальних закладів та педагогів; 3) постійність - постійне координування та регулювання діяльності навчальних закладів; 4) імперативність - має вплив

на взаємовідносини у сфері освіти, підпорядковує волю учасників, формує її; 5) педагогічність - механізм управління, орієнтований на творчо-інноваційний розвиток освіти, її гуманізацію та демократизацію [123, с. 94].

На наш погляд, можна виділити наступні новітні особливості адміністративно-правового механізму організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні:

- нормативно-правова закріпленість;
- цільова спрямованість (на загальнонаціональному рівні – ефективна реалізація державної інформаційної політики; на локальному рівні – належна та прогресивна організація освітньої діяльності);
- комплексність організаційно-управлінських та інформаційно-комунікаційних заходів;
- пріоритетність захисту прав та свобод суб'єктів освітньої діяльності;
- одним із функціональних напрямлень є забезпечення правової свідомості та компетенції суб'єктів освітньої діяльності;
- адаптивність до вимог суспільства, особливо в умовах надзвичайних ситуацій та військових дій;
- прогресивність інформаційно-комунікаційної структури;
- наявність спеціальної міжвідомчої координації між різними органами публічного управління, суб'єктами освітньої діяльності та учасниками державно-приватного партнерства;
- забезпечення відкритості та прозорості в управлінні інформаційними процесами;
- обов'язковий моніторинг та контроль з боку відповідних органів державної влади та освітніх інституцій.

Відносно змісту механізму, то сучасна юридична наука характеризується наявністю двох підходів до визначення формальних елементів механізму правового регулювання. Перший – широкий, що визначається множинністю елементів, зокрема норм права, юридичних фактів, правовідносин, тлумачення норм права, реалізацією норм права,

законністю; правовою культурою і правосвідомістю, правомірною та протиправною поведінкою, юридичною відповідальністю. Другий – вузький, що включає лише деякі з вищезазначених елементів – наприклад, норми права, індивідуальні акти, правовідносини, правореалізацію та законність [28, с. 214; 86, с. 94-100; 137, с. 232].

Теоретики адміністративного права сформулювали, що система елементів механізму адміністративно-правового регулювання (стадій правозастосування та правоохоронної діяльності): – норми адміністративного права, їх зовнішнє вираження – джерела адміністративного права; – принципи адміністративного права; – тлумачення норм адміністративного права; – адміністративно-правові відносини; – адміністративно-правовий статус суб'єктів адміністративного права; – індивідуальні акти суб'єктів публічної адміністрації; – форми діяльності суб'єктів адміністративного права; – методи адміністративного права; – адміністративно-правові режими; – адміністративні процедури; – ефективність адміністративно-правового регулювання. З метою досягнення найбільшої ефективності щодо спеціальних об'єктів адміністративно-правового регулювання запропонована система механізму може наповнюватися висвітленими вище та додатково розробленими елементами [28, с. 214].

В сучасній науковій літературі вчені часто розподіляють елементи механізму адміністративно-правового регулювання на основні та факультативні. Наприклад, А. Г. Чорноус до структури механізму адміністративно-правового регулювання національної інформаційної інфраструктури прийнято відносить такі обов'язкові елементи: 1) норми адміністративного права; 2) адміністративно-правові відносини; 3) акти реалізації адміністративно-правових норм та відносин. При цьому до факультативних компонентів механізму адміністративно-правового регулювання вчений відносить акти застосування права (індивідуально-правові акти), норми тлумачення права, принципи права, правосвідомість та правову культуру [152, с. 167-171].

Ю. Коваленко формує структуру адміністративно-правового механізму інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України, що складається з наступних двох рівнів: 1. Основний рівень структури адміністративно-правового механізму інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України. Цей рівень складається з наступних структурних елементів: (1) суб'єкт інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України, тобто, уповноважені на це суб'єкти; (2) адміністративно-правові відносини з приводу задоволення інформаційної потреби у інформації про стан корупції та протидію корупції в правоохоронних органах України; (3) норми адміністративного законодавства, котрими врегульовуються відносини з приводу здійснення інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України; (4) акти реалізації відповідних норм адміністративного законодавства, зокрема, накази, розпорядження про накопичення та систематизацію інформації про стан боротьби корупції у тому чи іншому правоохоронному органі України; (5) гарантії інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України, якими є заходи, засоби, форми, методи, за допомогою яких в практичну дійсність втілюється політику держави щодо інформаційного забезпечення протидії корупції у вказаних державних органах (зокрема, такими можна назвати сукупність засобів та процедур збору, обробки, зберігання та надання відповідної інформації). 2. Додатковий рівень структури адміністративно-правового механізму інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України. Цей рівень охоплює структурні елементи цього механізму, що хоча й не є обов'язковими елементами структури, проте, оптимізують, сприяють підвищенню ефективності функціонування розглядуваного адміністративно-правового механізму. До цих елементів Ю. Коваленко відносить: (1) правову свідомість; (2) правову просвіту; (3) спеціальні освітні програми про неприпустимість корупції та корисливість інформаторства свідків

корупційних правопорушень тощо [52, с. 96-101].

Як вважає І. Р. Березовська структурними елементами механізму застосування адміністративно-правових засобів забезпечення інформаційної безпеки є: а) норми адміністративного права, що закріплюють права та обов'язки учасників взаємодії у сфері забезпечення інформаційної безпеки; б) адміністративно-правові відносини, що складаються у процесі спільної діяльності суб'єктів взаємодії у сфері забезпечення інформаційної безпеки; в) акти реалізації прав та обов'язків учасників взаємодії, що виражаються у втіленні приписів норм адміністративного права у процесі взаємодії суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки [12, с. 31-35].

Г. Блінова до елементів механізму інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації відносить: державні реєстри даних; адміністративно-правові режими інформації з обмеженим доступом, правове регулювання формування та ведення сайтів органів публічної адміністрації; режим персональних даних, електронне діловодство; інформаційний обмін між органами публічної влади та іншими суб'єктами; електронні сервіси; інформаційні послуги; адміністративні електронні послуги; інститут адміністративної відповідальності за порушення у цій сфері [17, с. 104].

Адміністративно-правовий механізм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності — це визначена нормами адміністративного права, система правових, організаційних заходів та технічних засобів, що застосовуються та використовуються для створення та належного функціонування системи надання освітніх послуг, підтримки, оптимізації та удосконалення освітньої діяльності. Ця система забезпечує збір, зберігання, обробку та передачу інформації у сфері освіти, сприяє налагодженню ефективної взаємодії між усіма суб'єктами (здобувачі освіти, педагогічні (науково-педагогічні) працівники, суб'єкти освітньої діяльності, органи управління у сфері освіти).

Цю систему складають:

а) норми адміністративного права, на підставі яких відбувається інформаційно-комунікаційне забезпечення освітньої діяльності;

б) організаційні засоби: суб'єкти освітньої діяльності (розпорядник інформації, технічний адміністратор, органи управління у сфері освіти (наприклад, Державна служба якості освіти України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, Український центр оцінювання якості освіти), інші державні органи, суб'єкти освітньої діяльності, інші особи, яким надається доступ до ІКТ у порядку та обсягах, визначених законодавством), а також стандарти, протоколи та політики, які регулюють використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності;

в) апаратні засоби: комп'ютерна техніка, сервери, мультимедійне обладнання та інші пристрої, що використовуються для доступу до інформаційних ресурсів у сфері освіти;

г) програмні засоби: операційні системи, освітні платформи, спеціалізоване освітнє програмне забезпечення, системи управління освітньою діяльністю та інше програмне забезпечення, що сприяють організації та здійсненню освітнього процесу, розмежовують права доступу, забезпечують захист від порушень цілісності інформації, різні види доступності до інформації, вимоги щодо її захисту відповідно до закону, з метою передачі захищених даних між її користувачами;

г) мережеві ресурси: телекомунікаційні мережі, інтернет, внутрішні локальні мережі, призначені для забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності даних під час їх обробки, зберігання та передачі в мережевому середовищі.

2.2. Форми і технології інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності

Сучасний розвиток суспільних відносин передбачає суттєву зміну правовідносин між публічною адміністрацією – органами виконавчої влади і місцевого самоврядування (органами і посадовими особами) – та громадянами, що покладає як забезпечення балансу публічних та приватних інтересів, так і гармонійних взаємозв'язків між вказаними суб'єктами. Цей практичний процес реалізації завдань і функцій діяльності публічної адміністрації знаходить свій юридичний вияв у відповідних формах [3, с. 208].

В дидактиці «форма» тлумачиться як зовнішня сторона організації навчального процесу, яка відображає характер взаємодії, взаємозв'язків його учасників і позначається кількома термінами: форма навчання, форма організації навчання, організаційна форма навчання. Наприклад, лекція вживається в значенні методу і форми. Таке ототожнення призводить до змішування понять «форма», «метод», «вид навчальної діяльності». У цій ситуації необхідно проводити аналіз з погляду філософських категорій одиничного і загального. Форма (від лат. *forma* – вигляд, устрій, різновид) – зовнішній вираз певного змісту; структура відповідних суспільних (соціальних, економічних, правових, організаційних) утворень або процесів, а також порядок чогось [158, с. 294; 124, с. 129].

Вчені адміністративного права вважають, що форми діяльності публічної адміністрації – це зовнішнє вираження однорідних за своїм характером і правовою природою груп адміністративних дій суб'єктів публічної адміністрації, здійснене в рамках режиму законності та компетенції для досягнення адміністративно-правової мети – публічного забезпечення прав і свобод людини і громадянина, нормального функціонування громадянського суспільства та держави [28, с. 132].

Е. Сидорова адміністративно-правовими формами реалізації державної політики в гуманітарній сфері називає зовнішній вираз адміністративної (державно-владної, підзаконної, виконавчо-розпорядчої, внутрішньо-організаційної) діяльності публічних адміністрацій, на які покладені

завдання із забезпечення гуманітарного розвитку українського суспільства, їх структурних підрозділів та посадових осіб. Характерними ознаками адміністративно-правових форм реалізації державної політики в гуманітарній сфері є: зовнішній вираз адміністративної діяльності публічної адміністрації та її посадових осіб; питання форм регулюється нормами адміністративного та адміністративного процесуального права; реалізація форм призводить до настання юридичних наслідків; такі форми виникають внаслідок адміністративної діяльності розгалуженої системи публічних адміністрацій в різних сферах державного (публічного) управління: у сфері охорони здоров'я; освіти і науки; соціального забезпечення; культури, спорту і туризму; молодіжної політики; інформаційної сфери, гуманітарної безпеки тощо, й ці публічні адміністрації законодавчо на це уповноважені; вони пов'язані з розглядом юридичних справ щодо виконання завдань і функцій державної політики в гуманітарній сфері, й це стосується реалізації деяких прав окремої людини і громадянина, суспільства загалом, певної її групи, інтересів національної безпеки держави [129, с. 329–335].

Р. Щокін пропонує під формами публічного адміністрування у сфері освіти розуміти зовнішньо виражену діяльність органів публічного адміністрування у сфері освіти щодо реалізації своїх завдань і функцій у межах установленної компетенції та виділити їх ознаки: 1) вони є способом зовнішнього вираження діяльності органів публічного адміністрування у сфері освіти та її посадових осіб; 2) залежать від змісту компетенції органів публічного адміністрування у сфері освіти; 3) реалізуються в межах завдань і функцій органів публічного адміністрування у сфері освіти й за встановленими адміністративними процедурами [157, с. 278-280].

На наш погляд, адміністративно-правові форми інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це зовнішньо виражені дії органів публічної адміністрації та суб'єктів освітньої діяльності, що спрямовані на організацію, регулювання та контроль функціонування

інформаційно-комунікаційної інфраструктури в освітньому середовищі, характеризуються законодавчо закріпленими процедурними інструментами, та впроваджуються в межах компетенції відповідних суб'єктів для ефективного та прогресивного функціонування механізму організації інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності.

Відносно класифікацій форм, слід відмітити, що адміністративісти виділяють, що за характером і правовою природою форми діяльності суб'єктів публічної адміністрації поділяються на: 1) видання адміністративних актів: - видання підзаконних нормативно-правових актів; - видання індивідуальних адміністративних актів; 2) укладення адміністративних договорів; 3) учинення інших юридично значущих адміністративних дій; 4) здійснення матеріально-технічних операцій [28, с. 132].

Враховуючи зміст поняття форм реалізації державної політики в гуманітарній сфері, реалізації державної політики в гуманітарній сфері, системи суб'єктів публічного адміністрування, що беруть участь в реалізації зазначеної державної політики, Е. Сидорова виділяє наступні правові форми реалізації державної політики в гуманітарній сфері: 1. Видання нормативно-правових актів, які визначають підвалини державної політики в гуманітарній сфері та основні засади розвитку гуманітарної сфери. 2. Видання адміністративних нормативно-правових актів підзаконного рівня, норми яких регулюють питання реалізації державної політики в гуманітарній сфері. 3. Прийняття індивідуальних адміністративних актів. 4. Укладання адміністративних договорів. 5. Неправові або організаційні форми реалізації державної політики в гуманітарній сфері, що не передбачають настання юридичних наслідків, серед них виділяється: розробку планів реалізації певних заходів (з розвитку науки і техніки, популяризації здорового способу життя серед молоді тощо); формування та ведення електронних реєстрів даних (реєстри ліцензій або Реєстр державних сертифікатів про рівень володіння державною мовою тощо);

проведення та організація проведення нарад; збір інформації та узагальнення досвіду діяльності публічних адміністрацій з метою підготовки проєктів актів управління щодо реалізації державної політики в гуманітарній сфері; організація та проведення наукових конференцій, науково-практичних семінарів, круглих столів, де обговорюються та резолюціями пропонуються шляхи поліпшення ситуації щодо реалізації державної політики в гуманітарній сфері; активну інформаційно-роз'яснювальну роботу з населенням щодо конкретних аспектів гуманітарної сфери (про шкоду вживання спиртних напоїв або паління, про особливості надання послуг публічними адміністраціями в гуманітарній сфері тощо); форму взаємодії із засобами масової інформації щодо розвитку інформаційних технологій, інформаційної безпеки тощо; аналіз та узагальнення зарубіжного досвіду реалізації державної політики в гуманітарній сфері, розробку шляхів їх впровадження в Україні [129, с. 329–335].

Р. Щокін виділяє такі форми публічного адміністрування освітою: адміні-стративна правотворчість органів публічного адміністрування у сфері освіти (видання нормативних актів публічного адміністрування); видання індивідуальних актів публічного адміністрування; укладання адміністративних договорів; здійснення юридично значущих дій (установча діяльність; реєстраційна діяльність; ліцензійна діяльність; акредитація; видання сертифікатів; інституційний аудит; моніторинг якості освіти); провадження організаційних дій; виконання матеріально-технічних операцій [157, с. 278-280].

О. Яра зазначає, що основними інструментами публічного адміністрування адміністративно-правового забезпечення вищої юридичної освіти в Україні є: 1) видання нормативно-правових актів; 2) видання індивідуальних актів; 3) здійснення ліцензування; 4) здійснення акредитації; 5) контроль (нагляд) [159, с. 47–53].

На наш погляд, для формування адміністративно-правових форм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні,

необхідно врахувати сучасні виклики, передові технології та інноваційні підходи. Тому, сучасні адміністративні форми інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності включають:

- видання нормативних актів;
- видання індивідуальних актів;
- формування та реалізація державних програм та ініціатив;
- укладання адміністративних договорів;
- планування;
- організаційні форми (навчання щодо впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітню діяльність, звітність щодо ефективності інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, формування інформаційно-довідкових матеріалів щодо інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності тощо).

Видання нормативно-правових актів суб'єктами публічної адміністрації за своє юридичної природою є підзаконною розпорядчою діяльністю у формі вторинної (низової) правотворчості з метою уточнення деталізації законів України до моменту їх правозастосування. У сфері освіти суб'єкти публічної адміністрації видають чисельні підзаконні активно правові акти які затверджують відповідні концепції, стратегії, положення, статuti та стандарти. Наприклад, це Постанова Кабінету Міністрів України від 16жовтня 2014 р. № 630 «Про Затвердження «Положення про Міністерство освіти і науки України» [17], Постановою Кабінету Міністрів України від 15квітня 2015р. № 244 «Про затвердження «Статуту Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти» [18], Наказ Міністерства освіти і науки України 17.08.2020 р. № 1053 «Про затвердження Стандарту вищої освіти України: рівень вищої освіти – другий (магістерський) магістр; ступінь вищої освіти –магістр; галузь знань – 08 Право; спеціальність –081 Право» [19]. Названі та деякі інші підзаконні нормативно-правові акти видані загальними та спеціальними суб'єктами публічної адміністрації уточнити деталізували закони України «Про

освіту», «Про вищу освіту», щодо вирішення питання забезпечення громадян України та іноземців на якісно і доступно вищу юридичну освіту [159, с. 47–53].

Видання нормативно-правових актів, як інструментів публічного адміністрування забезпечення освіти в Україні є розпорядчою правотворчою адміністративною діяльністю загальних (Президента та Кабінету Міністрів України) та спеціальних (МОН, Агенції та адміністрації юридичних Вищів) суб'єктів публічної адміністрації з метою уточнення деталізації законів України до моменту їх правозастосування шляхом утвердження вторинних норма права, загальнообов'язкових для не персоніфікованих осіб, які приймають участь в адміністративно правових відносинах у сфері освіти [159, с. 47–53].

Відповідно, видання нормативних актів є однією з ключових адміністративно-правових форм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, що здійснюється публічною адміністрацією у вигляді спеціальної нормотворчої діяльності задля врегулювання освітніх відносин та забезпечення ефективної комунікації між учасниками освітньої діяльності.

Видання індивідуальних актів є близьким до нормативного, але не тотожне йому. Відмінність між ними полягає в тому, що індивідуальні акти встановлюють, змінюють або припиняють конкретні правовідносини. Вони відрізняються від нормативних тим, що звернені до конкретних суб'єктів управлінських відносин і їх дія припиняється після здійснення встановлених у них прав і обов'язків, тобто після одноразового їх застосування [121].

Індивідуальні акти у сфері забезпечення освіти є найбільш поширеним способом реалізації суб'єктами публічної адміністрації владної компетенції щодо забезпечення конституційного права громадян України на отримання освіти, забезпечення публічного інтересу держави і суспільства у цій сфері, сутність їх полягає в тому, що вони встановлюють,

змінюють або припиняють конкретні адміністративні правовідносини та звернені до конкретних суб'єктів і об'єктів адміністративно-правового регулювання освіти, їх дія припиняється після здійснення встановлених у них суб'єктивних прав і юридичних обов'язків, тобто після одноразового їх застосування [121].

Тож індивідуальні акти у сфері забезпечення освіти можуть стосуватися як конкретної особи, наприклад розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2019 р. № 71-р [95], так і декількох осіб, наприклад, кожного із студентів різних закладів освіти визначених наказом Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2021 р. № 1037 [94; 121].

Загалом, видання індивідуальних актів у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності забезпечує безпосередню реалізацію правових відносин у галузі освіти через діяльність суб'єктів публічної адміністрації та учасників освітньої діяльності щодо прийняття конкретних рішень, спрямованих на впровадження та регулювання використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльність, що сприяє досягненню двох основних цілей – забезпечення права громадян на освіту та забезпечення державного публічного інтересу в модернізації освіти.

Державні програми та ініціативи виступають дієвим адміністративно-правовим інструментом, що забезпечує новаторський підхід до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у освітній діяльність для покращення якості освіти, розширення доступу до освіти та забезпечення інтеграції України у глобальний освітній простір через інновації в сфері комунікацій та технологій (актуальним прикладом виступає проєкт «Дія.Цифрова освіта»).

Адміністративні договори є зовнішньою формою вираження публічного адміністрування, за допомогою якого впроваджується диспозитивний метод правового регулювання адміністративно-правових відносин між органами публічної адміністрації, а також між суб'єктами

публічної адміністрації та приватними особами Адміністративний договір (угода) застосовується суб'єктами публічної адміністрації в тих випадках, коли застосування адміністративних актів є недоречним / неможливим або недоцільним, зокрема в регулюванні відносин надання адміністративних послуг [3, с. 205].

Адміністративний договір є основною правовою формою, що опосередковує виникнення прав і обов'язків його учасників, він є домовленістю двох або більше його учасників(сторін). Правове регламентування укладення адміністративного договору передбачено адміністративно-правовими нормами, якими визначено повноваження суб'єкта публічної адміністрації, що має право реалізувати надані йому управлінські повноваження у формі адміністративного договору. Для укладання та виконання адміністративних договорів існує класичний порядок їх укладення, визначений їх межами, які встановлені Цивільним кодексом України, а саме: загальні положення про договір (зміст договору, строк договору, форма договору, момент укладання договору, місце укладання договору, правові наслідки невиконання умов договору). Перелік адміністративних договорів, якими надаються адміністративні послуги, визначено суб'єктом публічної адміністрації відповідно до його повноважень та специфіки діяльності [3, с. 209].

На наш погляд, укладання адміністративних договорів як адміністративно-правова форма інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні має суттєве значення для побудови гнучких та ефективних механізмів взаємодії між публічними органами управління освітою та приватними суб'єктами, що надають освітні послуги. Застосування адміністративних договорів у цій сфері відображає перехід до більш партнерської моделі регулювання, яка базується на диспозитивному методі правових відносин, і є важливою складовою сучасного публічного адміністрування.

Відносно наступної форми, а саме планування, то основними ознаками планів, що відрізняють їх від адміністративних актів та адміністративних договорів, є те, що саме через них найбільш яскраво виражається цілевстановлення як елемент публічного адміністрування, що передбачає визначення напрямків спільної діяльності, її проміжних і кінцевих результатів, заради досягнення яких і здійснюється управлінський вплив. Неправильна постановка цілей (неможливих для реалізації або занадто витратних) є однією з перешкод ефективного планування. Планування завжди виходить з узагальнення сучасного стану та спрямовано на майбутній розвиток. Тому спрямованість на майбутнє вирішення питання через установлення загальних цілей та рамок, надання рис визначеності майбутній адміністративній діяльності є ключовою ознакою планування. Наступною характерною рисою та такою, що відрізняє акти планування від інших інструментів діяльності публічної адміністрації, є те, що вони забезпечують прозорість діяльності владних суб'єктів. Плани містять майбутні заходи та окреслюють результат цих заходів, деколи навіть містять виконавців і строки. Акт планування не є незмінним – він час від часу оновлюється, до нього вносяться зміни та уточнення у зв'язку зі зміною потреб і суспільних вимог. Юридичне значення плану як інструмента публічного адміністрування полягає в тому, що він є додатковим спеціальним засобом досягнення бажаного в майбутньому позитивного публічного результату через затвердження відповідними адміністративними актами цілеспрямованих напрямків адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації [3, с. 226–227].

План як інструмент публічного адміністрування характеризується такими ознаками: 1) це різновид адміністративної діяльності суб'єктів публічної адміністрації; 2) реалізується через затвердження суб'єктом публічної адміністрації офіційного документа, в якому сформовано уявний бажаний у майбутньому публічний результат; 3) затвердження плану здійснюється через ухвалення відповідного адміністративного акта; 4)

матеріальною основою плану є документи планування в певних сферах адміністративно-правових відносин, виходячи з узагальнення сучасного стану та його спрямованості на майбутній розвиток; 5) у ньому найбільш яскраво відбивається цілевстановлення публічного адміністрування; 6) він забезпечує прозорість адміністративної діяльності публічної адміністрації; 7) у планах суб'єкти публічної адміністрації беруть на себе адміністративні зобов'язання здійснити щось користе для приватних осіб та публічного інтересу держави [3, с. 226–227].

Планування як адміністративно-правова форма інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні забезпечує стратегічно-виважений та комплексний підхід до формування та реалізації освітніх ініціатив, визначаючи пріоритети, завдання та напрямки розвитку системи освіти на основі сучасних вимог та тенденцій. Особливо в умовах збройного конфлікту, планування забезпечує раціональну організацію адміністративно-правового механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, що дозволяє освітній системі залишатися сталою та відповідати потребам суспільства.

Процес навчання сьогодні, окрім використання зусиль педагогів, має забезпечуватися технічно й технологічно. Глобалізація, перехід до науково-інформаційних технологій, формування «суспільства знань» істотно міняють суть освіти, зокрема уявлення про її якість [22, с. 5].

Якісна освіта це не тільки сума засвоєних знань. В сучасному світі, де знання, технології оновлюються значно швидше, ніж змінюються покоління людей, і сам навчальний процес повинен бути спрямований не тільки на засвоєння базових знань, але й на формування у особистості потреби, умінь та навичок самостійно засвоювати нові знання і інформацію протягом всього життя та ефективно використовувати їх на практиці. Тільки в разі такого підходу до навчального процесу можна забезпечити конкурентноспроможність фахівця [22, с. 5].

Окрім того, людина XXI століття в силу зв'язків глобалізаційного характеру перебуває в значно складнішому та суперечливішому соціальному й професійному середовищі. Із огляду на це під час навчання необхідно формувати такі риси, як толерантність, сприйняття інших культур, релігій, цінностей, уміння спілкуватися з їхніми носіями: людство стає не тільки глобалізованішим, але й ціліснішим. Усе це вимагає посилення мовної підготовки, знання мов та необхідно для ефективного й динамічного ознайомлення з новими відкриттями в науці [22, с. 5].

У сучасному суспільстві інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) відіграють надзвичайно важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування різних галузей, зокрема освітньої діяльності. Вибір дослідження технологій, а не методів адміністративної діяльності у сфері адміністративного механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні має кілька обґрунтованих причин. По-перше, технології, зокрема ІКТ, розвиваються значно швидше, ніж адміністративні методи. З кожним роком з'являються нові програмні рішення, платформи для дистанційного навчання, інтерактивні інструменти та засоби комунікації, які здатні значно покращити освітню діяльність. Дослідження цих технологій дозволяє краще розуміти та використовувати їх потенціал для покращення адміністративного механізму освітньої діяльності. По-друге, глобалізація призводить до інтеграції різних систем освіти по всьому світу, і Україна не є винятком. Технології грають ключову роль у цій інтеграції, дозволяючи обмінюватися досвідом та впроваджувати найкращі практики з інших країн. Дослідження технологій дозволяє забезпечити конкурентоспроможність української системи освіти на міжнародному рівні. По-третє, сучасні виклики, такі як пандемія COVID-19 та активна війна, показали важливість швидкого переходу на дистанційне навчання та використання ІКТ. Дослідження технологій дозволяє підготувати освітню систему до таких викликів, забезпечуючи безперебійне навчання в будь-яких умовах. По-четверте, використання ІКТ в адміністративній діяльності дозволяє значно

підвищити її ефективність. Це стосується як управління навчальними закладами, так і процесів навчання. Наприклад, автоматизація адміністративних процесів, таких як реєстрація студентів, ведення обліку відвідуваності та оцінювання, дозволяє зменшити навантаження на персонал і підвищити точність та швидкість виконання завдань. По-п'яте, технології надають нові можливості для підвищення якості освіти. Інтерактивні навчальні платформи, мультимедійні матеріали, віртуальні лабораторії та інші інноваційні інструменти дозволяють зробити навчання більш цікавим та ефективним. Дослідження цих технологій дозволяє впроваджувати їх у навчальний процес, покращуючи якість освіти. По-шосте, технології дозволяють створювати гнучкі навчальні програми, які можна адаптувати під індивідуальні потреби кожного студента. Це особливо важливо в умовах різноманітності сучасного студентського контингенту, де кожен має свої особливості та потреби. Дослідження технологій дозволяє розробляти та впроваджувати індивідуальні навчальні маршрути. Таким чином, дослідження технологій у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є актуальним та важливим, оскільки дозволяє забезпечити ефективне функціонування освітньої системи, підвищити якість освіти та підготувати її до сучасних викликів.

Інформатизація суспільства пов'язана, насамперед, з розвитком комп'ютерної техніки, різноманітного програмного забезпечення, глобальних мереж (Інтернет), мультимедійних технологій. Виникнення та розвиток інформаційного суспільства припускає широке застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, що визначається багатьма чинниками [67, с. 118-120].

Слово "технологія" в перекладі з грецької - наука, сукупність методів та прийомів обробки матеріалів або сировини, переробки їх у предмети споживання. Сучасне розуміння цього слова включає не тільки сукупність процесів матеріального виробництва і сфери послуг, а й перетворення та використання матерії (матеріалів), енергії, інформації, наукових та

інженерних знань для вирішення практичних завдань в інтересах людини й суспільства [154, с. 23].

Концепція інформаційних технологій була додана до елементу комунікації і виникла у 1980-ті роки. Наразі ІКТ включають апаратні засоби (комп'ютери, сервери, тощо) та програмне забезпечення (операційні системи, мережеві протоколи, пошукові системи, тощо). Їхні можливості широко застосовують під час навчального процесу, звідси ІКТ можна вважати педагогічною технологією [154, с. 6–7].

Вчені формують, що інформаційно-комунікаційні технології або ІКТ - засоби, пов'язані зі створенням, збереженням, передачею, обробкою і управлінням інформації. Цей широко вживаний термін включає в себе всі технології, що використовуються для спілкування та роботи з інформацією [154, с. 6–7]. Або ж існує позиція, що інформаційно-комунікаційні технології або ІКТ – це засоби, пов'язані зі створенням, збереженням, передачею, обробкою і управлінням інформації. Цей широко вживаний термін включає в себе всі технології, що використовуються для спілкування та роботи з інформацією. Концепція інформаційних технологій була додана до елементу комунікації і виникла у 1980-ті роки. Наразі ІКТ включають апаратні засоби (комп'ютери, сервери, тощо) та програмне забезпечення (операційні системи, мережеві протоколи, пошукові системи, тощо). Їхні можливості широко застосовують під час навчального процесу, звідси ІКТ можна вважати педагогічною [67, с. 118-120].

Також вважається, що інформаційна технологія в освіті - це комплекс навчальних і навчально-методичних матеріалів, технічних та інструментальних засобів техніки навчального призначення, а також система наукових знань про роль і місце обчислювальної техніки в навчальному процесі, про форми і методи їх застосування для вдосконалення праці викладачів та студентів [67, с. 118-120].

На наш погляд, технології інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це система технічних інструментів,

платформ, засобів та програмних рішень, що побудовані на основі нормативно-правових механізмів, та спрямовані на регулювання, управління та цифровізацію освітньої діяльності. З точки зору адміністративного права, такі технології підпорядковуються державному регулюванню та контролю, спрямованому на забезпечення дотримання законодавчих норм, стандартів якості освіти та захисту прав учасників освітньої діяльності. Технології інформаційно-комунікаційного забезпечення включають розробку та впровадження адміністративних процедур для автоматизації управлінських процесів у освітніх закладах.

Цифровізація освіти залежить від об'єктивних умов та сучасних тенденцій розвитку інформаційного суспільства, до яких [13, с. 2-3; 14], відносять такі технології:

- розвиток штучного інтелекту (Artificial intelligence), «машинне навчання» (Machine Learning), нейромережі (Artificial Neural Networks);
- забезпечення мобільності інформаційно-комунікаційної діяльності користувачів в інформаційному просторі (Mobility), подальший розвиток мобільно орієнтованих засобів та ІКТ доступу до електронних даних;
- широке запровадження технологій блокчейн (Blockchain) та криптовалют (Cryptocurrencies);
- розвиток технології хмарних обчислень та віртуалізації, корпоративних, загальнодоступних і гібридних ІКТ-інфраструктур, а також запровадження технології туманних обчислень (Cloud Computing and Virtualization, Private, Public and Hybrid Clouds, ICT-infrastructures, Fog Computing);
- розвиток телемедицини (Telemedicine);
- розроблення нових функцій доповненої реальності (Added Reality) і доступність обладнання для віртуальної реальності (Virtual reality);
- широке запровадження чат-ботів (Chat Bots) та віртуальних помічників (Virtual Assistants) – накопичення та опрацювання значних обсягів цифрових даних, формування та використання електронних

інформаційних баз і систем (Big Data, Data Mining, Data Bases), зокрема, електронних бібліотек (Electronic Libraries, Repositories) та наукометричних баз даних (Scientometric Data Bases);

- розвиток користувальних характеристик Інтернету людей (Internet of People – IoP), розгортання топології широкосмугових високошвидкісних каналів електронних комунікацій (Broadband Communication Channels), систем формування ІКТ-просторів бездротового доступу користувачів до електронних даних (Cordless Access to Digital Data, WiFi, Bluetooth, Cellular Networks);

- формування Інтернету речей (Internet of Things – IoT), розвиток його програмно-апаратних засобів, зокрема мікропроцесорних, та інтеграційних платформ, для забезпечення налаштування, управління та моніторингу електронних пристроїв за допомогою сучасних телекомунікаційних технологій;

- розвиток робототехніки (Robotics), робототехнічних систем, зокрема, 3D-принтерів і 3D-сканерів;

- розвиток індустрії виробництва програмних засобів (Software Development Industry), зокрема, видання електронних освітніх ресурсів;

- забезпечення сумісності ІКТ-засобів та ІКТ-додатків, побудованих на різних програмно-апаратних платформах (Compatibility);

- розвиток мереж постачальників ІКТ-послуг (ринку ІКТ- аутсорсерів), передусім хмарних сервісів (Cloud Services), та мережі Центрів опрацювання даних (Computing Center Network);

- розвиток систем захисту даних в інформаційних системах та протидія кіберзлочинності (Data Security and Counteraction of Cybercriminality) [13, с. 2-3; 14].

Якщо продовжувати аналізувати технології, на перший план виступають освітні платформи. Платформи можуть бути корисним інструментом для підвищення якості науково-освітньої діяльності, що зі свого боку зробить навчання більш ефективним і доступним для всіх

здобувачів освіти. Однією з переваг платформ є можливість забезпечити доступ до великої кількості різноманітних матеріалів, уключаючи відеоуроки, інтерактивні завдання і тести, електронні підручники й інші ресурси. Це дає змогу здобувачам освіти здобувати знання у власному темпі й у зручний для них час, а також розвивати навички самостійної роботи. Платформи також можуть сприяти підвищенню якості навчання шляхом забезпечення більш ефективної комунікації між викладачами й здобувачами освіти. Наприклад, викладачі можуть вести онлайн-дискусії і форуми для обговорення матеріалів курсу, відповідати на запитання здобувачів освіти й надавати зворотний зв'язок [58].

Крім того, платформи допоможуть викладачам забезпечити більш персоналізований підхід до навчання, адаптований до індивідуальних потреб і рівня знань кожного здобувача освіти. За допомогою спеціалізованих програм й аналітики даних викладачі можуть відстежувати прогрес здобувачів освіти й пристосовувати матеріали курсу відповідно до їхніх потреб. Платформи можуть сприяти більшому доступу до освіти, зокрема для тих, хто не має можливості отримати традиційну освіту. Це може бути особливо корисно для здобувачів освіти, які проживають у віддалених регіонах або не можуть бути присутніми в університеті через особисті причини, як-от фізичні обмеження, фінансові обмеження або інші обставини. Проте, важливо пам'ятати, що платформи не є універсальним рішенням для всіх здобувачів освіти й ситуацій. Наприклад, деякі студенти можуть потребувати більш інтерактивного й особистого підходу до навчання, який може бути складнішим. Також не всі студенти мають доступ до необхідної техніки й інтернету для використання платформ. Платформи для навчання можуть бути корисним інструментом для підвищення якості науково-освітньої діяльності й допомагають зробити навчання більш ефективним і доступним для більшої кількості здобувачів освіти. Проте вони не можуть замінити традиційну освіту, інтерактивний та особистий підхід до навчання [58].

В Україні викладачі вітчизняних закладів вищої освіти (ЗВО) активно використовують різноманітні платформи, як-от: Google Meet, Zoom, Skype, Microsoft Teams, Classtime, Cisco Webex Meetings для проведення дистанційних занять. Деякі платформи дистанційного навчання, як-от: Prometheus, Khan Academy, VUMonline, надають онлайн-курси й відеоуроки, які можна використовувати в різних освітніх програмах. YouTube-канали з уроками й студії онлайн-навчання, як-от WiseCow і EdEra, також є джерелами знань і навчальних ресурсів [49, с. 27; 58].

Окремого значення в навчанні мають мобільні додатки. Можливості мобільних технологій в сфері навчання значні і в багатьох випадках добре обґрунтовані. Не будучи панацеєю, разом з тим мобільні технології допоможуть вирішити деякі проблеми освіти за рахунок використання нового і ефективного підходу. У світі, в якому росте залежність від засобів зв'язку і доступу до інформації, мобільні пристрою не будуть тимчасовим явищем. Викладачі та учні можуть отримати необхідну довідкову інформацію в будь-який час без використання додаткових пристроїв. Часто під час занять викладачеві необхідно не тільки відповісти на питання, а й наочно продемонструвати відповіді, які можуть містити фото, відео та аудіо. Учні під час виконання практичних і лабораторних робіт можуть отримати доступ до довідкової інформації, необхідної для виконання завдань. Мобільні системи, оснащені спеціальним додатком, здатним передати питання і отримати короткий однозначну відповідь в режимі реального часу, дозволять посилити зворотний зв'язок в навчальному процесі. Оскільки потужність і можливості мобільних пристроїв постійно ростуть, вони можуть ширше використовуватися в якості освітніх інструментів і зайняти центральне місце як у формальному, так і в неформальній освіті [15].

Загалом, на наш погляд, до технологій інформаційно-комунікаційного забезпечення в освітній діяльності слід віднести:

– онлайн платформи та навчальні системи;

- мобільні додатки та інструменти;
- технологічні інструменти кібербезпеки та захисту даних;
- інформаційно-аналітичні інструменти.

2.3. Адміністративні процедури інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності

Цифрова трансформація освіти внесла значні зміни в освітню систему та підкреслила важливість інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення ефективності, доступності та якості навчання. Інформаційно-комунікаційні технології є основою інформаційного суспільства, а їх впровадження в освітній діяльності сприяє підвищенню рівня цифрової грамотності та підготовки молоді до сучасного ринку праці.

Інтеграція України в європейський освітній простір вимагає гармонізації національних адміністративних процедур з європейськими стандартами, що сприятиме більш ефективному інтеграційному процесу. Аналіз адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення дозволить виявити прогалини в законодавстві та запропонувати шляхи їх усунення, створюючи більш ефективну та прозору систему управління освітою.

Доцільність існування категорії «адміністративна процедура» обумовлюється лише сприйняттям судової концепції адміністративного процесу. В такому випадку адміністративна процедура виокремлюється в інститут, який займає центральне місце в системі адміністративного права або навіть мова може йти про формування окремої галузі права адміністративних процедур [19, с. 7–13].

Категорія «адміністративна процедура» й інші, пов'язані з нею, не є усталеними для адміністративно-правової науки. Хоча останнім часом у науковій і навчальній літературі вживається цей термін. Завдання науковців -

розробити концепцію розуміння правових категорій, які були б сприйняті науковцями щодо їх змістовного наповнення і стали підґрунтям для розробки відповідних законопроектів [19, с. 7–13].

Адміністративні процедури застосовуються в публічній сфері. Як встановила Н. Галіцина, саме за допомогою адміністративних процедур управлінській діяльності публічної адміністрації надається правова форма, що забезпечує чітке функціонування суб'єктів управління. Адміністративними процедурами можуть бути врегульовані як «внутрішні», організаційні прояви повноважень органів публічної влади, так і «зовнішні» прояви повноважень таких органів, тобто прийняття рішень відносно індивідуальних справ, що має значення для приватних осіб у зв'язку з реалізацією їхніх прав і законних інтересів. Адміністративні процедури регулюють порядок здійснення правозастосувальної діяльності. Застосування права необхідне у випадку, коли закон повинен діяти з урахуванням тих або інших конкретних обставин, що вимагають встановлення та контролю. Застосування права – важлива сторона діяльності органів державної влади по виконанню законів і інших правових актів, у процесі якої видаються інші акти, що мають головним чином організаційний характер. Адміністративні процедури, додаючи правову форму такої діяльності, закріплюють порядок дій і прийняття рішень компетентних органів і посадових осіб у зв'язку з застосуванням ними правових вимог до конкретного життєвого випадку. Нормативно закріплені адміністративні процедури, забезпечуючи проведення в життя вимог закону, стають критерієм правомірності поведінки суб'єктів і в цьому розумінні виконують також правозабезпечуючу функцію [26, с. 177].

Т. В. Мотрук визначає, що адміністративна процедура – це встановлений адміністративно-процесуальними нормами порядок послідовного вирішення індивідуальної справи з метою забезпечення або сприяння реалізації прав та законних інтересів осіб, що завершується прийняттям адміністративного акту [81, с. 186-189].

Під адміністративною процедурою як складовим елементом механізму публічного управління Д. Сущенко розуміє визначену процесуальну діяльність суб'єктів владних повноважень, спрямовану на прийняття ними адміністративних актів або укладення публічно-правових договорів, з метою розгляду й вирішення конкретних індивідуальних адміністративних справ шляхом реалізації дозвільно-ліцензійних, контрольно-наглядових, адміністративно-деліктних проваджень, проваджень із забезпечення доступу до публічної інформації та інших видів адміністративних проваджень [136, с. 7–9].

Адміністративну процедуру у сфері вищої освіти Н. Губернська визначає її як нормативно встановлений порядок послідовно здійснюваних дій органів публічної адміністрації, спрямованих на прийняття владних управлінських рішень і реалізацію повноважень, не пов'язаних із розглядом спорів або застосуванням заходів примусу. Зміст адміністративних процедур у сфері вищої освіти становить закріплений адміністративно-процесуальними нормами порядок розгляду та вирішення органами виконавчої влади та місцевого самоврядування індивідуальних адміністративних справ з метою забезпечення прав і законних інтересів, а також виконання відповідних обов'язків усіх суб'єктів адміністративних правовідносин у сфері вищої освіти [35, с. 221–222]. К. Куркова сформулировала, що адміністративні процедури у сфері адміністративно-правового забезпечення науково-технологічного розвитку України – це діяльність суб'єктів публічної адміністрації, що має публічний, нормативно визначений, логічний характер, спрямована на впорядкування управлінських, реєстраційних, організаційно-кадрових, дозвільно-ліцензійних, контрольних, інтернаціоналізаційних, цифровізаційних правовідносин науково-технологічного розвитку для уніфікації адміністративної практики суб'єктів публічної адміністрації, належного публічного адміністрування науково-технологічної сфери та захисту прав суб'єктів науково-технологічної діяльності [61, с. 58–63].

Узагальнюючи вищевикладене, на наш погляд, адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це нормативно визначені послідовні дії уповноважених суб'єктів публічної адміністрації та освітніх установ, що спрямовані на організацію, регулювання та контроль за інформаційними та комунікаційними процесами в системі освіти, прийняття управлінських рішень щодо впровадження, використання та підтримки інформаційних технологій та комунікаційних засобів, задля забезпечення взаємодії між усіма учасниками освітньої діяльності, гарантування правомірності, прозорості та якості освітніх послуг, а також сприяння реалізації прав та законних інтересів суб'єктів освітньої діяльності у контексті цифрової трансформації освіти.

Якщо формувати особливості, то, наприклад, Т. В. Мотрук визначає такі характерні ознаки адміністративної процедури: – дії, які покладені в основу адміністративної процедури, спрямовані на застосування норм матеріального адміністративного права, отже, сама процедура врегульована адміністративно-процесуальними нормами; – дії, порядок вчинення яких регламентує адміністративна процедура, є послідовними, тобто складаються з чітко визначених послідовних етапів або стадій; – суб'єктами адміністративно-процедурних правовідносин є органи державної влади, місцевого самоврядування та їхні посадові та службові особи, фізичні та юридичні особи; – дії, які покладені в основу адміністративної процедури та вчиняються владним суб'єктом, мають на меті забезпечення або сприяння реалізації прав та законних інтересів осіб; – логічним завершенням дій, здійснених владним суб'єктом, є закріплення їхнього результату у відповідному підзаконному індивідуальному акті, тобто в адміністративному акті [81, с. 186-189].

Н. Губерська до основних ознак, що визначають сутність та значення адміністративної процедури у сфері вищої освіти відносить: публічний характер (адміністративна процедура здійснюється в публічній сфері, безпосередньо пов'язана з діяльністю органів публічної адміністрації і

супроводжується використанням ними відповідних владних повноважень); індивідуальний характер (прийняте у справі рішення стосується конкретних фізичних або юридичних осіб, що вступають у правовідносини з органами публічної адміністрації); нормативний характер (адміністративна процедура врегульована адміністративно-процесуальними нормами, які чітко регламентують діяльність органів влади та їх посадових осіб); формалізований характер (адміністративна процедура передбачає стадійність — реалізацію відповідних дій у їх певній послідовності); особливу спрямованість (процедура спрямована на забезпечення ефективної реалізації прав і обов'язків суб'єктів адміністративних правовідносин у сфері вищої освіти); особливий суб'єктний склад (обов'язкову наявність серед кола суб'єктів, які беруть участь у процедурі, органів публічної адміністрації, наділених державно-владними повноваженнями); особливий предмет відносин (предметом процедури є індивідуальні адміністративні справи безспірного характеру); цільове призначення (досягнення певного результату, що відбивається у прийнятті адміністративного акта) [35, с. 221–222].

Д. Суценко виділено такі особливості правовідносин у сфері здійснення адміністративних процедур: 1) сфера застосування - публічно-управлінські відносини; 2) зміст правовідносин складають процесуальні права та обов'язки учасників правовідносин, де однією зі сторін завжди є орган державної влади чи місцевого самоврядування чи інший суб'єкт, уповноважений на виконання функцій та завдань публічного управління (наприклад, центри надання адміністративних послуг та ін.); 3) їх метою є упорядкування взаємодії суб'єктів владних повноважень для забезпечення реалізації прав та свобод людини з врахуванням балансу публічного та приватного інтересів; 4) спрямовані на реалізацію матеріальних норм адміністративного права [136, с. 7–9].

В. Галуцько сформував ознаки адміністративної процедури в публічному адмініструванні академічної доброчесності вищої освіти в

Україні: 1) вона носить під собою об'єктивний характер адже базується на засадах якості освіти та дотримання прав інтелектуальної власності; 2) регулюються нормами адміністративного права, які встановлюють порядок дій суб'єктів публічної адміністрації щодо перевірки наукових творів робіт на відсутність (наявність) запозичень, їх аналізу та прийняття за висновками юридичних рішень сприяючого чи карного характеру; 3) у випадку виявлення запозичень без належного посилання, чи видання чужих ідей висновків за свої, автором наукового (навчального) твору адміністративні процедури отримують більш рельєфне (детальне) регламентування; 4) в останньому випадку адміністративна процедура у більшості випадків забезпечує регламенти щодо підготовки та застосування заходів адміністративна карного характеру, зокрема таких як недопущення здобувача до атестації чи анулювання результатів вже проведеної; 5) адміністративна процедура в публічному адмініструванні академічної доброчесності наукових та навчальних праць має бути проведена у відповідність до Закону України «Про адміністративну процедуру»; 6) вона має складатися з певних етапів: початок адміністративного провадження; підготовка справи до вирішення, коли визначений керівництвом закладу вищої освіти експерт у відповідності до затвердженої вченою радою методики здійснює дослідження обставин справи, підбирає (збирає) докази (матеріали); дослідження обставин справи; погодження кафедрою (відповідним відділом наукової установи) висновку про рекомендації навчальної (наукової) роботи до атестації; оскарження адміністративного провадження (рішення кафедри відділу наукової установи), щодо не допущення здобувача вищої освіти до атестації з підстав наявності в його роботі академічної не доброчесності [27].

Отже, адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні мають ряд унікальних особливостей, які відображають специфіку даної галузі. Можна виділити наступні характерні особливості адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні:

1) нормативна визначеність. Адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності регулюються комплексом адміністративно-процесуальних норм, які визначають порядок взаємодії суб'єктів освітньої діяльності, зокрема органів державної влади, місцевого самоврядування, освітніх установ та інших учасників освітньої діяльності;

2) послідовність та стадійність. Процедури мають чітку структурованість та послідовність дій, які складаються з певних етапів;

3) публічний та індивідуальний характер. Процедури мають публічний характер, оскільки здійснюються у публічній сфері з використанням владних повноважень. Водночас, прийняті рішення можуть мати індивідуальний характер, стосуючись конкретних освітніх установ або учасників освітньої діяльності.

4) спрямованість на забезпечення публічного інтересу. Адміністративні процедури в цій сфері спрямовані на забезпечення ефективної реалізації прав та обов'язків учасників освітньої діяльності, що включає забезпечення доступу до якісної освіти, дотримання академічної доброчесності, захист інтелектуальної власності, тощо, що сукупно складає об'єкти публічного інтересу;

5) інноваційність та адаптивність. Особливою рисою є впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій та постійна адаптація до змін у цифровій інфраструктурі, що включає розвиток онлайн-освіти, дистанційних навчальних платформ, а також використання сучасних засобів комунікації для забезпечення інтерактивного навчання;

6) підзвітність та контроль. Відповідні суб'єкти здійснюють постійний контроль та моніторинг виконання адміністративних процедур, що забезпечує підзвітність всіх учасників освітньої діяльності та дозволяє своєчасно виявляти можливі порушення;

7) різноманітність учасників адміністративних правовідносин. У процесі адміністративних процедур активно залучаються різні зацікавлені сторони, включаючи учасників освітньої діяльності, громадські організації,

приватні та інші суб'єкти, що сприяє більш оптимальному та адаптивному інформаційно-комунікаційному забезпеченню освітньої діяльності.

Аналізуючи існуючі в сучасному адміністративному праві наукові підходи до визначення критеріїв класифікації та виділення видів адміністративних процедур й враховуючи загальну специфіку освітньої сфери діяльності, Н. Губерська вважає доцільним виділення при дослідженні сутності та змісту адміністративно-процедурної діяльності у даній галузі на сучасному етапі її розвитку таких основних видів адміністративних процедур: процедури прийняття та реалізації управлінських рішень у сфері вищої освіти; установчі адміністративні процедури у сфері вищої освіти (порядок створення, реорганізації та ліквідації вищих навчальних закладів); процедури регламентації діяльності вищих навчальних закладів (ліцензування, акредитація, рейтингування ВНЗ); контрольні адміністративні процедури у сфері вищої освіти (державний контроль за діяльністю ВНЗ, контроль за наданням освітніх послуг) [35, с. 334].

К. Куркова виділено наступні види адміністративних процедур у сфері адміністративно-правового забезпечення науково-технологічного розвитку в Україні: 1) управлінські процедури полягають у прийнятті загально-адміністративних (стратегічних) та індивідуально-секторних управлінських рішень, спрямованих на повномасштабне адміністрування науково-технологічного розвитку; 2) реєстраційні процедури дозволяють легітимізувати правовідносини науково-технологічної діяльності шляхом вчинення реєстраційних дій, обліку суб'єктів та об'єктів науково-технологічної діяльності та внесення відповідної інформації до адміністративних баз даних; 3) організаційно-кадрові процедури – це процедури призначення, переведення, звільнення, заохочення, стажування, підвищення кваліфікації, атестації суб'єктів науково-технологічної діяльності з метою забезпечення належної кадрової політики у сфері науково-технологічного розвитку; 4) дозвольно-ліцензійні процедури забезпечують функціональну реалізацію науково-технологічного розвитку шляхом видачі

уповноваженими органами влади спеціальних дозволів (ліцензій) на здійснення визначеного виду науково-технологічної діяльності з метою застосування легалізованого контрольного впливу на науково-технологічну сферу; 5) контрольні процедури полягають у здійсненні контролюючими суб'єктами публічної адміністрації владно-перевірочної, інспекційної та наглядової діяльності з метою дотримання усіх вимог науково-технологічної діяльності та розвитку науково-технологічної сфери; 6) процедури інтернаціоналізації полягають у включенні міжнародних аспектів в науково-технологічну діяльність в Україні, адаптації вітчизняних результатів науково-технологічної діяльності до міжнародних вимог, створенні стійких міжнародних науково-технологічних зв'язків; 7) процедури цифровізації полягають у використанні суб'єктами публічної адміністрації електронного інструментарію розробки нових баз даних, автоматизації обробки інформаційних даних, прийнятті цифрових рішень і загальному впровадженні цифрових технологій в адміністрування науково-технологічної сфери [61, с. 58–63].

Загалом, можна сформулювати наступну класифікацію адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні:

- реєстраційні адміністративні процедури;
- ліцензійні адміністративні процедури;
- адміністративні процедури сертифікації та акредитації інформаційних систем для використання в освітній діяльності;
- адміністративні процедури стандартизації інформаційно-комунікаційних технологій;
- контрольні адміністративні процедури у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освіти.

Далі слід охарактеризувати кожен з вищенаведених адміністративних процедур. Як приклад слід вказати, що реєстраційні процедури у сфері адміністративно-правового забезпечення науково-технологічного розвитку в

Україні можна умовно поділити на дві великі групи: а) реєстраційні процедури щодо суб'єктів науково-технологічного розвитку та б) реєстраційні процедури стосовно об'єктів науково-технологічної діяльності. Прикладами реєстраційних процедур першої групи є реєстрація суб'єктів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, в тому числі суб'єктів інноваційної інфраструктури (створення спеціальних економічних зон, наукових, технологічних парків, технологічних інкубаторів та інноваційних структур інших типів). До реєстраційних процедур другої групи можна віднести державну реєстрацію об'єктів інтелектуальної власності, державну реєстрацію науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, державну реєстрацію інноваційних проектів, реєстрацію технологій та їх складових, що створені чи придбані за бюджетні кошти або створені чи придбані підприємствами державної форми власності, державну реєстрацію наукових об'єктів, що становлять національне надбання. Суб'єкти владних повноважень в межах реєстраційних адміністративних процедур легітимізують правовідносини науково-технологічної діяльності шляхом вчинення реєстраційних дій, обліку суб'єктів та об'єктів науково-технологічної діяльності та внесення відповідної інформації до адміністративних баз даних. Реєстраційні адміністративні процедури дозволяють офіційно закріпити правовий статус суб'єкта реалізації науково-технологічної діяльності та наділити його правосуб'єктністю щодо прийняття індивідуальних управлінських рішень, а також юридично підтвердити правовий статус об'єкта науково-технологічної діяльності [61, с. 58–63].

На наш погляд, реєстраційні процедури як вид адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні виконують функцію легітимації суб'єктів та об'єктів освітньої діяльності, а також забезпечують їхню офіційну реєстрацію для участі в адміністративно-правових відносинах.

Згідно Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензування - засіб державного регулювання провадження видів

господарської діяльності, спрямований на забезпечення безпеки та захисту економічних і соціальних інтересів держави, суспільства, прав та законних інтересів, життя і здоров'я людини, екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища. Також, згідно цього ж Закону, ліцензуванню підлягає освітня діяльність, яка ліцензується з урахуванням особливостей, визначених спеціальними законами у сфері освіти [107].

Процедура ліцензування є, перш за все, процедурю визнання спроможності закладу освіти певного типу розпочати освітню діяльність, апріорний, упереджувальний, авансовий, потенційний акт зовнішнього забезпечення якості освітньої діяльності. Також процедура ліцензування є різновидом адміністративних процедур, які забезпечують регулювальний вплив держави на діяльність закладів вищої освіти. Ліцензування у сфері освіти є адміністративною процедурою, яка здійснюється з урахуванням певної специфіки та особливостей діяльності освітньої установи, визначених відповідними нормативно-правовими документами. Особливість ліцензування як правового явища полягає у тому, що ліцензійна діяльність належить до системи державно-виконавчих відносин, змістом яких є організація діяльності громадян і юридичних осіб у тих сферах діяльності, де потрібне неухильне дотримання певних вимог і визначеної правової поведінки [130].

Ліцензія на провадження освітньої діяльності надається рішенням органу ліцензування про надання суб'єкту господарювання права на провадження освітньої діяльності на певному рівні вищої освіти в межах ліцензованого обсягу або на провадження освітньої діяльності за освітньою програмою, що передбачає присвоєння професійної кваліфікації з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, в межах визначеного для такої програми ліцензованого обсягу додатково до ліцензованого обсягу на відповідному рівні [96; 16, с. 186–195].

Характеристика ліцензії як адміністративного акта Міністерства освіти і науки України пов'язується з віднесенням їх до актів індивідуальної дії.

Кваліфікуючою ознакою адміністративних актів є не форма їх прийняття, а те, що це акти: а) які стосуються реалізації публічно-владних повноважень; б) акти, які спрямовано на права, свободи та обов'язки конкретних осіб. Можливими є випадки анулювання ліцензії на провадження освітньої діяльності, звуження ліцензії на провадження освітньої діяльності, переоформлення ліцензії на провадження освітньої діяльності. Усі означені випадки зрештою приведуть до прийняття акта індивідуальної дії [96; 16, с. 186–195].

Таким чином, ліцензійні процедури як види адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні виступають процедурним інструментом державного контролю та регулювання належної якості освітніх послуг, та відповідності діяльності освітніх установ державним стандартам та вимогам. Ліцензування, як адміністративно-господарська процедура, має превентивний характер, що дозволяє запобігти порушенням або невідповідності освітніх установ вимогам чинного законодавства, забезпечуючи владно-регулюючий державний вплив на якість навчання.

Для української системи освіти важливим завданням є напрацювання публічно-правових механізмів сертифікації різного роду освітніх онлайн-курсів, підтвердженої як державними органами освіти, так і провідними навчальними закладами та роботодавцями. Окрім цього, ефективне використання потенціалу новітніх технологій в освіті вимагає підвищеної уваги до формування у громадян цифрової грамотності, що має враховуватися під час розроблення і затвердження державних освітніх стандартів [128].

У сфері освіти інснує низка випадків використання процедур сертифікації та акредитації. Наприклад, згідно Закону України «Про освіту», сертифікація педагогічних працівників - це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і

технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи. Сертифікація педагогічного працівника відбувається на добровільних засадах виключно за його ініціативою. Формування та забезпечення функціонування системи сертифікації педагогічних працівників здійснює центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки. Процедуру сертифікації педагогічних працівників здійснюють спеціально уповноважені державою установи, положення про які затверджує Кабінет Міністрів України. За результатами успішного проходження сертифікації педагогічному працівнику видається сертифікат, який є дійсним упродовж трьох років. Успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації педагогічним працівником. Педагогічні працівники, які отримують доплату за успішне проходження сертифікації, впроваджують і поширюють методики компетентнісного навчання та нові освітні технології. Педагогічні працівники, які мають сертифікат, можуть залучатися до проведення інституційного аудиту в інших закладах освіти, розроблення та акредитації освітніх програм, а також до інших процедур і заходів, пов'язаних із забезпеченням якості та впровадженням інновацій, педагогічних новацій і технологій у системі освіти. Положення про сертифікацію педагогічних працівників розробляються центральними органами виконавчої влади, до сфери управління яких належать заклади освіти, та затверджуються Кабінетом Міністрів України [108].

Окремим прикладом є акредитація освітньої програми. Згідно Закону України «Про вищу освіту», заклад вищої освіти, який бажає акредитувати освітню програму, подає до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти письмову заяву та документи, що підтверджують відповідність його освітньої програми та освітньої діяльності за такою програмою вимогам та критеріям, встановленим Положенням про акредитацію освітніх програм. Особливості акредитації узгоджених між закладами вищої освіти, у тому числі іноземними, освітніх програм та освітніх програм більше ніж за однією

спеціальністю визначаються Положенням про акредитацію освітніх програм. Протягом чотирьох місяців з дня подання заяви Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти за результатами акредитаційної експертизи та розгляду акредитаційної справи приймає рішення про акредитацію освітньої програми (у тому числі з визначенням "зразкова"), умовну (відкладену) акредитацію, проведення повторної акредитаційної експертизи чи про відмову в акредитації відповідної освітньої програми. Протягом трьох робочих днів з дня прийняття рішення про акредитацію освітньої програми Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти видає закладу вищої освіти відповідний сертифікат. Сертифікат підтверджує відповідність освітньої програми закладу вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти стандарту вищої освіти і дає право на видачу диплома державного зразка за цією спеціальністю. . Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти здійснює постакредитаційний моніторинг акредитованих ним освітніх програм на безоплатній основі. Підстави та порядок здійснення постакредитаційного моніторингу акредитованих освітніх програм визначаються положенням про акредитацію освітніх програм [96].

Також існує інституційна акредитація закладу вищої освіти. Зокрема, заклад вищої освіти, який має намір пройти інституційну акредитацію, подає до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти заяву та документи, що підтверджують відповідність його освітньої діяльності та системи внутрішнього забезпечення якості критеріям, визначеним положенням про інституційну акредитацію закладів вищої освіти. Інституційна акредитація закладу вищої освіти є добровільною і може проводитися за ініціативою керівника та колегіального органу управління закладу вищої освіти. Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти здійснює постакредитаційний моніторинг закладу вищої освіти, що отримав інституційну акредитацію, на безоплатній основі. Порядок здійснення постакредитаційного моніторингу закладів вищої освіти, що

отримали інституційну акредитацію, визначається положенням про інституційну акредитацію закладів вищої освіти. У разі виявлення під час постакредитаційного моніторингу порушень щодо забезпечення якості вищої освіти, визначених положенням про інституційну акредитацію закладів вищої освіти, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти надає закладу вищої освіти роз'яснення щодо забезпечення якості вищої освіти та/або попереджає про необхідність усунення відповідних порушень і встановлює строк для їх усунення або скасовує рішення про інституційну акредитацію закладу вищої освіти. За наявності інституційної акредитації оцінка внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти закладу вищої освіти враховується для цілей акредитації освітніх програм. У закладі вищої освіти, що має інституційну акредитацію, може одночасно проводитися акредитація освітніх програм різних рівнів вищої освіти за однією спеціальністю [96].

Загалом, адміністративні процедури сертифікації та акредитації інформаційних систем для використання в освітній діяльності спрямовані на:

- підтвердження відповідності функціональних можливостей інформаційно-комунікаційних систем вимогам державним стандартам;
- забезпечення технічної та інформаційної безпеки інформаційних систем, що використовуються в освітній діяльності, для захисту персональних даних учнів, викладачів та інших користувачів;
- оцінку ефективності інформаційних систем у забезпеченні якості освітніх послуг, зокрема шляхом інтеграції сучасних методів дистанційного навчання, моделювання навчальних процесів та автоматизації адміністрування;
- підтвердження права освітніх закладів використовувати акредитовану інформаційно-комунікаційну систему в рамках державних програм.

Для успішної підготовки студентів у закладах освіти за будь-якою спеціальністю необхідні освітні стандарти, які враховують думки експертної спільноти, нові реалії часу та запити суспільства, а також перспективи

розвитку галузі. Загалом стандарт має частково-рекомендаційний характер, і кожен освітній заклад має право вносити зміни, що відображають особливості регіону, традиції закладу, унікальність освітньої програми тощо. У глобалізованому світі освітні заклади, які бажають бути успішними, змушені вести освітню підготовку з урахуванням світового освітнього досвіду, загальносвітових галузевих тенденцій. Система професійної підготовки у освітніх закладах має вирішувати завдання щодо формування особистості та фахівця, затребуваним суспільством та роботодавцем [177].

Стандарт освіти визначає: вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня; загальний обсяг навчального навантаження здобувачів освіти; інші складники, передбачені спеціальними законами. Стандарти освіти розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій. Стандарти освіти розробляються та затверджуються у порядку, визначеному спеціальними законами та іншими нормативно-правовими актами. Центральні органи виконавчої влади, які згідно з спеціальними законами уповноважені на затвердження стандартів освіти, оприлюднюють на своїх веб-сайтах: проекти відповідних стандартів з метою їх громадського обговорення; стандарти освіти не пізніше десяти днів з дня їх затвердження [108].

Стандарти вищої освіти розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій державних органів, що забезпечують формування і реалізують державну політику у відповідних сферах, державних замовників (за відповідними спеціальностями), об'єднань організацій роботодавців і затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти [96].

Загалом, адміністративні процедури стандартизації інформаційно-комунікаційних технологій забезпечують:

- сумісність інформаційно-комунікаційних систем різних закладів освіти;
- підвищення якості освітніх послуг завдяки використанню сучасних

технологій;

- інтеграцію національних стандартів у міжнародну освітню та технологічну спільноту;
- адаптацію освітньої діяльності до сучасних потреб суспільства та ринку праці;
- підтримку безперервного оновлення та вдосконалення інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому середовищі.

Контрольні адміністративні процедури у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освіти охоплюють всі рівні інформаційно-комунікаційного забезпечення – від технологічної інфраструктури (сервери, програмне забезпечення тощо) до інформаційних ресурсів та освітнього контенту, що використовується в освітній діяльності. Контрольні адміністративні процедури у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні є ключовим елементом забезпечення належної якості, безпеки та відповідності інформаційно-комунікаційних технологій до вимог нормативно-правової бази.

2.4. Взаємодія суб'єктів інформаційного-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності щодо створення інноваційних проектів

Будь-який вид взаємодії передбачає міжособистісний зв'язок різного рівня як мінімум двох учасників діалогу. Наслідуючи логіку організації освітньої діяльності, варто відзначити необхідність створення ефективного контакту партнерів комунікації. Очевидно, що для досягнення успішної комунікативної співпраці, кожен із партнерів спілкування повинен виявляти певний ступінь зацікавленості в даному процесі та бути націленим на застосування компенсаторних умінь у ситуації діалогової скрути [18, с. 221].

У соціології послуговуються терміном «соціальна взаємодія», кваліфікуючи його як систему взаємозумовлених соціальних дій, пов'язаних циклічною залежністю, за якої дії одного суб'єкта є одночасно причиною й наслідком дій інших; формою соціальної комунікації або спілкування принаймні двох осіб чи спільнот, у якій систематично відбувається їхній вплив один на одного, реалізується соціальна дія кожного з партнерів, досягається пристосування дій одного до іншого, спільність у розумінні ситуації, сенсі дій і певна міра солідарності чи згоди між ними. Об'єднувальними елементами соціальної взаємодії слугують мова, символи, предмети, цінності тощо [132, с. 44–45; 20, с. 258].

О. Тонне визначає, що взаємодія – це узгоджена діяльність щодо досягнення спільних цілей і результатів, для вирішення проблеми або завдання, які є значущими для учасників. Саме діяльність лежить в основі розуміння педагогічної значущості взаємодії, в якій і через яку розкриваються здібності учасників освітньої діяльності – предметно-практичні та психологічні. Крім того, у взаємодії відбувається міжособистісний вплив, що базується на взаєморозумінні і самооцінці основних учасників освітньої діяльності [142, с. 88-94].

О. Ковальчук педагогічну взаємодію розглядає як систему синергетичної взаємодії суб'єктів навчального процесу, що розгортається на рівні різних діяльнісних підсистем і спрямована на навчання, освіту, виховання, розвиток, формування особистості [53, с. 17–25; 7, с. 15–19]. Адже під час професійної підготовки фахівців педагогічна взаємодія є системною структурою різних діяльнісних підсистем (наприклад: «викладач ↔ студент», «викладач ↔ комп'ютер», «студент ↔ комп'ютер», «студент ↔ студент», «викладач ↔ комп'ютер ↔ студент», «викладач ↔ студент ↔ батьки», «викладач ↔ студент ↔ роботодавець» тощо). Для кожної з підсистем властиві певні свої механізми розгортання педагогічної взаємодії, такі як: взаємини (викладач і студент як суб'єкти взаємодії, здатні до самоорганізації й самореалізації, а тому, впливаючи один на одного,

змінюються якісно); зв'язки (вони характеризують характер змін, ступінь активності кожного із суб'єктів у педагогічній взаємодії); педагогічний вплив (передбачає активні дії педагога, який, прагнучи досягти намічених цілей у навчальному процесі, використовує заохочення, переконання, створення ситуації успіху та інші методи); взаєморозуміння (сприяє формуванню єдиного змістового поля суб'єктів взаємодії, що дає їм змогу в процесі професійної підготовки діяти за відповідно розробленими алгоритмами, програмами, планами тощо); координація (цей механізм взаємодії пов'язаний з пошуком засобів, що забезпечують відповідність, сумісність у діях, узгодженість в операціях); кооперація (суб'єкти взаємодії беруть участь у виконанні спільних проектів або різних, але пов'язаних між собою завдань) та ін. [7, с. 15–19].

І. В. Андрощук встановлює, що педагогічна взаємодія є одним з ключових понять педагогічної науки, на якому ґрунтується процес становлення та розвитку особистості. Відповідно педагогічна взаємодія є складним процесом, який складається з великої кількості компонентів; є характерним для різних видів діяльності та носить міжпредметний характер. В основі педагогічної взаємодії лежить активна співпраця, без якої неможливий процес становлення майбутнього фахівця [7, с. 15–19].

З урахуванням вищевикладеного, на наш погляд, взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності – це комплексна система синергетичних дій між учасниками освітнього середовища, спрямована на ефективну передачу, обробку, синхронізацію та використання інформації для досягнення спільних освітніх цілей, що включає в себе узгодження інтересів та дій суб'єктів через технологічні, педагогічні та організаційні засоби, що забезпечують безперервний обмін інформаційними ресурсами, підвищують якість навчання та сприяють розвитку компетенцій всіх учасників освітньої діяльності.

У зв'язку зі складністю і різноманітністю можливостей освітньої діяльності, великою кількістю його учасників виділяють безліч типів

взаємодії, що знаходить відображення в різних підходах до їх класифікації. В основі класифікацій лежить та чи інша провідна ознака: ✓ За суб'єктом і об'єкт-суб'єктом: особистість - особистість (дитина - дитина, педагог - дитина, педагог - педагог, педагог - батько тощо.); колектив - колектив (колектив молодших - колектив старших, група - група, дитячий колектив - педагогічний колектив, педагогічний колектив – батьківський колектив тощо). ✓ За спрямованістю взаємодії: пряма і непряма. ✓ За змістом діяльності: взаємодія в освітній, виховній, трудовій, спортивній та іншій діяльності. ✓ За наявністю або відсутністю мети: цілеспрямована, стихійна. ✓ За ступенем керованості: керована, напівкерована, некерована. ✓ За типом взаємозв'язку: «на рівних», керівництво. ✓ За характером взаємодії: співробітництво, діалог, угода, опіка, придушення, індиферентність (байдужість), конфронтація, конфлікт. ✓ Інші варіанти: випадкова або навмисна взаємодія, приватна або публічна, тривала або короткочасна, вербальна (мова) або невербальна (мова жестів), продуктивна і непродуктивна. Кожен з типів взаємодії робить відповідний вплив на психологічний стан взаємодіючих сторін. Так, продуктивна взаємодія приносить радість, призводить до відвертості, щирості, відкритості. Непродуктивна - супроводжується негативними емоціями: агресії, страху, тривожного очікування, паніки, призводить до недовіри, скритності, ворожості. Всі типи взаємодії між собою супроводжують одна одну, при зміні умов переходять одна в одну. У конкретній педагогічній ситуації завдання педагога полягає в пошуку ведучого, оптимального типу взаємодії. Швидка змінюваність ситуацій обумовлює динаміку характеру взаємодії учасників освітньої діяльності і вимагає прийняття оперативного рішення [142, с. 88-94].

З точки зору інформаційної взаємодії, обмін інформацією між суб'єктами освітнього простору є головною складовою, що сприяє формуванню міцного фундаменту загальної культури, базових знань, освітніх

компетенцій учасників інформаційно-соціального середовища. Для здійснення такої взаємодії необхідним є забезпечення погодженого розвитку компонентів освітнього інформаційно-соціального середовища, що сприяє реалізації його цілей і забезпечує цілісність розвитку. Г. Онопченко виділяє наступні види взаємодії учасників освітнього інформаційно-соціального середовища: 1) Взаємодія «суб'єкт – інформаційно-соціальне середовище». Це середовище надає можливість здійснювати пошук необхідної інформації в базі даних або отримувати її на форумах, спілкуючись з іншими його учасниками, а також використовувати це середовище, як дидактичне джерело. Суб'єкти, у свою чергу, можуть здійснювати публікацію власних матеріалів на форумах та блогах, популяризуючи результати, висновки, доробки тощо. Важливим фактором є безпосередня активність суб'єктів освітнього інформаційно-соціального середовища. 2) Взаємодія «суб'єкт-суб'єкт». Ця взаємодія характеризується активністю учасників освітнього простору один з одним, дотримуючись принципу незалежності, відкритості, що у кінцевому результаті призводить до досягнення позитивних результатів при побудові толерантного середовища. Для взаємодії «суб'єкт-суб'єкт» також характерні три вектори спрямованості, а саме: 1) інформаційний (обмін інформацією), 2) організаційно-діяльнісний (спільна діяльність), 3) комунікативний (спілкування). Важливими характеристиками цієї взаємодії є, також, два важливих фактора – функціонально-рольовий та особистісний. Іншими словами, суб'єкти (вчитель, учні та інші учасники) освітнього інформаційно-соціального середовища набувають у процесі взаємодії, з одного боку, функції і ролі один одного, а з іншого – індивідуальні, особистісні якості. Більш вагомим у цьому випадку є взаємодія вчитель – учень, що передбачає передачу не тільки загально-соціального, а й особистого, індивідуального досвіду вчителя. Він, взаємодіючи з учнем, передає власну індивідуальність, допомагаючи учням реалізувати потребу і здатність бути особистістю, вміти вдало реалізовувати власний потенціал та освітні потреби. 3) Взаємодія «середовище-середовище». У результаті такої

взаємодії відбувається пошук та побудова взаємозв'язків між базами даних, створеними як у межах певного освітнього інформаційно-соціального середовища, так й існують відокремлено в інтернет-просторі; Здійснюється також накопичення пошукової бази; наповнення з боку адміністраторів та контент-менеджерів; оптимізація побудови порталу з метою полегшення навігації. Відбувається акумуляція, зберігання та трансляція освітньої інформації, забезпечуються комунікаційні процеси, створюється комфортне інформаційно наповнене освітнє середовище. До системної характеристики такої віртуальної взаємодії відносять: цілісність, структурність, ієрархічність, множинність форм надання інформації та форм комунікації [85, с. 45–51].

На наш погляд, слід сформулювати наступну класифікацію видів взаємодії суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності:

1) правова взаємодія, що виникає на основі нормативно-правових актів та адміністративних угод, які визначають права, обов'язки та відповідальність суб'єктів освітньої діяльності;

2) інформаційна взаємодія, що включає обмін інформацією між суб'єктами та доступ до інформаційних ресурсів;

3) організаційно-управлінська взаємодія, яка визначає засади координації, контролю та моніторингу між адміністративними органами та освітніми установами для організації освітньої діяльності;

4) комунікаційна взаємодія, що включає як вербальну комунікацію (прямий обмін інформацією між суб'єктами освітньої діяльності через усні або письмові форми спілкування, включаючи лекції, семінари, консультації тощо), так і невербальну комунікацію (здійснюється через мову жестів, символи, візуальні засоби, зокрема під час дистанційного навчання);

5) соціально-культурна взаємодія, що спрямована на адаптацію та інтеграцію суб'єктів до культурних та соціальних особливостей освітнього середовища, включаючи інклюзивну освіту та міжкультурні програми, у єдиний освітній простір, забезпечуючи рівність можливостей та доступ до освіти);

б) технічна взаємодія, що пов'язана з використанням та підтримкою цифрових інструментів та інноваційних платформ, технологій та методів, необхідних для здійснення освітньої діяльності.

Далі слід окремо проаналізувати кожен з видів взаємодії. Правова взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності є складною та багатогранною системою, яка формується на основі нормативно-правових актів, адміністративних угод, а також конкретних процедур, що регламентують їхні права, обов'язки та відповідальність. Ця взаємодія охоплює широкий спектр правових відносин між суб'єктами освітньої діяльності, включаючи освітні заклади, викладачів, студентів, а також технологічні платформи та постачальників інформаційно-комунікаційних послуг.

Найбільш яскравим прикладом правової взаємодії є державно-громадське управління у сфері освіти, що, згідно Закону України «Про освіту», це взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства з метою прийняття ефективних управлінських рішень та задоволення суспільних інтересів у сфері освіти [108]. Громадсько-державне управління освітою передбачає узгоджену взаємодію між громадою і державою у вирішенні різних питань освіти, пов'язаних з можливістю відповідально і результативно впливати на освітню політику, прийняття управлінських рішень, участь у виконанні адміністративно-управлінських функцій, створенні прозорого соціального середовища для всіх суб'єктів освіти [146, с. 349].

Зусилля органів управління освітою та організацій громадянського суспільства в галузі реформування освіти спрямовані на: підвищення якості української освіти відповідно до європейських стандартів; створення сприятливих умов для ефективної роботи закладів освіти й посилення суспільного контролю за виконанням чинного законодавства в системі

сучасної освіти; внесення нових пропозицій щодо реформування підходів і методів у роботі її структур [156, с. 61].

Головним завданням державно-громадського управління є забезпечення діалогу структур державного управління з органами громадського самоврядування, установлення рівноваги між державним регулюванням і процесами самоорганізації, що відбуваються в соціально-педагогічних системах. Крім того, завданнями такого управління є реалізація законодавчо визначених прав педагогів, учнів та їхніх батьків на участь в управлінні навчальним закладом; демократизація державного управління освітою; задоволення потреб та інтересів учасників освітньої діяльності; розвиток узгоджувальних механізмів розв'язання суперечностей і конфліктів між усіма суб'єктами [156, с. 61].

Слід підкреслити, що державно-управлінські рішення не завжди відповідають проблемам та задоволенню очікувань. Нерідко громадяни намагаються впливати на процес державного управління, але більшість таких спроб є невдалими. Під впливом досить негативного стереотипу складається оцінка громадянами України діяльності органів публічної влади. Від якості управлінських рішень, що приймають державні службовці, часто залежить не тільки ефективність і результативність відповідної державної політики, але й рівень життя населення, здоров'я і добробут громадян [30, с. 15].

Сучасні системні підходи в організації державного управління особливу роль відводять інформаційно-комунікаційним аспектам. Вважається, що для побудови моделі державного управління є вагомим концепція систем з інформаційним зворотним зв'язком. Цей підхід демонструє динаміку перетворення інформації на рішення, які, у свою чергу, стають діями. Необхідно приділяти більше уваги їхнім взаємозв'язкам, а не окремим частинам як таким. У такому розумінні комунікація, вірогідно, розглядається як засіб, за допомогою якого в єдине ціле об'єднується організаційна діяльність, модифікується поведінка, здійснюються зміни, інформація набуває ефективності, реалізуються цілі [30, с. 15].

Отже, правова взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в контексті створення інноваційних проектів є багатогранною та динамічною системою, що ґрунтується на комплексному поєднанні нормативно-правового регулювання, адміністративних угод та технологічних інновацій, що виникають між освітніми закладами, викладачами, студентами, розробниками інформаційних технологій та постачальниками цифрових послуг.

Одним з ключових елементів такої взаємодії є правове забезпечення процесу інтеграції інноваційних рішень у систему освіти. Це включає як нормативно-правове регулювання на державному рівні, так і розробку внутрішніх положень та стандартів у межах освітніх закладів, що визначають порядок використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Зокрема, акцент робиться на захисті інтелектуальної власності, кібербезпеці, конфіденційності даних та забезпеченні рівного доступу до освітніх ресурсів для всіх учасників освітньої діяльності.

При створенні інноваційних проектів у сфері освіти особлива увага приділяється державно-громадському партнерству, яке дозволяє максимально враховувати потреби та інтереси різних соціальних груп. Це партнерство забезпечує узгодження інтересів усіх зацікавлених сторін, включаючи державні органи, освітні установи, приватний сектор і громадянське суспільство. У цьому контексті, правова взаємодія включає не лише формальні угоди та контракти, але й механізми спільного прийняття рішень, що підвищує прозорість і підзвітність освітніх проектів.

Крім того, правова взаємодія у створенні інноваційних проектів потребує розвитку адаптивного правового регулювання, що дозволяє оперативно реагувати на швидкі зміни в технологічному середовищі. Це передбачає не тільки наявність гнучких правових норм, але й активну участь суб'єктів освітньої діяльності у розробці нових регуляторних підходів та інструментів, що відповідають вимогам цифрової епохи.

Таким чином, правова взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності у створенні інноваційних проектів характеризується інтеграцією нормативного регулювання, партнерських відносин та адаптивного підходу до управління інноваціями. Це створює підґрунтя для розвитку сучасної, технологічно орієнтованої освіти, яка відповідає викликам та можливостям ХХІ століття.

Правова взаємодія та форми адміністративної діяльності суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності становлять взаємозалежні та взаємодоповнюючі аспекти організації освітнього середовища. Правова взаємодія включає в себе систему правових відносин, які виникають на основі нормативно-правових актів та угод, що визначають права, обов'язки та відповідальність суб'єктів освітньої діяльності, що основою забезпечення законності, дотримання правових норм та стабільності правовідносин між усіма учасниками освітньої діяльності, від освітніх закладів та викладачів до студентів та постачальників інформаційно-комунікаційних послуг. У той же час, адміністративні форми діяльності спрямовані на реалізацію практичних заходів та управлінських рішень, необхідних для належного функціонування інформаційно-комунікаційних систем у освітній діяльності, що включають видання організаційно-розпорядчих актів, здійснення адміністративного контролю, а також координацію та управління взаємодією між суб'єктами освітньої діяльності.

Межі перетину між правовою взаємодією та адміністративними формами діяльності визначаються необхідністю здійснення адміністративних дій у межах правового поля, яке визначене нормативно-правовими актами. Адміністративні рішення та дії повинні базуватися на правових нормах, а правова взаємодія, у свою чергу, часто реалізується через адміністративні угоди та управлінські акти. Взаємозалежність правових та організаційних аспектів є критично важливою для досягнення ефективності освітньої діяльності, особливо в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій і вимог сучасного інформаційного суспільства. Таким чином, правова

взаємодія та форми адміністративної діяльності суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, хоча й мають різні функції, є взаємозалежними елементами єдиної системи, яка забезпечує правове та адміністративне регулювання в освіті, сприяючи ефективному функціонуванню освітніх установ та досягненню поставлених освітніх цілей.

Окремо слід проаналізувати поняття інформаційної взаємодії. О. Климентьев визначає, що інформаційна взаємодія – відносини суб'єктів інформаційних правовідносин, оскільки вони беруть безпосередню участь у формуванні інформаційного суспільства в межах своїх повноважень, які стосуються інформації, оскільки вона є єдиним об'єктом даного виду відносин [51, с. 155].

Т. Кравченко визначає, що важливим під час формування інформаційних потоків у системи партнерської взаємодії є здійснення їхньої ідентифікації, систематизації та синхронізації щодо джерела виникнення інформації, користувачів, цільового призначення інформації, її носіїв, напрямів використання, інтенсивності, періодичності, достовірності, структури, обсягу, швидкості обробки й передавання, пропускну здатності каналу передачі інформації. А деталізація окремих процесів системи в розрізі її складових надає змогу виявити недоліки в їхній роботі та здійснити пошук оптимальних варіантів для отримання взаємної соціально-економічної вигоди. При цьому інформаційне забезпечення буде в значній мірі визначати інтелект самої системи, оскільки міститиме всю інформацію, яку використовуватиме система, а також оперуватиме нею та здійснюватиме інформаційний обмін як усередині системи між її структурними елементами, так і з зовнішнім середовищем [60, с. 97].

Отже, інформаційна взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, зокрема в контексті створення інноваційних проєктів, є систематизованою діяльністю, у якій відбувається активний обмін інформацією між учасниками освітнього середовища (викладачами, студентами, адміністрацією, партнерами по проєктам), а також

забезпечується доступ до необхідних інформаційних ресурсів для розробки та впровадження нових ідей. Суб'єкти інформаційної взаємодії виступають як активні учасники комунікаційних процесів, їхні ролі можуть змінюватися в залежності від етапу проекту та специфіки задач. Інформаційна взаємодія відбувається через спеціалізовані інформаційно-комунікаційні платформи, де здійснюється обмін знаннями, досвідом, інноваційними ідеями та результатами досліджень. При цьому, важливою складовою цієї взаємодії є ідентифікація потреб кожного суб'єкта, що дозволяє оптимізувати інформаційні потоки, забезпечуючи своєчасний та точний доступ до релевантних даних.

Організаційно-управлінська взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в контексті створення інноваційних проектів базується на чітких засадах координації, контролю та моніторингу, які забезпечують ефективну співпрацю між адміністративними органами та освітніми установами. Координація є центральним елементом організаційно-управлінської взаємодії, що передбачає гармонізацію зусиль різних суб'єктів освітньої діяльності, включаючи освітні установи, державні органи та інші зацікавлені сторони. Важливим аспектом є забезпечення єдності дій у розробці та реалізації інноваційних проектів, що дозволяє мінімізувати дублювання зусиль та ресурсів, а також підвищити ефективність досягнення освітніх цілей. Контроль у цьому контексті спрямований на забезпечення дотримання стандартів та нормативно-правових актів, що регулюють освітню діяльність. Контроль також охоплює моніторинг виконання завдань, передбачених інноваційними проектами, з метою забезпечення їх відповідності визначеним цілям і вимогам. Ефективний контроль дозволяє вчасно виявляти та коригувати відхилення від плану, що сприяє успішній реалізації освітніх ініціатив. Моніторинг є невід'ємною складовою організаційно-управлінської взаємодії та передбачає систематичне спостереження за процесом реалізації освітніх проектів та їх результатами. За допомогою моніторингу суб'єкти управління можуть

оцінювати прогрес, аналізувати дані та вносити необхідні корективи для підвищення ефективності освітньої діяльності. Це, в свою чергу, забезпечує динамічний розвиток освітньої системи та адаптацію до змінних умов.

Наступним видом взаємодії є комунікаційна. Концептуально визначаються наступні характеристики комунікативного підходу як онтологічної, телеологічної, аксіологічної та методологічної основи освіти: — категоріально-методологічною основою комунікативного підходу в освіті є термін «комунікація» (від лат. *communis* — робити спільним: ділитися, наділяти, обмінюватися, радитися, повідом-ляти, спілкуватися, приєднувати, зв'язувати, з'єднувати, брати участь), який визначається нами як процес та стан взаємодії людини з внутрішнім і зовнішнім світом, на основі яких «Я» усвідомлює себе, відкриває та актуалізує свою онтологічну, аксіологічну та телеологічну самість через знаходження й визначення себе в «Іншому». «Іншим» може бути «Я», «Ти», «Воно», «Ми». «Інші» об'єктивуються в людях, природі, суспільстві, культурі, космосі, божестві, тексті, комп'ютері та ін.; — комунікативний підхід долає абсолютизацію «центровості» людини, яка притаманна філософії свідомості; — комунікативний підхід, долаючи центровість «Я» (особистості) або Іншого (особистості, соціальні групи, суспільство), смисловою, ціннісною, телеологічною основою освіти визначає комунікативну взаємодію в системі «Я — Інший», за якої стверджується роль, цінність Іншого, Інший визнається як рівноправний, актуалізується відповідальність за Іншого. Це система «Я — Інший», яка ніколи не перетворюється в «Ми»; — комунікативний підхід є методологічною основою педагогічних теорій: педагогіка дитино-центризму, педагогіка співробітництва, гуманістична педагогіка, педагогіка толерантності, особистісно зорієнтоване навчання та виховання, суб'єкт-суб'єктний підхід; — тільки система «Я — Інший» ставить питання відповідальності за Іншого, тому комунікативна парадигма освіти апріорно спрямована на розвиток в особистості відповідальності в різних системах комунікативної взаємодії, включаючи систему «людина — природа»; — технологічною основою

комунікативного підходу в навчально-виховному процесі є створення ефективної комунікації (взаємодії) з метою успішного вирішення освітніх завдань; — комунікативний підхід розглядає освіту не через саму по собі наявність знань, умінь, навичок, а через питання «для чого?» («з якою метою?»), пропускаючи його через ціннісну сферу; — комунікація, на основі дискурсу, ставить і вирішує питання легітимації ідеалів, цінностей, моральних принципів та їхніх критеріїв. Тому комунікативна парадигма освіти розвиває в особистості світоглядну установку на діалогічний, дискурсивний спосіб їх легітимації та знання, уміння, навички актуалізації цієї установки [93, с. 133-136].

Тобто, комунікаційна взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності щодо створення інноваційних проєктів шляхом налагодження спілкування дозволяє створювати умови для продуктивної співпраці, ефективної реалізації інноваційних ідей та забезпечення їхньої стійкості та відповідності сучасним викликам.

Через агресію РФ, після 24 лютого 2022 року більше половини (57%) закладів фахової передвищої та вищої освіти продовжують надавати свої послуги виключно онлайн, а 41% обрали гібридний формат навчання (офлайн та онлайн). У більшості закладів освіти майже всі (81-100%) або більше половини (51-80%) здобувачів освіти відновили навчання початку повномасштабного вторгнення росії. Майже всі заклади вищої освіти забезпечують дистанційне навчання студентів, які евакуювалися за кордон. Найбільшими перешкодами для продовження освіти є відсутність підключення до Інтернету (79%), погіршення безпекової ситуації в місцях навчання (46%) та відсутність технічних засобів для онлайн-викладання та навчання (39%). Значна кількість закладів освіти повідомили, що студенти не можуть продовжувати навчання через потребу заробітку (28%). Деякі заклади освіти також вказали на перевантаженість доглядом і домашніми обов'язками як на основну причину, через яку студенти не повертаються до

навчання (8%). Понад 100 закладів освіти назвали погіршення психологічного самопочуття однією з причин припинення навчання студентами (15%) [44].

В Україні досить складно налагодити комунікацію в сфері освіти, адже війна створює занадто складні умови для освіти. Суб'єкти освітньої діяльності повинні використовувати різні інструменти комунікації, які забезпечують зв'язок із здобувачами освіти. Як приклад якісного налагодження комунікації є середовище Padlet – це безкоштовне середовище Google Apps, яке забезпечує віртуальну стіну та простір для спільної роботи, доступне з будь-якого пристрою з підтримкою Інтернету. Це дошка оголошень у режимі реального часу, яку науковці описали як «живу веб-сторінку» й один із найпростіших способів співпраці та комунікації. Будь-яка кількість учасників може одночасно переглядати, додавати та змінювати вміст на Padlet, включаючи текст, зображення та посилання на інші веб-сторінки, відео чи документи. Власник дошки контролює її вміст, дизайн, розташування та конфіденційність. При створенні дошки автор може вибрати фон оформлення стіни та макет розміщення дописів. Щоб заохочувати активну участь та ефективне спілкування й обмін між студентами, вкрай необхідно чітке моделювання або пояснення очікуваної поведінки студента. Власник дошки може контролювати доступ до неї, змінюючи налаштування конфіденційності. Дошка може бути конфіденційною (студенти отримують QR-код чи посилання та пароль) або загальнодоступною (студенти можуть відкрити дошку з використанням QR-коду чи посилання без паролю або за допомогою пошуку в Google). Крім того, власник дошки може також надати різні дозволи студентам: з правом лише читання; з правом публікувати власні та редагувати дописи (але не може редагувати або схвалювати дописи інших відвідувачів); з правом модерування (може переглядати, публікувати, редагувати та схвалювати публікації інших. Він також може модерувати публікації, перш ніж дозволити іншим переглядати їх. Вміст дошки є постійним якщо його не видалено. Ще однією особливістю Padlet є те, що він

дозволяє будь-якій кількості авторів публікувати коментарі або завантажувати файл одночасно [31].

Отже, у контексті війни в Україні комунікаційна взаємодія є інструментом для збереження цілісності освітньої діяльності, адаптації до надзвичайних обставин та забезпечення стійкості академічної спільноти. В умовах, коли традиційні форми навчання піддаються серйозним випробуванням через безпекові загрози, відсутність стабільного інтернет-зв'язку та необхідність екстреної евакуації, ефективна комунікація стає життєво необхідною для підтримки навчального процесу. Комунікаційна взаємодія в цих умовах виконує кілька ключових функцій, по-перше, забезпечує безперервність освітньої діяльності через підтримку зв'язку між викладачами, студентами та адміністрацією навчальних закладів, що дозволяє швидко вирішувати проблеми, пов'язані з організацією дистанційного навчання, обміном інформацією та наданням психологічної підтримки. По-друге, комунікація стає основою для створення гнучких освітніх стратегій, які враховують постійно змінювані умови, що дозволяє закладам освіти оперативно переходити до гібридних або повністю онлайн форматів навчання, реагуючи на виклики війни. Залучення нових технологій і платформ для комунікації стає не лише необхідністю, але й можливістю для інноваційного розвитку освітньої системи. По-третє, комунікаційна взаємодія підтримує моральний та психологічний стан учасників освітньої діяльності, забезпечуючи відчуття єдності та спільноти, що є надзвичайно важливим у часи соціальної нестабільності.

Соціально-культурна взаємодія спрямована на адаптацію та інтеграцію суб'єктів до культурних та соціальних особливостей освітнього середовища, включаючи інклюзивну освіту та міжкультурні програми, у єдиний освітній простір, забезпечуючи рівність можливостей та доступ до освіти). Сучасному суспільству, в якому співіснують носії різних національних культур, звичаїв, психологічних укладів тощо властивий поліетнічний характер, що пояснює значущість проблем, пов'язаних із подоланням деяких особливостей і

складностей, властивих міжкультурній комунікації учасників освітньої діяльності. Одним із найголовніших чинників успішного спілкування між представниками різних націй є створення сприятливих умов для взаємозбагачення малої й домінантної культур, що у свою чергу зумовлює необхідність удосконалення змісту освіти, форм і методів підготовки кадрів в умовах полікультурного середовища. Одним з основних завдань освіти є підготовка молоді до життя в інноваційному суспільстві, що зумовлює необхідність переорієнтування системи освіти на формування у молодій людини інноваційного типу культури, мислення і готовності до інноваційного типу дій [40, с. 34].

Багатоманітність є реальною характерною ознакою сучасного світу, яка визначає співіснування різних культур, у той час як міжкультурна комунікація наголошує на необхідності взаємодії представників різних культур у просторі, де вони співіснують (освітнє середовище). Для ефективного здійснення міжкультурної комунікації необхідним є цілеспрямоване залучення до неї особистості, починаючи з дитинства, тому освіта відіграє в цьому процесі ключову роль. Успішний міжкультурний діалог в освіті позитивно впливає на формування низки якостей здобувачів, які є притаманними демократичній культурі, як-от: неупередженість, бажання висловлюватися і вислуховувати чужі думки, уміння розв'язувати конфлікти мирним шляхом і сприймати обґрунтовані аргументи інших. Задля перетворення міжкультурної комунікації в освіті на ключовий імператив демократизації суспільства, вона має ґрунтуватися на таких принципах як свобода вибору, свобода самовираження, взаємоповага до людської гідності, рівність та толерантність [44; 155].

Отже, соціально-культурна взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності щодо створення інноваційних проектів полягає у формуванні синергетичного середовища, де взаємодія різних культурних та соціальних груп сприяє генерації нових ідей

та підходів до освіти. У цьому середовищі особливо важливою є роль інформаційно-комунікаційних технологій, які забезпечують обмін знаннями та досвідом між учасниками освітньої діяльності, створюючи підґрунтя для розвитку інновацій. Комплексний підхід до соціально-культурної взаємодії в межах інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності також передбачає розвиток політики інклюзії та толерантності, спрямованої на залучення до процесу представників різних культурних спільнот, що сприяє формуванню інноваційного освітнього простору, що відповідає вимогам сучасного полікультурного суспільства і орієнтоване на розвиток у молоді критичного мислення, креативності та готовності до взаємодії в глобальному контексті.

Висновки до розділу 2

1. Адміністративно-правовий механізм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності – це визначена нормами адміністративного права, система правових, організаційних заходів та технічних засобів, що застосовуються та використовуються для створення та належного функціонування системи надання освітніх послуг, підтримки, оптимізації та удосконалення освітньої діяльності. Ця система забезпечує збір, зберігання, обробку та передачу інформації у сфері освіти, сприяє налагодженню ефективної взаємодії між усіма суб'єктами (здобувачі освіти, педагогічні (науково-педагогічні) працівники, суб'єкти освітньої діяльності, органи управління у сфері освіти).

2. Складові адміністративно-правового механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності: а) норми адміністративного права, на підставі яких відбувається інформаційно-комунікаційне забезпечення освітньої діяльності; б) організаційні засоби: суб'єкти освітньої діяльності (розпорядник інформації, технічний адміністратор, органи управління у сфері освіти (наприклад, Державна служба якості освіти України, Національне агентство із забезпечення якості

вищої освіти, Український центр оцінювання якості освіти), інші державні органи, суб'єкти освітньої діяльності, інші особи, яким надається доступ до ІКТ у порядку та обсягах, визначених законодавством), а також стандарти, протоколи та політики, які регулюють використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності; в) апаратні засоби: комп'ютерна техніка, сервери, мультимедійне обладнання та інші пристрої, що використовуються для доступу до інформаційних ресурсів у сфері освіти; г) програмні засоби: операційні системи, освітні платформи, спеціалізоване освітнє програмне забезпечення, системи управління освітньою діяльністю та інше програмне забезпечення, що сприяють організації та здійсненню освітнього процесу, розмежовують права доступу, забезпечують захист від порушень цілісності інформації, різні види доступності до інформації, вимоги щодо її захисту відповідно до закону, з метою передачі захищених даних між її користувачами; г) мережеві ресурси: телекомунікаційні мережі, інтернет, внутрішні локальні мережі, призначені для забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності даних під час їх обробки, зберігання та передачі в мережевому середовищі.

3. Видання нормативних актів є однією з ключових адміністративно-правових форм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, що здійснюється публічною адміністрацією у вигляді спеціальної нормотворчої діяльності задля врегулювання освітніх відносин та забезпечення ефективної комунікації між учасниками освітньої діяльності.

4. Видання індивідуальних актів у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності забезпечує безпосередню реалізацію правових відносин у галузі освіти через діяльність суб'єктів публічної адміністрації та учасників освітньої діяльності щодо прийняття конкретних рішень, спрямованих на впровадження та регулювання використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності, що сприяє досягненню двох основних цілей – забезпечення права громадян на освіту та забезпечення державного публічного інтересу в модернізації освіти.

5. Державні програми та ініціативи виступають дієвим адміністративно-правовим інструментом, що забезпечує новаторський підхід до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у освітня діяльність для покращення якості освіти, розширення доступу до освіти та забезпечення інтеграції України у глобальний освітній простір через інновації в сфері комунікацій та технологій (актуальним прикладом виступає проєкт «Дія.Цифрова освіта»).

6. Визначено, що адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні мають ряд унікальних особливостей, зокрема: 1) нормативна визначеність; 2) послідовність та стадійність; 3) публічний та індивідуальний характер; 4) спрямованість на забезпечення публічного інтересу; 5) інноваційність та адаптивність; 6) підзвітність та контроль; 7) різноманітність учасників адміністративних правовідносин.

7. Реєстраційні процедури як вид адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні виконують функцію легітимації суб'єктів та об'єктів освітньої діяльності, а також забезпечують їхню офіційну реєстрацію для участі в адміністративно-правових відносинах.

8. Ліцензійні процедури як види адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні виступають процедурним інструментом державного контролю та регулювання належної якості освітніх послуг, та відповідності діяльності освітніх установ державним стандартам та вимогам. Ліцензування, як адміністративно-господарська процедура, має превентивний характер, що дозволяє запобігти порушенням або невідповідності освітніх установ вимогам чинного законодавства, забезпечуючи владно-регулюючий державний вплив на якість навчання.

9. Адміністративні процедури сертифікації та акредитації інформаційних систем для використання в освітній діяльності спрямовані на:

– підтвердження відповідності функціональних можливостей інформаційно-комунікаційних систем вимогам державним стандартів; – забезпечення технічної та інформаційної безпеки інформаційних систем, що використовуються в освітньому процесі, для захисту персональних даних учнів, викладачів та інших користувачів; – оцінку ефективності інформаційних систем у забезпеченні якості освітніх послуг, зокрема шляхом інтеграції сучасних методів дистанційного навчання, моделювання навчальних процесів та автоматизації адміністрування; – підтвердження права освітніх закладів використовувати акредитовану інформаційно-комунікаційну систему в рамках державних програм.

10. Адміністративні процедури стандартизації інформаційно-комунікаційних технологій забезпечують: – сумісність інформаційно-комунікаційних систем різних закладів освіти; – підвищення якості освітніх послуг завдяки використанню сучасних технологій; – інтеграцію національних стандартів у міжнародну освітню та технологічну спільноту; – адаптацію освітньої діяльності до сучасних потреб суспільства та ринку праці; – підтримку безперервного оновлення та вдосконалення інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому середовищі.

11. Контрольні адміністративні процедури у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освіти охоплюють всі рівні інформаційно-комунікаційного забезпечення – від технологічної інфраструктури (сервери, програмне забезпечення тощо) до інформаційних ресурсів та освітнього контенту, що використовується в освітній діяльності. Контрольні адміністративні процедури у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні є ключовим елементом забезпечення належної якості, безпеки та відповідності інформаційно-комунікаційних технологій до вимог нормативно-правової бази.

12. Правова взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в контексті створення інноваційних проектів є багатогранною та динамічною системою, що ґрунтується на

комплексному поєднанні нормативно-правового регулювання, адміністративних угод та технологічних інновацій, що виникають між освітніми закладами, викладачами, студентами, розробниками інформаційних технологій та постачальниками цифрових послуг.

Правова взаємодія та форми адміністративної діяльності суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності становлять взаємозалежні та взаємодоповнюючі аспекти організації освітнього середовища. Правова взаємодія включає в себе систему правових відносин, які виникають на основі нормативно-правових актів та угод, що визначають права, обов'язки та відповідальність суб'єктів освітньої діяльності, що основою забезпечення законності, дотримання правових норм та стабільності правовідносин між усіма учасниками освітньої діяльності, від освітніх закладів та викладачів до студентів та постачальників інформаційно-комунікаційних послуг. У той же час, адміністративні форми діяльності спрямовані на реалізацію практичних заходів та управлінських рішень, необхідних для належного функціонування інформаційно-комунікаційних систем у освітній діяльності, що включають видання організаційно-розпорядчих актів, здійснення адміністративного контролю, а також координацію та управління взаємодією між суб'єктами освітньої діяльності.

13. Інформаційна взаємодія суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності, зокрема в контексті створення інноваційних проєктів, є систематизованою діяльністю, у якій відбувається активний обмін інформацією між учасниками освітнього середовища (викладачами, студентами, адміністрацією, партнерами по проєктам), а також забезпечується доступ до необхідних інформаційних ресурсів для розробки та впровадження нових ідей. Суб'єкти інформаційної взаємодії виступають як активні учасники комунікаційних процесів, їхні ролі можуть змінюватися в залежності від етапу проєкту та специфіки задач. Інформаційна взаємодія відбувається через спеціалізовані інформаційно-комунікаційні платформи, де здійснюється обмін знаннями, досвідом, інноваційними ідеями та

результатами досліджень. При цьому, важливою складовою цієї взаємодії є ідентифікація потреб кожного суб'єкта, що дозволяє оптимізувати інформаційні потоки, забезпечуючи своєчасний та точний доступ до релевантних даних.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЮ ДІЯЛЬНІСТЬ

3.1. Напрямки удосконалення адміністративного законодавства України щодо інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховної діяльності

На наш погляд, можна запропонувати наступні загальні напрямки удосконалення процесу інформатизації системи освіти, які можуть бути спрямовані на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу в Україні:

- 1) функціональне вдосконалення освітньої Е-платформи та ЄДЕБО;
- 2) посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти;
- 3) оптимізація освітньої діяльності в умовах війни;
- 4) підвищення цифрової грамотності учасників освітньої діяльності;
- 5) моніторинг та оцінка ефективності інформатизації освіти.

Далі слід комплексно охарактеризувати кожен з процесів, з формуванням конкретних напрямків вдосконалення законодавства. Цифрова трансформація виступає як чинник підтримки сталого екологічного, соціального та економічного розвитку, надає можливість структурувати модель наслідків для політиків із конкретним набором інструментів, які слід застосовувати для впровадження технологічних змін, заснованих на культурних вимірах. Технологічні зміни відбуваються швидко, які суттєво формують наше суспільство. Оскільки довжина хвилі скорочується, це вимагає швидкої та спритної реакції, так як цифрові технології змінюють усі аспекти бізнесу у контексті нових викликів. Тим не менш, людина не повинна забувати про своє природне середовище в гонитві економічний,

соціальний і культурний розвиток [83].

Зараз не можна ігнорувати тенденцію цифровізації, яка, особливо для малих і середніх підприємств, створює перешкоду або, навпаки, можливість для забезпечення їх конкурентоспроможності та сталості не лише всередині країни, а й на міжнародному рівні. Основними цілями цифрової трансформації є отримання нових даних і використання даних для переорієнтації старих процесів. Більш орієнтований на дані підхід створює можливості для отримання нових конкурентних переваг шляхом переорієнтації бізнес-моделей. Цифровізація – складний і динамічний процес. Його часто вважають четвертим великим інноваційним циклом в історії людства, і він характеризується своєю надзвичайною силою у формуванні майбутнього. У глобальному контексті цифровізація не відбувається рівномірно, і важливо знати про відмінності, які помітні як з територіальної, так і з галузевої точки зору (наприклад, територіальні відмінності в підключенні до Інтернету або потенціал і еволюція різних секторів для цифрової трансформації). У відповідності зі змінами, спричиненими цифровізацією, також можна визначити різні погляди на фактори, які впливають і впливатимуть у майбутньому на розвиток як окремих економік, так і цілих інтеграційних кластерів. Бути цифровим – це новий спосіб життя, який підтримується інформаційними технологіями в сучасному суспільстві, де виробництво, спосіб життя, поведінка та способи мислення людей набувають нового вигляду [83].

Окремим процесом є цифровізація освіти як напрямок впровадження в освітня діяльність на всіх рівнях сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з метою розвитку у молоді навичок XXI століття (в тому числі - аналізу достовірності отримуваної інформації, застосування критичного мислення), максимального використання в навчальних цілях різноманітного мультимедійного контенту, інтенсифікація освітньої діяльності за рахунок застосування інтерактивних методів навчання. Одним із головних засобів цифровізації освіти є створення Національної платформи цифрової освіти

(НПЦО) [45].

Необхідно відзначити, що незважаючи на наявність відповідних рішень та вкладені кошти, реалізація попереднього етапу - створення та введення в дію Національної освітньої електронної платформи, зазнала невдачі. Ініціатива щодо створення платформи цифрової освіти, заявлена керівництвом Міністерства освіти і науки України 2017 року, на сьогоднішній день не дала позитивних результатів. Необхідність створення Національної платформи цифрової освіти зумовлена також міркуваннями практичного характеру, пов'язаного з ефективністю витрачання коштів Державного бюджету України [32; 45].

Все ж Наказом Міністерства освіти і науки України 22 травня 2018 року № 523 було затверджено Положення про Національну освітню електронну платформу, відповідно до якого, Е-платформа є державною спеціалізованою освітньою інформаційно-телекомунікаційною системою. Власником е-платформи та виключних майнових прав на її програмне забезпечення є держава в особі МОН, адміністратором - Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», технічним адміністратором - державне підприємство «Інфоресурс», що належить до сфери управління МОН. Основними цілями створення е-платформи є: 1) технологічне забезпечення реформи середньої освіти «Нова українська школа»; 2) забезпечення учасників освітньої діяльності сучасними електронними освітніми ресурсами (далі - ЕОР) і сервісами; 3) безоплатне забезпечення електронними підручниками (далі - е-підручники) здобувачів повної загальної середньої освіти та відповідних педагогічних працівників; 4) забезпечення е-підручниками інших здобувачів освіти та педагогічних працівників; 5) створення сприятливого середовища для розвитку національного виробництва електронних освітніх ресурсів, сервісів та е-підручників; 6) розвиток електронного навчання і формування цифрової компетентності учасників освітньої діяльності в Україні [100].

Відповідно, МОН забезпечує: формування та введення в експлуатацію

е-платформи; взаємодію е-платформи з Єдиною державною електронною базою з питань освіти (далі – ЄДЕБО), іншими інформаційними системами у сфері освіти. Е-платформа має сервісно-орієнтовану архітектуру та складається з функціональних модулів. Е-платформа включає в себе спеціальний інформаційний ресурс у мережі Інтернет, на якому у вільному доступі в повному обсязі розміщуються безкоштовні електронні версії підручників або е-підручники для здобуття повної загальної середньої освіти. Е-платформа забезпечує безоплатний і вільний доступ користувачів до інформації, що в ній міститься, відповідно законодавства. Порядок формування та функціонування е-платформи визначає: 1) перелік та функції кожного із функціональних модулів та порядок їх взаємодії один з одним; 2) взаємодію е-платформи в цілому і певних модулів, зокрема з іншими інформаційними системами, що знаходяться у державній або приватній власності; 3) взаємодію з іншими, в тому числі міжнародними, освітніми платформами; 4) механізми інформаційного наповнення е-платформи, зберігання інформації, її систематизації, накопичення, обробки, видалення, надання у відкритий доступ тощо; 5) механізми використання е-платформи інституційними учасниками та іншими користувачами; 6) механізми застосування аналітичних інструментів; 7) перелік послуг (зокрема платних), що можуть надаватися через е-платформу тощо. Забезпечення роботи е-платформи здійснюється за рахунок коштів державного бюджету та інших не заборонених законодавством джерел [100].

Е-платформа зосереджена на здобувачів повної загальної середньої освіти, та фактично не є єдиною платформою для усіх рівнів освіти. Нині Е-платформа діє як Всеукраїнська школа онлайн — це платформа для дистанційного та змішаного навчання учнів 5-11 класів та методичної підтримки вчителів. Мета Всеукраїнської школи онлайн — забезпечити кожному українському учневі та вчителю рівний, вільний і безоплатний доступ до якісного навчального контенту. Платформа містить відеоуроки, тести та матеріали для самостійної роботи з 18 основних предметів:

українська література, українська мова, біологія, біологія та екологія, географія, всесвітня історія, історія України, математика, алгебра, алгебра і початки аналізу, геометрія, мистецтво, основи правознавства, природознавство, фізика, хімія, англійська мова та зарубіжна література. Діти зможуть користуватися платформою як для навчання під час карантину, так і для ознайомлення з темою, яку пропустили у школі через хворобу або з інших причин. Для вчителів розроблені рекомендації для проведення змішаного та дистанційного навчання за допомогою навчальних матеріалів платформи. Увесь навчальний контент відповідає чинним державним освітнім програмам, а його якість перевірена Українським інститутом розвитку освіти. Перелік та тематику курсів запропоновано Міністерством освіти і науки України. Платформу створено Громадською спільнотою «Освіторія» на замовлення Міністерства цифрової трансформації України, Міністерства освіти і науки України та державної установи «Український інститут розвитку освіти», за підтримки Швейцарії в межах Швейцарсько-українського проєкту DECIDE, який виконується Консорціумом ГО DOCCU та PH Zurich [112].

Для інших здобувачів освіти, таких як студенти вищих навчальних закладів або професійно-технічних навчальних закладів, Національна освітня електронна платформа не передбачена. Однак, для різних рівнів освіти в Україні існують інші електронні ресурси та платформи. Наприклад, в межах підтримки освіти України в умовах повномасштабного вторгнення РФ за підтримки білорусі, Coursera, Udemu та edX пропонує своїм користувачам тисячі безкоштовних онлайн-курсів з різних дисциплін, у разі успішного закінчення яких користувач отримує сертифікат про проходження курсу. Udemu вже відкрило для українських студентів 7000 курсів зі своєї колекції курсів, що входять до топ 3% серед всього маркетплейсу. Технічна команда зі сторони МОН здійснила всі необхідні підготовчі роботи та працює з фахівцями закладів фахової передвищої та вищої освіти щодо розгортання в них середовища Udemu. Завдяки досягнутим домовленостям між EdX та

МОН, заклади вищої освіти мають можливість отримати безкоштовний доступ для своїх студентів до платформи EdX подавши відповідну заявку. Для допомоги університетам освоювати цифрове навчання та освітні цифрові сервіси за сприяння Міжнародного фонду «Відродження» створено команду підтримки та промоції дистанційного навчання серед закладів вищої освіти. Разом із МОН команда працює над технічною підтримкою університетів щодо доступу до різноманітних платформ, проводить вебінари для представників ЗВО, відповідальних за цифровий компонент навчання. У співпраці з Tech To The Rescue та SoftServe команда розробляє веб портал для збору інформації про можливості використання онлайн-платформ, а також успішні приклади використання та адаптації контенту в процесі навчання українськими університетами [150].

Якщо говорити і про функціональне вдосконалення ЄДЕБО, то найперше слід вказати, що ЄДЕБО функціонує у системі освіти як інтегрована інформаційна система. Електронна база містить такі складові: Реєстр суб'єктів освітньої діяльності, Реєстр здобувачів освіти, Реєстр документів про освіту, Реєстр сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання, Реєстр студентських (учнівських) квитків, Реєстр педагогічних, науково-педагогічних працівників, Реєстр сертифікатів педагогічних працівників (далі - публічні електронні реєстри у сфері освіти). Доступ осіб до інформації, що міститься в Електронній базі, здійснюється через: офіційні веб-сайти держателя Електронної бази та адміністратора Електронної бази; Єдиний державний веб-портал електронних послуг. Держателем Електронної бази та публічних електронних реєстрів у сфері освіти (далі - держатель Електронної бази) є центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки, що здійснює організаційні заходи, пов'язані із забезпеченням функціонування Електронної бази та її складових. Анулювання доступу суб'єкта ведення до Електронної бази здійснюється у разі припинення виконання суб'єктом ведення своїх функцій, припинення суб'єкта ведення та в інших випадках, визначених законом. Тимчасове блокування держателем

Електронної бази доступу суб'єкта ведення до Електронної бази здійснюється у випадках несанкціонованого втручання в роботу Електронної бази, виявлення кіберзагроз, кіберінцидентів і кібератак, а також ризиків настання таких подій. Електронна база в порядку електронної взаємодії здійснює обмін інформацією з Єдиним державним демографічним реєстром, Єдиним державним реєстром юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, Державним реєстром актів цивільного стану громадян, Державним реєстром речових прав на нерухоме майно, Державним реєстром загальнообов'язкового державного соціального страхування, Державним реєстром фізичних осіб - платників податків, Єдиним державним реєстром призовників, військовообов'язаних та резервістів, Електронною системою охорони здоров'я, Єдиною інформаційною системою соціальної сфери, Єдиним державним веб-порталом електронних послуг, реєстрами територіальних громад та іншими автоматизованими системами й інформаційними ресурсами держателя Електронної бази та інших юридичних осіб в обсязі та у випадках, визначених законом [108].

При функціонуванні ЄДЕБО суб'єкти освітньої діяльності стикаються з низкою проблем, серед яких технічні збої, перевантаженість системи, несумісність з іншими інформаційними системами, помилки у внесенні даних, тривалий процес внесення та редагування даних, ризик втрати або дублювання записів, тривала перевірка та погодження внесених змін від органів управління освітою, ризики несанкціонованого доступу тощо.

Отже, для функціонального вдосконалення Національної освітньої електронної платформи (Е-платформи) та Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО), в Україні відповідним суб'єктам публічної адміністрації та врядування слід здійснити наступні дії:

- розробити механізми автоматичної взаємодії Е-платформи з ЄДЕБО та іншими державними інформаційними системами та базами даних, що стосуються освіти та соціального забезпечення;
- розширити контент та сервіси для всіх рівнів освіти в рамках Е-

платформи та ЄДЕБО з урахуванням специфічних потреб кожного рівня (наприклад, створити доступ до спеціалізованих курсів, програм та ресурсів для здобувачів освіти на всіх рівнях (в межах Е-платформи), включаючи професійну підготовку та підвищення кваліфікації (в межах ЄДЕБО);

- порадити технічне функціонування Е-платформи та ЄДЕБО (усунення технічних збоїв, оптимізація процесу внесення та редагування даних, впровадження заходів кібербезпеки тощо);

- створити умови для розвитку національних виробників освітнього контенту та цифрових ресурсів через стимулювання інновацій, пільгове фінансування та підтримку стартапів в галузі освіти.

Цифровізація в Україні досить нове для країни явище у порівнянні з провідними країнами світу. Проте дивлячись на організацію цифровізації освіти за кордоном, ми можемо зробити певні висновки. Освіту явище цифровізації також не оминуло. Цифровізація освіти сприяє розвитку різноманітних сфер діяльності людини та її повсякденного життя. Найпомітніший вплив у сферах економіки, бізнесу, суспільства та життєдіяльності країни. Проте, при впровадженні цифрової освіти можна зіткнутися з багатьма проблемами, серед яких найважливішу роль для людини, що користується такою системою, відіграє інформаційна безпека [80, с. 157-167].

В Україні законодавчо лише формується модель забезпечення інформаційної безпеки. На відміну від України, де існують закони загального призначення, що захищають людину та її дані в кіберпросторі, в ЄС існує GDPR. Загальний регламент про захист даних (англ. General Data Protection Regulation, GDPR; Regulation (EU) 2016/679) — регламент у межах законодавства Європейського Союзу щодо захисту персональних даних усіх осіб у межах Європейського Союзу та Європейської економічної зони. Вона також стосується експорту персональних даних за межі ЄС і ЄЕЗ. GDPR покликаний насамперед надати громадянам і резидентам ЄС контроль за їхніми персональними даними та спростити регуляторне середовище для

між-народного бізнесу шляхом уніфікації регулювання у межах ЄС. Захист даних за призначенням і за замовчуванням (ст. 25) вимагає, щоб захист даних був частиною розробки бізнес-процесів, продуктів і послуг. Налаштування конфіденційності, таким чином, повинні бути встановлені на високому рівні за замовчуванням, і контролер має здійснити технічні та процедурні заходи, щоб забезпечити дотримання регламенту впродовж усього життєвого циклу опрацювання даних. Контролери повинні також упровадити механізми, які гарантують, що персональні дані не опрацьовуються, якщо не є необхідні для кожної конкретної мети. Кажучи про GDPR, що наразі не дуже розповсюджений у кіберпросторі України, можна сказати, що його не дотримуються велика кількість установ і критичних об'єктів інфраструктури. Наразі це робить персональні дані всіх користувачів таких систем менш захищеними від несанкціонованого використання як зловмисниками так і самими установами. Використовуючи GDPR у системі цифрової освіти, можливо надати доступ користувачу на відслідковування своїх персональних даних, що робить користувача більш обізнаним та менш вразливим до обману [80, с. 157-167; 9].

Інформаційні освітні системи створюються для надання навчальних інформаційних послуг, відповідно виникає питання їх захисту від посягань на конфіденційність інформації, несанкціонованого проникнення в персональні бази даних, вилучення відомостей різного роду, «злому» веб-сайтів і спеціалізованих електронних програмних продуктів тощо. Вчені виділяють основні інформаційні об'єкти в системі електронної освіти, які потребують особливого захисту: • навчальні матеріали, створені та розміщені в мережі; • персональні дані, що зберігаються в інформаційній системі; • інформація про діяльність учасників навчального процесу; • рекомендовані автором курсу або тьютором джерела інформації; • результати самостійного інформаційного пошуку [43].

Для протистояння інформаційним загрозам використовується загальна система захисту інформації. Окремо виділяється загроза добровільної

передачі ідентифікаційних та автентифікаційних даних. У більшості сучасних систем електронного навчання передбачена парольна автентифікація, яка не може протидіяти цій загрозі. Студент може свідомо передати свої логін і пароль сторонній особі, щоб вона здала за нього іспит чи пройшла тестування [43].

З урахуванням вищевикладеного, на наш погляд, для посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти в Україні необхідно внести конкретні зміни та доповнення до адміністративного законодавства, зокрема:

1) до Закону України «Про освіту»:

– доповнити ч. 1 ст. 53 «Права та обов’язки здобувачів освіти» наступним пунктом: «Здобувачі освіти мають право на: «захист своїх персональних даних, що обробляються в освітніх інформаційних системах;».

– доповнити ч. 2 ст. 54 «Права та обов’язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітньої діяльності» наступним пунктом: «Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов’язані: «забезпечувати дотримання стандартів інформаційної безпеки та відповідних заходів захисту персональних даних;».

– доповнити ч. 1 ст. 6 «Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності» наступним пунктом: «1. Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: «інформаційна безпека освітньої діяльності;».

2) до Кодексу України про адміністративні правопорушення:

– новий склад адміністративного правопорушення у статті 212-3: «Неналежне забезпечення інформаційної безпеки в освітніх установах, що призвело до витоку персональних даних учасників освітньої діяльності, несанкціонованого доступу до інформаційних систем або інших порушень конфіденційності, тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб у розмірі від п’ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.».

В Україні у 2021 році МОН був сформований Проект Стратегії

цифрової трансформації освіти і науки, що був націлений на те, щоб створити єдину освітню екосистему. Першою ціллю проекту стратегії є створення цифрового освітнього середовища, зокрема – забезпечення шкіл комп'ютерною технікою та широкосмуговим доступом до Інтернету. Зокрема, для цього спільно з Міністерством цифрової трансформації МОН уже забезпечує Інтернетом заклади освіти по всій Україні. Крім того, Мінцифрою виділено 500 млн грн на проведення Інтернету до 3 000 населених пунктів і, відповідно, закладів освіти в них. Також виділено 980 млн грн на забезпечення комп'ютерною технікою вчителів, що допоможе, зокрема, якісно проводити дистанційне навчання. Друга ціль проекту стратегії трансформації освіти і науки – цифрові компетентності. Для цього спільно з партнерами Google та Microsoft уже було проведено низку навчань, тренінгів для вчителів. У планах МОН – зробити таке навчання постійним. Третьою ціллю проекту стратегії є сучасний зміст освіти. Зокрема, для цього МОН продовжує розвивати платформу "Всеукраїнська школа онлайн", якою користуються вже у 115 країнах світу, а також близько 6 тис. учнів з тимчасово окупованих територій України. Крім того, з-поміж найближчих планів МОН було виділено: трансформація послуг та процесів освіти, зокрема – запуск електронної черги до закладів освіти; централізований збір та аналіз даних у сфері освіти і науки; запуск платформи "Позашкілля", на якій буде зосереджено всі можливості позашкільної освіти в Україні [118].

Науково-технічний прогрес підвищив актуальність концепції дистанційної освіти, а події останніх років підтверджують важливість дослідження цього аспекту. Пандемія COVID-19 внесла корективи в навчальний процес майже в усіх університетах світу, а війна в Україні поставила освітню галузь перед новими випробуваннями: бойові дії, зруйновані навчальні заклади, вимушене переселення здобувачів і викладачів, нестабільний психоемоційний стан, повітряні тривоги, що перешкоджають проведенню занять тощо. Завдяки сучасним технологічним рішенням, що сприяли створенню нових методів навчання та викладання,

вдалося організувати освітня діяльність та відновити взаємодію між усіма його учасниками [23].

Попри раптовий початок військової агресії, заклади вищої освіти швидко відновили освітня діяльність за допомогою сучасних сервісів онлайн-комунікації та інформаційних технологій. Як і за часів карантину через пандемію COVID-19, дистанційна освіта складалася із синхронної та асинхронної частин, пов'язаних через організаційний складник. Проте активні бойові дії та повітряні тривоги спричинили додаткові перешкоди: проблеми з безпекою під час навчання, емоційний стан здобувачів і викладачів, нестабільний інтернет і відключення електроенергії. За будь-яких умов навчальний процес в Україні має тривати й бути ефективним, тому освітяни шукають нові форми та методи, що допоможуть зберегти якість вітчизняної освіти й зробити її більш гнучкою та доступною [23].

Отже, в умовах війни одним із шляхів оптимізації освітньої діяльності є розширення можливостей дистанційного навчання, що можливо реалізувати внаслідок розробки спеціальних стандартів для онлайн-освіти та офлайн-освіти (офлайн доступ до навчальних матеріалів, фінансування програм для аудіо-уроків тощо), а також механізмів забезпечення доступу до інтернету та необхідних технічних засобів для всіх учасників освітньої діяльності.

Окремим напрямком слід виділити обов'язкову діяльність Міністерства освіти і науки України щодо оперативної та фінансової підтримки освітніх ініціатив, спрямованих на збереження та розвиток освіти в умовах війни (наприклад, спрощені процедури реєстрації та фінансування нових освітніх програм).

Також критично важливою в умовах сучасних викликів, зокрема війни, соціальної нестабільності та постійних змін у суспільному житті є розробка програм психологічної підтримки учасників освітньої діяльності в Україні. Тому, слід спрямувати нормотворчу діяльність щодо створення та функціонування державних цифрових платформ, які забезпечуватимуть доступ до психологічної підтримки для всіх учасників освітньої діяльності.

Також законодавство має передбачати стимули та фінансову підтримку для проведення наукових досліджень, спрямованих на вивчення ефективності цифрових інструментів психологічної підтримки в освіті.

Із збільшенням темпів розвитку цифрових технологій, впровадженням інноваційних рішень у всіх сферах суспільного життя виникає необхідність у підвищенні якості підготовки працівників для створення можливості модернізації економіки країни відповідно до сучасних вимог. Відсутність концептуальних засад формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян не дозволяє забезпечити розвиток усіх сфер суспільного життя відповідно до сучасних вимог, процесів глобальної цифровізації економіки, сфер життєдіяльності суспільства, які відбуваються у більшості країн світу. Таким чином, виникає необхідність забезпечення готовності суспільства до таких процесів, опанування ним ключових комбінацій знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій (цифрова компетентність) [114].

На сьогодні здійснюється значна кількість освітніх заходів, спрямованих на формування цифрових навичок, проте вони не мають системного характеру, забезпечують формування лише окремих навичок та не вирішують питань низького рівня володіння цифровими навичками в суспільстві та обізнаності щодо цифрових прав громадян. Основними проблемами з питань розвитку цифрових компетентностей визначені у Концепції розвитку цифрових компетентностей, у якій визначено відсутність: правового регулювання питань розвитку цифрових компетентностей; системи та опису цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності), а також вимог до рівнів володіння цифровими навичками та цифровими компетентностями різних категорій працівників; єдиних підходів до визначення цифрових компетентностей у професійних стандартах та єдиних вимог до освітніх програм з розвитку інформаційно-цифрової компетентності фахівців різних професій; єдиних вимог до цифрових компетентностей в

системі освіти; вимог до цифрової компетентності в професійних стандартах; системи індикаторів для моніторингу стану розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей; координації дій на рівні органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час реалізації державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей; системи сертифікації рівня цифрових компетентностей [114].

Отже, нині актуальним в Україні залишається напрямок підвищення цифрової грамотності учасників освітньої діяльності через відповідне формування та встановлення програм з підвищення цифрової грамотності для учнів, студентів, викладачів та адміністративного персоналу, що мають бути інтегровані в освітні стандарти та спрямовані на розвиток навичок, необхідних для ефективного використання цифрових ресурсів у навчанні.

Відносно моніторингу та оцінки ефективності інформатизації освіти, то в Україні це має стати стандартизованим та безперервним процесом. МОН України необхідно на державному рівні створити стандартизовану систему критеріїв та показників, що будуть використовуватися для оцінки ефективності впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітніх закладах. Показники повинні охоплювати такі аспекти, як доступність цифрових ресурсів, рівень цифрової грамотності серед учнів та педагогів, а також результати освітньої діяльності, що досягаються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Окремо необхідно запровадити щорічні аудити ефективності інформатизації освітніх закладів, що повинні проводитися незалежними експертами та включати аналіз відповідності впроваджених технологій затвердженим критеріям, а також виявлення потенційних напрямків для поліпшення.

Усе вищевикладене дозволяти зробити наступні висновки щодо напрямків удосконалення адміністративного законодавства України щодо інформатизації системи освіти, спрямованої на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховної діяльності:

– можна запропонувати наступні загальні напрямки удосконалення процесу інформатизації системи освіти, які можуть бути спрямовані на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховної діяльності в Україні: 1) функціональне вдосконалення освітньої Е-платформи; 2) посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти; 3) оптимізація освітньої діяльності в умовах війни; 4) підвищення цифрової грамотності учасників освітньої діяльності; 5) моніторинг та оцінка ефективності інформатизації освіти.

– для функціонального вдосконалення Національної освітньої електронної платформи (Е-платформи) та Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО), в Україні відповідним суб'єктам публічної адміністрації та врядування слід здійснити наступні дії: – розробити механізми автоматичної взаємодії Е-платформи з ЄДЕБО та іншими державними інформаційними системами та базами даних, що стосуються освіти та соціального забезпечення; – розширити контент та сервіси для всіх рівнів освіти в рамках Е-платформи та ЄДЕБО з урахуванням специфічних потреб кожного рівня (наприклад, створити доступ до спеціалізованих курсів, програм та ресурсів для здобувачів освіти на всіх рівнях (в межах Е-платформи), включаючи професійну підготовку та підвищення кваліфікації (в межах ЄДЕБО); – порадити технічне функціонування Е-платформи та ЄДЕБО (усунення технічних збоїв, оптимізація процесу внесення та редагування даних, впровадження заходів кібербезпеки тощо); – створити умови для розвитку національних виробників освітнього контенту та цифрових ресурсів через стимулювання інновацій, пільгове фінансування та підтримку стартапів в галузі освіти;

– для посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти в Україні необхідно внести конкретні зміни та доповнення до адміністративного законодавства, зокрема: 1) до Закону України «Про освіту»: – доповнити ч. 1 ст. 53 «Права та обов'язки здобувачів освіти» наступним пунктом: «Здобувачі освіти мають право на: «захист своїх

персональних даних, що обробляються в освітніх інформаційних системах;»;

- доповнити ч. 2 ст. 54 «Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітньої діяльності» наступним пунктом: «Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані: «забезпечувати дотримання стандартів інформаційної безпеки та відповідних заходів захисту персональних даних;»;
- доповнити ч. 1 ст. 6 «Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності» наступним пунктом: «1. Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: «інформаційна безпека освітньої діяльності;». 2) до Кодексу України про адміністративні правопорушення: – новий склад адміністративного правопорушення у статті 212-3: «Неналежне забезпечення інформаційної безпеки в освітніх установах, що призвело до витоку персональних даних учасників освітньої діяльності, несанкціонованого доступу до інформаційних систем або інших порушень конфіденційності, тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.».

- в умовах війни одним із шляхів оптимізації освітньої діяльності є розширення можливостей дистанційного навчання, що можливо реалізувати внаслідок розробки спеціальних стандартів для онлайн-освіти та офлайн-освіти (офлайн доступ до навчальних матеріалів, фінансування програм для аудіо-уроків тощо), а також механізмів забезпечення доступу до інтернету та необхідних технічних засобів для всіх учасників освітньої діяльності.

- окремим напрямком слід виділити обов'язкову діяльність Міністерства освіти і науки України щодо оперативної та фінансової підтримки освітніх ініціатив, спрямованих на збереження та розвиток освіти в умовах війни (наприклад, спрощені процедури реєстрації та фінансування нових освітніх програм).

- критично важливою в умовах сучасних викликів, зокрема війни, соціальної нестабільності та постійних змін у суспільному житті є розробка

програм психологічної підтримки учасників освітньої діяльності в Україні. Тому, слід спрямувати нормотворчу діяльність щодо створення та функціонування державних цифрових платформ, які забезпечуватимуть доступ до психологічної підтримки для всіх учасників освітньої діяльності. Також законодавство має передбачати стимули та фінансову підтримку для проведення наукових досліджень, спрямованих на вивчення ефективності цифрових інструментів психологічної підтримки в освіті.

– нині актуальним в Україні залишається напрямок підвищення цифрової грамотності учасників освітньої діяльності через відповідне формування та встановлення програм з підвищення цифрової грамотності для учнів, студентів, викладачів та адміністративного персоналу, що мають бути інтегровані в освітні стандарти та спрямовані на розвиток навичок, необхідних для ефективного використання цифрових ресурсів у навчанні.

– відносно моніторингу та оцінки ефективності інформатизації освіти, то в Україні це має стати стандартизованим та безперервним процесом. МОН України необхідно на державному рівні створити стандартизовану систему критеріїв та показників, що будуть використовуватися для оцінки ефективності впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітніх закладах. Показники повинні охоплювати такі аспекти, як доступність цифрових ресурсів, рівень цифрової грамотності серед учнів та педагогів, а також результати освітньої діяльності, що досягаються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Окремо необхідно запровадити щорічні аудити ефективності інформатизації освітніх закладів, що повинні проводитися незалежними експертами та включати аналіз відповідності впроваджених технологій затвердженим критеріям, а також виявлення потенційних напрямків для поліпшення.

3.2. Міжнародне співробітництво щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітня діяльність

Міжнародне співробітництво та інтеграція у галузі освіти є важливою нормою Болонської співдружності освітян, оскільки реально сприяє підвищенню мобільності викладачів і студентів, самостійності студентів, рівня їх самоорганізації. Нині відкриваються нові перспективи у співпраці вітчизняних вищих навчальних закладів з зарубіжними вишами. Обмін викладачами і студентами є не лише реалізацією Болонських домовленостей, він виступає своєрідним каталізатором процесів модернізації і реформування української системи вищої освіти, забезпечує її органічне входження в міжнародний освітній простір. Освіта здатна готувати людину, органічно адаптовану до життя у світі багатоманітних зв'язків - від контактів із найближчим оточенням до глобальних зв'язків. Стає очевидним, що держава буде тим успішнішою, чим більше громадяни будуть здатні до спілкування зі світом. Отже, необхідно формувати особистість, здатну до сприйняття і творення змін, налаштовану на сприйняття зміни як природної норми, а застою, незмінності, застигlosti як прикрого винятку. Однією з найважливіших є безпосередня співпраця між університетами України та зарубіжних країн, яка має різні форми, ступені взаємодії спирається на давні традиції. Обмін викладачами і студентами як реалізація Болонських домовленостей в частині підвищення академічної мобільності, проведення спільних нарад і наукових форумів, обмін науковими публікаціями, проведення спільних наукових досліджень, стажування в університетах - далеко не повний перелік каналів співпраці українських і зарубіжних вищих навчальних закладів. Загальна підтримка підвищення мобільності студентів, викладачів, науковців та адміністративних працівників, бажання всіх причетних до освіти усунути будь-які перепони щодо вільного пересування

суб'єктів освіти забезпечать українській системі освіти істотне підвищення конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг та посилить роль освіти в суспільних перетвореннях [8, .с 39, 49, 50; 9, с. 149-155].

Збереження і навіть посилення національного характеру освіти є нашим першочерговим завданням у процесі міжнародного співробітництва та інтеграції в світовий освітній простір, адже жодна з країн-учасниць Болонського процесу національними пріоритетами поступатися не збирається, вони їх узгоджують як взаємно дотичні. Болонський процес - це інтеграція заради самоідентифікації і самоусвідомлення себе в європейському контексті. Країни-учасниці прийняли загальні "правила гри" щодо визнання дипломів про освіту, працевлаштування та мобільності громадян, що істотно підвищує конкурентоспроможність європейського ринку праці й освітніх послуг. Ми прагнемо вийти на новий рівень інтеграції науки і освіти. Інформаційна революція вимагає постійного оновлення знань, вміння навчатися протягом усього життя. Отже викладач має бути потужним вченим, вести розгалужені наукові дослідження, залучати од цієї праці студента. Підвищення мобільності викладачів і студентів стає потребою часу. Сьогодні кожний вищий навчальний заклад укладає двосторонні угоди про співпрацю з університетами різних країн світу, розвиває кооперацію на рівні угод між університетами, окремими факультетами і спеціальностями. В площині освіти діяли різні проекти, які дозволяли вищим навчальним закладам в їх рамках розвивати міжнародні зв'язки. Зокрема, проект "Темпус", що фінансується Європейським Союзом, організовуються та діють літні школи на базі національних університетів України, тісно співпрацюють університети з міжнародним благодійним фондом "Каріта", "Союзом українських студентів Франції"., з Європейським молодіжним парламентом та представництвом ООН в Україні, створені на базі університетів "Міжнародні центри розвитку освіти", "Молодіжні центри студентів та аспірантів тощо" [8, .с 39, 49, 50; 9, с. 149-155].

Залучення нашої держави до різноманітних форм міжнародної співпраці є одним із стратегічних компонентів міжнародного наукового, науково-технічного й інноваційного співробітництва та частиною імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Окрім цього, приєднання України, свого часу, до міжнародних об'єднань, зокрема: Міжнародної асоціації університетів, Великої хартії університетів, Мережі східноєвропейських університетів, укладення двосторонніх угод між українськими і національними вишами окремих країн і різного роду закордонними та міжнародними інституціями слугувало процесу інтенсифікації міжнародного співробітництва закладів вищої освіти України. Рівень розвитку науки і техніки є визначальним чинником прогресу суспільства, підвищення добробуту громадян, їх духовного й інтелектуального зростання. Цим зумовлена необхідність пріоритетної державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової частини національної культури й освіти, створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних та інших потреб. Досягнення мети підвищення рівня глобальної конкурентоспроможності через економічне оновлення, поліпшення в соціальній сфері, охороні довкілля на основі отримання та поширення нових знань, щільного соціального згуртування можливе за розширеної грантової підтримки наукової діяльності та створення сприятливих умов щодо розвитку приватної ініціативи [33, с. 50–55].

Відповідно, міжнародне співробітництво щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітня діяльність – це систематична взаємодія між суб'єктами різного правового становища (державами, міжнародними організаціями, освітніми інституціями, приватними суб'єктами) на міжнародному комунікаційному рівні, що спрямована на інтеграцію

сучасних цифрових інструментів у сферу освіти, забезпечення доступу до інноваційних технологій, удосконалення навчальних методик, сприяння розвитку дистанційного та гнучкого навчання, використання ресурсів глобальної інформаційної мережі та технологій для реалізації спільної глобальної мети – створення рівних та доступних умов для освіти в цифрову епоху.

Щодо форм співробітництва слід вказати, що, наприклад, поширення взаємозалежних процесів інтернаціоналізації діяльності освітніх установ і суб'єктів освітньої інфраструктури, а також вирощування інтернаціоналізованого освітнього ядра в досліджуваній сфері неможливо без розвитку тенденцій інтеграції національних освітніх систем, уніфікації правил функціонування на міжнародному ринку вищих навчальних закладів, конвергенції концептуальних підходів до освітньої діяльності. Позначене проявляється в уніфікації міжнародного законодавства в освітній сфері за допомогою підписання багатосторонніх міжнародних державних угод. У результаті формується організаційно-правове поле функціонування освітніх установ і національних освітніх систем у глобальному просторі [164, с. 239].

Пришвидшена глобалізація, що впливає не тільки на державну політику вищого рівня, а й на діяльність практично всіх суб'єктів господарювання, вимагає вирішення завдання підвищення ефективності інтеграції науки, виробництва та ринку змушує підприємства, фірми, наукові та заклади вищої освіти інтенсифікувати міжнародну науково-технічну взаємодію, займатися пошуком найбільш перспективних інновацій та партнерів щодо їх створення, цілеспрямованим формуванням нових ніш ринку своїх інновацій. Зокрема, В. Вітовецький до основних форм міжнародного науково-технічного співробітництва відносить: • спільні дослідницькі та освітні програми; • прямі інвестиції у розвиток прогресивних галузей; • передача (трансфер) технологій; • патентування та ліцензування; • спільні підприємства; • рух інтелектуального капіталу (висококваліфікованих

спеціалістів) між країнами; • експорт та імпорт високотехнологічних товарів, машин, обладнання [25, с. 307].

Як приклад, також слід назвати, наприклад, що до основних видів міжнародного співробітництва, що реалізується в країнах ЄС, належать: • співробітництво на рівні політики включає технічну допомогу та розбудову потенціалу для компетентних державних органів третіх країн. Як правило, такі заходи Європейського Союзу спрямовані на підтримку третіх країн у розробленні системи чи моделі навчання, які існують у країні ЄС. Така діяльність призводить до структурних або системних змін у системі освіти. У межах означеної категорії відбуваються такі заходи: політичний діалог на стратегічному рівні, наприклад, між міністерствами або установами, що встановлюють стандарти освіти; технічна допомога та розбудова потенціалу, що веде до передачі моделей/стандартів або процесів освітніх закладів ЄС і передбачає: розвиток кваліфікацій освітніх закладів; розробку курикулуму; розробку процедур оцінювання набутих компетентностей (іспитів) та їх підтвердження; розробка методик викладання; сертифікацію означених іспитів; визнання кваліфікацій; • співпраця між закладами освіти й компаніями. Ця категорія об'єднує ініціативи співробітництва на операційному рівні між закладами освіти і компаніями в країні та за кордоном, що включають: організацію навчання за кордоном; створення навчальних центрів за кордоном; нарощування потенціалу провайдерів. На відміну від попереднього виду співробітництва, до співпраці в межах цієї категорії залучаються безпосередньо провайдери освітніх закладів, а не політики; • індивідуальна співпраця – об'єднує всі ініціативи, що інтегрують міжнародні елементи в освітніх закладів країни, і які можуть принести користь як студентам-резидентам, так і закордонним студентам, наприклад: програми студентської мобільності; фінансові схеми підтримки студентської мобільності; мобільність викладачів; адаптація програм освітніх закладів до глобалізації/інтернаціоналізації у світі праці (наприклад, інтеграція іноземних мов та ІТ/е навчальних курсів); • обмін інформацією та

підвищення обізнаності. Ця категорія передбачає такі заходи співпраці, як: обмін інформацією; дослідження ринку для виявлення потреб; маркетингові заходи, наприклад мережування та демонстрація певної моделі освітніх закладів через форуми, конгреси тощо; дослідницька діяльність, яка може бути включена в процес формування політики [164; 147, с. 292-301].

Аналіз текстів міжурядових угод у галузі міжнародного співробітництва у сфері освіти та науки, що було підписано за період незалежності України, дозволив встановити деяким вченим основні напрями, на які спрямовано дію цих угод: науково-технічне співробітництво, що обумовлює сприяння та підтримку розвитку прямих науково-технічних зв'язків між академіями наук, ВНЗ та обмін викладачами, студентами, вченими; підготовка та перепідготовка фахівців у аспірантурі та докторантурі, наукове стажування, підвищення кваліфікації, проведення наукових конференцій; спільну розробку проектів; стимулювання та підтримку прямих зв'язків між ВНЗ; надання стипендій для навчання та стажування; взаємне визнання та еквівалентність документів про освіту і вчені звання, що обумовлює визнання сторонами дипломів про присвоєння кваліфікації «молодший спеціаліст», «бакалавр», «спеціаліст» і «магістр» з відповідним терміном навчання, видані акредитованими ВНЗ всіх форм власності, як такі, що дають право на продовження навчання, якщо термін навчання та зміст освіти у них за спеціальністю подібні, а також при влаштуванні на роботу до присвоєної кваліфікації; дипломи про вищу освіту або науковий ступінь, отримані в одній країні, дають право на продовження навчання у ВНЗ або аспірантура (докторантурі) іншої сторони; співробітництво в галузі атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, що міститься у створенні умов для забезпечення порівнянності та зіставності основних вимог до здобувачів наукових ступенів у державних системах атестації наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації та визнанні на території двох держав кваліфікаційних документів державного зразка про присудження наукового ступеня, які

видаються відповідними органами другої сторони; у впровадженні спільних дій щодо підвищення якості дисертаційних робіт; підготовка фахівців для інших країн у ВНЗ України [6, с. 27–32].

Аналізуючи вищевикладене, на наш погляд, можна сформулювати наступні форми міжнародного співробітництва щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність:

- 1) міжнародна нормативно-правова інтеграція (створення єдиних правових стандартів для регулювання використання інформаційних і комунікаційних технологій; гармонізація національного законодавства);
- 2) міжнародні освітні програми з інтеграцією інформаційних і комунікаційних технологій;
- 3) міжнародні консорціуми з трансферу освітніх технологій;
- 4) міжнародний обмін професійного досвіду, знань, навичок та інформації;
- 5) міжнародні дослідницькі проєкти;
- 6) міжнародна підтримка (фінансова, організаційна, методична, інформаційна тощо) щодо задоволення освітніх потреб.

Далі проаналізуємо окремі форми міжнародного співробітництва щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність саме в Україні. Освіта є основою для самореалізації, працевлаштування та активної, відповідальної громадянської позиції. Це вкрай важливо для життєздатності європейських суспільств і економік. Доступ до якісної та інклюзивної освіти, професійної підготовки та навчання впродовж життя є правом усіх громадян, як це закріплено в Європейській основі соціальних прав. Пандемія COVID-19 також підкреслила, що важливо запобігти впливу структурних перешкод на шляху навчання та розвитку навичок на перспективи працевлаштування та участь громадян у житті суспільства [169].

Європейський простір вищої освіти активно розвивається шляхом реалізації міжнародних програм співробітництва, до яких залучаються все більше партнерів із країн, що не є членами Європейського Союзу (далі – ЄС). Залучення нашої держави до різноманітних форм міжнародної співпраці є одним із стратегічних компонентів міжнародного наукового, науково-технічного й інноваційного співробітництва та частиною імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Однак варто зауважити, що особливої актуальності питання міжнародного співробітництва закладів вищої освіти як складової частини інтеграції України в Європейський освітній простір набуло з початком широкомасштабної війни на території нашої держави, оскільки функціонування системи вищої освіти в умовах воєнного стану характеризується інтенсивним пошуком нових підходів до викладання та/і навчання, інноваційних форм організації освітньої діяльності, ефективних педагогічних та інформаційних технологій [33, с. 50–55].

У XXI ст. ЄС реалізує цілісну стратегію співробітництва у галузі освіти і навчання, яка позиціонується невід’ємною складовою комплексної розбудови європейської спільноти. Сталість вектора такого співробітництва, що забезпечено наскрізністю стратегічних пріоритетів в рамкових програмах ЕТ 2010, ЕТ 2020 та ЕТ 2030, сприяє гармонізації розвитку національних освітніх систем держав-членів та, відповідно, працює на реалізацію мети побудови суспільства та економіки знань [65, с. 5–17; 166].

Стратегічна рамка для європейського співробітництва в галузі освіти і навчання у напрямі до європейського освітнього простору та за його межами (2021–2030) пропонує інноваційне бачення освітнього сектора у форматі європейського освітнього простору. Європейський освітній простір варто розглядати, як систему, що взаємопов’язує усі ланки освіти держав-членів ЄС в рамках освіти впродовж життя такими наскрізними пріоритетами, як мобільність, навички, компетентності та кваліфікації, сучасні мови, цифровізація, «квадрат знань»: (освіта, дослідження, інновації та послуги суспільству), зелений перехід на засадах європейської ідентичності та

цінностей. Європейський освітній простір забезпечує синергію усіх стратегічних пріоритетів діяльності з розбудови сектора освіти в рамках освіти впродовж життя [65, с. 5–17; 166].

У Стратегічній рамці для європейського співробітництва в галузі освіти і навчання на 2021-2030 роки Європейський освітній простір розглядається з позиції забезпечення учням можливості продовжувати навчання на різних етапах життя та шукати роботу в ЄС, а державам-членам і зацікавленим сторонам - співпрацювати, щоб надавати високоякісну, інноваційну та інклюзивну освіту і навчання, що підтримує економічне зростання та високоякісні можливості працевлаштування, а також особистісний, соціальний і культурний розвиток. У документі проголошено, що рух до Європейського освітнього простору до 2025 року передбачає, що метою європейського співробітництва у галузі освіти і навчання має бути підтримка подальшого розвитку систем освіти в державах-членах, які працюють для забезпечення: • особистісної, соціальної і професійної самореалізації усіх громадян за сприяння демократичним цінностям, рівності, соціальній згуртованості, активній громадянській позиції та міжкультурному діалогу; • стійкого економічного процвітання, зеленого і цифрового переходу, а також працевлаштування. Кількість стратегічних пріоритетів у галузі освіти і навчання зросла у Програмі ЕТ 2030 до п'яти. Це: • підвищення якості, справедливості, інклюзії та успіху для всіх у галузі освіти і навчання; • перетворення навчання впродовж життя та мобільності на реальність для всіх; • підвищення рівня володіння компетентностями та мотивації у професії викладача; • зміцнення європейської вищої освіти; • підтримка зеленого та цифрового переходу в освіті та навчанні та за допомогою них [65, с. 5–17; 166].

Цифрова трансформація змінила суспільство та економіку, дедалі глибше вплинувши на повсякденне життя, і продемонструвала потребу у вищих рівнях цифрової спроможності систем і закладів освіти та навчання. Пандемія COVID-19 ще більше прискорила існуючу тенденцію до онлайн- та

гібридного навчання. Він відкрив нові та інноваційні способи для студентів і викладачів організовувати свою викладацьку та навчальну діяльність і взаємодіяти в більш особистий та гнучкіший спосіб онлайн. Паралельно впровадження цифрових технологій в освіту виявило проблеми та нерівність між тими, хто має доступ до цифрових технологій, і тими, хто його не має (включно з особами з неблагополучного середовища); і виклики, пов'язані з цифровим потенціалом освітніх і навчальних закладів, підготовкою вчителів і загальним рівнем цифрових навичок і компетенцій. Ці зміни вимагали рішучих і скоординованих зусиль на рівні ЄС для підтримки систем освіти та навчання для вирішення проблем, виявлених та загострених пандемією COVID-19, одночасно висуваючи довгострокове бачення шляху європейської цифрової освіти [167].

На рівні Європейського простору освіти 30 вересня 2020 року було ухвалено План дій цифрової освіти (2021-2027), що є закликом до більшої співпраці на європейському рівні в галузі цифрової освіти, щоб подолати виклики та можливості, пов'язані з пандемією COVID-19, а також представити можливості для освітньої та професійної спільноти (викладачі, студенти), політики, академічні кола та дослідники на національному, європейському та міжнародному рівнях. План дій цифрової освіти (2021-2027) – це оновлена політична ініціатива Європейського Союзу (ЄС), яка визначає спільне бачення високоякісної, інклюзивної та доступної цифрової освіти в Європі та спрямована на підтримку адаптації освіти та навчання систем держав-членів до цифрової епохи. Ініціатива сприяє пріоритету Комісії «Європа, придатна для цифрової ери» та ЄС наступного покоління. Він також підтримує Фонд відновлення та стійкості, який спрямований на створення більш екологічного, більш цифрового та стійкого Європейського Союзу. План дій цифрової освіти є ключовим фактором реалізації бачення досягнення європейського освітнього простору до 2025 року. Він сприяє досягненню цілей Європейського плану навичок, Плану дій Європейського

соціального рівня та Цифрового компасу «2030: європейський шлях». для цифрового десятиліття» [167].

Загалом, слід виділити наступні основні напрямки та тенденції європейського співробітництва щодо модернізації освіти для України:

- поєднання цифровізації з концепцією сталого розвитку (впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність сприяє формуванню нового покоління, яке матиме не лише високі технічні навички, але й буде обізнане з питаннями екологічної відповідальності та сталого розвитку);

- безпекове правове регулювання захисту персональних даних, що передбачене європейським законодавством (зокрема, GDPR), яке Україна поступово впроваджує для безпечного розвитку цифрової освіти;

- підвищена роль онлайн та гібридного навчання, що активно використовується в Україні, але в умовах повномасштабної війни та атак на критичну інфраструктуру зумовлює необхідність використання інших адаптивних підходів у власній освітній системі;

- підвищення рівня цифрових навичок та компетенцій (в Україні важливо звернути увагу на правові аспекти сертифікації та ліцензування нових програм підготовки, орієнтованих на цифрові навички, що повинні відповідати європейським стандартам та вимогам);

- цифрова інклюзія та соціальна справедливість (в Україні це має особливе значення, оскільки існує соціальна нерівність у доступі до якісного інтернету та цифрових пристроїв);

- підвищення якості освіти через впровадження цифрових освітніх ресурсів (дозволяє підвищити якість навчального процесу за рахунок інтеграції новітніх знань та методик, що сприяє розвитку критичного мислення, творчості та самостійності суб'єктів освітньої діяльності);

- підготовка до цифрової економіки та ринку праці (українські заклади освіти, співпрацюючи з європейськими партнерами, мають змогу підвищити рівень професійної підготовки студентів у галузі інформаційно-

комунікаційних технологій, що сприяє їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці).

Найбільш активною програма міжнародної співпраці Європейського Союзу з іншими країнами світу у сфері освіти, молоді та спорту є ЕРАЗМУС+. Програма об'єднує попередні Програми ЄС у сферах освіти, які відкрились для України в 1994 р., професійної підготовки і молоді та додано сферу спорту. Програма має на меті підтримку освітнього, професійного та особистісного розвитку громадян ЄС і поза його межами задля внеску до стійкого зростання, якості робочих місць і соціального згуртування, для розвитку інновацій та посилення європейської ідентичності і активного громадянства. Програма підтримує можливості навчальної та академічної мобільності в освіті та для молоді, проєкти та партнерства, альянси для розвитку інновацій, розвиток стратегій і співпраці, професійні мережі та відкриті ресурси. Україна на період конкурсів 2021-2027 рр. має статус Країни не Асоційованої до Програми – країна-партнер Програми та входить до регіону 2 країн Східного Партнерства. На міжнародному рівні Еразмус+ є серед іншого, інструментом для впровадження завдань Цілей сталого розвитку. На європейському рівні: Еразмус+ популяризує пріоритети і заходи та є інструментом впровадження стратегій, визначених в Європейському освітньому просторі (European Education Area), Плані дій з цифрової освіти (Digital Education Action Plan) та Європейській програмі розвитку компетентностей (European Skills Agenda), а також: підтримує Європейські засади соціальних прав (European Pillar of Social Rights); розвиває професійні компетентності та підтримує таланти (Skills and Talent Mobility); впроваджує Молодіжну стратегію ЄС (EU Youth Strategy); розвиває європейський вимір у сфері спорту (EU Sport policies) [111].

Ключовим напрямом Erasmus+ є співпраця між організаціями та інституціями (cooperation among organisations and institutions). Цей напрям підтримує [82]:

- 1) партнерства для співпраці (Partnerships for Cooperation) та включає:

– Партнерства співпраці (Cooperation Partnerships): основна мета полягає в наданні організаціям можливості підвищити якість та актуальність своєї діяльності, розвинути та зміцнити партнерські мережі, збільшити спроможність співпраці на транснаціональному рівні, сприяючи інтернаціоналізації через обмін досвідом, розробку нових практик і методів. Цей напрям відкритий для України (як партнери KA220 та ENGOs).

- Проєкти співпраці у сферах освіти та молоді (ENGO)
- Проєкти співпраці у сфері шкільної освіти (KA220-SCH)
- Проєкти співпраці у сфері вищої освіти (KA220-HED)
- Проєкти співпраці у сфері професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (KA220-VET)
- Проєкти співпраці у сфері освіти дорослих (KA220-ADU)
- Проєкти співпраці у сфері молоді (KA220-YOU)
- Проєкти співпраці у сфері спорту
- невеликі партнерства (Small-scale Partnerships): цей напрям спрямований на розширення доступу до Програми для невеликих цільових груп та індивідуальних осіб, яких важко охопити у сферах шкільної освіти, професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, вищої освіти, освіти дорослих, молоді та спорту. Завдяки нижчим сумах грантів, які надаються організаціям, коротшій тривалості та простішим адміністративним вимогам порівняно з Партнерствами співпраці, цей напрям спрямований на охоплення невеликих організацій, новачків та менш досвідчених організацій, мінімізуючи бар'єри для входу до міжнародної співпраці в межах Еразмус+. Цей напрям не відкритий для українських організацій, проте проєкти можуть бути спрямовані на вирішення проблем закладів в ЄС та їх викликів в зв'язку з великою кількістю українців за кордоном, які тимчасово переміщені через війну росії проти України та забезпечення їх зв'язку з українцями, які залишились в Україні.

2) створення партнерств задля інновацій (Partnerships for Innovation) та включає:

- створення альянсів задля інновацій (Alliances for Innovation);
- стратегічні проекти (Forward-looking Projects/ Experimentation on Policy Reforms).
- проекти з розвитку потенціалу (Capacity Building projects) тощо [82].

Таким чином, програма Erasmus+ є важливим інструментом впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність України, що включає ініціативи, проекти та форми підтримки, спрямовані на запровадження інноваційних рішень у освітніх закладах (цифрова трансформація освіти, розвиток цифрових компетентностей, інтернаціоналізація через цифрові платформи, партнерство для співпраці у сфері цифровізації, цифрові інструменти для інтеграції українців за кордоном тощо), для інтеграції України в глобальний цифровий освітній простір.

ЮНЕСКО розробило спеціальну програму – UNESCO ICT Competency Framework for Teachers (далі – ICT CFT), що спрямована на розвиток навичок викладачів у використанні ІКТ у навчальному процесі. ICT CFT – це інструмент для підготовки вчителів до та без відриву від роботи з використання цифрових технологій як у формальних, так і в системах неформальної освіти від К-12 до вищого рівня. Програма призначена для адаптації для підтримки національних та інституційних цілей шляхом надання сучасної основи для розробки політики та розвитку потенціалу в цій динамічній сфері. ICT CFT версії 3 забезпечує структуру, за якою цифрові компетенції можуть бути визначені та використані для інформування про ІКТ у директивах щодо освітньої політики, розробці навчальних програм, підготовці та підготовці без відриву від роботи, а також для підтримки розвитку спроможності викладачів сприймати та використовувати технології належним чином у своїй професійній практиці. ICT CFT охоплює цифрові компетенції, представлені на трьох рівнях підвищеної складності, необхідних для: викладання та навчання; адміністрація школи; постійний професійний розвиток; узгодження практики в класі з інституційними та/або національними пріоритетами, як зазначено в політиці. Впровадження ICT

CFT вимагає сприятливого середовища, включаючи рішуче керівництво з боку уряду, тих, хто відповідає за освіту вчителів і професійний розвиток вчителів без відриву від роботи, а також з боку завучів і директорів шкіл. Програма спрямована на підтримку держав-членів у контекстуалізації рамок компетенцій ІКТ для вчителів, щоб задовольнити національні та інституційні потреби за допомогою трьох заходів: приведення компонентів ІКТ-компетентності до національних та/або інституційних цілей, пов'язаних із цифровими компетенціями в освіті; розробка відкритих ліцензованих (OER) навчальних матеріалів для вчителів; впровадження програм підготовки вчителів на основі відповідних матеріалів [178].

Отже, UNESCO ICT Competency Framework for Teachers (ICT CFT) є потужним інструментом для впровадження та розвитку цифрових компетенцій освітян через використання інформаційних і комунікаційних технологій в освітньої діяльності. Для України, яка знаходиться на шляху до глибшої цифровізації та інтеграції в глобальні інформаційні процеси, такий підхід дозволяє поєднувати сучасні освітні стратегії з національними та інституційними цілями у сфері освіти.

Іншим прикладом є Міжнародна асоціація з розвитку освітніх технологій (International Society for Technology in Education, або ISTE), що організовує глобальні конференції, тренінги та програми сертифікації для освітян, зосереджуючись на використанні технологій в освіті. Вона об'єднує фахівців з усього світу для обміну досвідом і передовими практиками. Місія ISTE полягає в тому, щоб дати можливість педагогам переосмислити та перепроєктувати навчання за допомогою ефективної педагогіки та значущого використання технологій. ISTE пропонує трансформаційне професійне навчання, сприяючи активним спільнотам та гарантуючи, що цифрові інструменти та досвід є доступними та ефективними. У 2023 році ISTE об'єдналася з ASCD, поєднуючи досвід у галузі технологій та інновацій з дослідницьким професійним навчанням для педагогів та лідерів освіти. У 2019 році ISTE придбала EdSurge, незалежний освітній новинний сайт, який

надає журналістику та дослідження, орієнтовані на освіту, а також підтримує освітню галузь Індексом продуктів, Радою з вакансій тощо [163].

На освітньому просторі також є Open Education Global, що працює вже понад п'ятнадцять років. Офіційно запущений у 2008 році OE Global спочатку базувався на відкритих курсах і отримав назву Open Courseware Consortium (OCWC). Організація була створена як некомерційна організація в штаті Массачусетс через близькість і тісні відносини з Массачусетським технологічним інститутом, MIT OpenCourseWare. У 2014 році фокус розширився до ширшого бачення відкритої освіти, яке охоплювало інших членів і форми відкритої освіти за межами відкритого навчального програмного забезпечення, що призвело до зміни назви на Консорціум відкритої освіти. Бачення було розширено, щоб включити адвокацію та лідерство щодо просування відкритої освіти в усьому світі, розробки відкритої політики, створення стійких моделей відкритої освіти та сприяння міжнародній співпраці та інноваціям. У 2019 році під час консультацій із членами щодо стратегії та пріоритетів стало очевидно, що найбільшою цінністю є глобальна перспектива відкритої освіти. На знак визнання цього назва була змінена на Open Education Global (OE Global), щоб чітко відобразити роль у підтримці відкритої освіти в усьому світі в усіх секторах [170].

Open Education Global — глобальна некомерційна організація, яка підтримує розвиток і використання відкритої освіти в усьому світі, щоб: розширити доступ до освіти, що дозволить кожній людині на землі отримати доступ і зробити свій внесок; покращити якість освіти; зробити освіту доступнішою; покращити успішність учнів; сприяти співпраці та обміну через спільне створення навчальних матеріалів і свободу їх використання, налаштування, вдосконалення та повторного розповсюдження; генерувати педагогічні інновації, використовуючи спільну інтерактивну культуру Інтернету; сприяти міжнародному партнерству та глобальній культурі участі

в навчанні, створенні, обміні та співпраці. Поточні сфери діяльності ОЕ Global та її учасників включають [179]:

- відкриті освітні ресурси (це викладацькі, навчальні та дослідницькі матеріали на будь-якому носії – цифровому чи іншому – які знаходяться у відкритому доступі або були випущені за відкритою ліцензією, яка дозволяє безкоштовний доступ, використання, адаптацію та повторне розповсюдження іншими особами без будь-яких або обмежених обмежень);

- масові відкриті онлайн-курси (спрямовані на необмежену участь через Інтернет та можуть включати традиційні матеріали курсу, такі як відзняті лекції, читання та набори проблем, але також можуть мати інтерактивні елементи, такі як форуми користувачів для підтримки обговорення та діалогу та тести з автоматичним зворотним зв'язком);

- відкритий доступ (дослідження, опубліковані в цифровому вигляді, онлайн, безкоштовні та вільні від більшості обмежень авторського права та ліцензування);

- відкриті дані (структуровані дані, які читаються машиною, вільно надаються, використовуються та створюються без обмежень);

- відкрита наука (рух, спрямований на те, щоб зробити наукові дослідження та дані доступними для всіх рівнів зацікавленого суспільства. Відкрита наука – це наукова практика, у якій інші можуть співпрацювати та вносити свій внесок, коли дані досліджень, лабораторні записи та інші дослідницькі процеси є у вільному доступі на умовах, які дозволяють повторне використання, перерозподіл та відтворення досліджень і базових даних);

- технологія відкритої освіти (апаратне та програмне забезпечення, яке базується на принципах відкритої освіти та використовує їх, надаючи користувачам засоби для участі в їх розробці, вносячи вдосконалення та модифікації);

- відкриті практики (передбачає нові норми та культурні практики, включаючи обмін, спільне авторство, пошук і повторне використання

існуючих ресурсів, модифікацію та налаштування навчальних матеріалів шляхом перекладу та адаптації до місцевого контексту, атрибуції та відкритих педагогічних практик, які залучають учасників до створення результатів, які мають широке суспільне благо [18].

Отже, Open Education Global є важливою платформою для розвитку концепції відкритої освіти, основними напрямками якої є впровадження відкритих ресурсів, масових онлайн-курсів, відкритого доступу до наукових даних, а також підтримка інноваційних педагогічних практик та міжнародної співпраці. Впровадження концепції відкритої освіти дозволить Україні стати частиною глобальної освітньої спільноти, сприяючи поширенню національних освітніх досягнень та інтеграції світових знань в українську освітню систему.

Усе вище зазначене дозволяє зробити наступні висновки відносно міжнародного співробітництва щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітня діяльність:

– можна сформувати наступні форми міжнародного співробітництва щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітня діяльність: 1) міжнародна нормативно-правова інтеграція (створення єдиних правових стандартів для регулювання використання інформаційних і комунікаційних технологій; гармонізація національного законодавства); 2) міжнародні освітні програми з інтеграцією інформаційних і комунікаційних технологій; 3) міжнародні консорціуми з трансферу освітніх технологій; 4) міжнародний обмін професійного досвіду, знань, навичок та інформації; 5) міжнародні дослідницькі проєкти; 6) міжнародна підтримка (фінансова, організаційна, методична, інформаційна тощо) щодо задоволення освітніх потреб.

– слід виділити наступні основні напрямки та тенденції європейського співробітництва щодо модернізації освіти для України: – поєднання цифровізації з концепцією сталого розвитку (впровадження інформаційних і

комунікаційних технологій в освітня діяльність сприяє формуванню нового покоління, яке матиме не лише високі технічні навички, але й буде обізнане з питаннями екологічної відповідальності та сталого розвитку); – безпекове правове регулювання захисту персональних даних, що передбачене європейським законодавством (зокрема, GDPR), яке Україна поступово впроваджує для безпечного розвитку цифрової освіти; – підвищена роль онлайн та гібридного навчання, що активно використовується в Україні, але в умовах повномасштабної війни та атак на критичну інфраструктуру зумовлює необхідність використання інших адаптивних підходів у власній освітній системі; – підвищення рівня цифрових навичок та компетенцій (в Україні важливо звернути увагу на правові аспекти сертифікації та ліцензування нових програм підготовки, орієнтованих на цифрові навички, що повинні відповідати європейським стандартам та вимогам); – цифрова інклюзія та соціальна справедливість (в Україні це має особливе значення, оскільки існує соціальна нерівність у доступі до якісного інтернету та цифрових пристроїв); – підвищення якості освіти через впровадження цифрових освітніх ресурсів (дозволяє підвищити якість навчального процесу за рахунок інтеграції новітніх знань та методик, що сприяє розвитку критичного мислення, творчості та самостійності суб'єктів освітньої діяльності); – підготовка до цифрової економіки та ринку праці (українські заклади освіти, співпрацюючи з європейськими партнерами, мають змогу підвищити рівень професійної підготовки студентів у галузі інформаційно-комунікаційних технологій, що сприяє їх конкурентоспроможності на міжнародному ринку праці).

– програма Erasmus+ є важливим інструментом впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітня діяльність України, що включає ініціативи, проекти та форми підтримки, спрямовані на запровадження інноваційних рішень у освітніх закладах (цифрова трансформація освіти, розвиток цифрових компетентностей, інтернаціоналізація через цифрові платформи, партнерство для співпраці у

сфері цифровізації, цифрові інструменти для інтеграції українців за кордоном тощо), для інтеграції України в глобальний цифровий освітній простір.

– UNESCO ICT Competency Framework for Teachers (ICT CFT) є потужним інструментом для впровадження та розвитку цифрових компетенцій освітян через використання інформаційних і комунікаційних технологій в освітній діяльності. Для України, яка знаходиться на шляху до глибшої цифровізації та інтеграції в глобальні інформаційні процеси, такий підхід дозволяє поєднувати сучасні освітні стратегії з національними та інституційними цілями у сфері освіти.

– Open Education Global є важливою платформою для розвитку концепції відкритої освіти, основними напрямками якої є впровадження відкритих ресурсів, масових онлайн-курсів, відкритого доступу до наукових даних, а також підтримка інноваційних педагогічних практик та міжнародної співпраці. Впровадження концепції відкритої освіти дозволить Україні стати частиною глобальної освітньої спільноти, сприяючи поширенню національних освітніх досягнень та інтеграції світових знань в українську освітню систему.

Отже, міжнародне співробітництво щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність – це систематична взаємодія між суб'єктами різного правового становища (державами, міжнародними організаціями, освітніми інституціями, приватними суб'єктами) на міжнародному комунікаційному рівні, що спрямована на інтеграцію сучасних цифрових інструментів у сферу освіти, забезпечення доступу до інноваційних технологій, удосконалення навчальних методик, сприяння розвитку дистанційного та гнучкого навчання, використання ресурсів глобальної інформаційної мережі та технологій для реалізації спільної глобальної мети – створення рівних та доступних умов для освіти в цифрову епоху.

Висновки до розділу 3

1. В умовах війни одним із шляхів оптимізації освітньої діяльності є розширення можливостей дистанційного навчання, що можливо реалізувати внаслідок розробки спеціальних стандартів для онлайн-освіти та офлайн-освіти (офлайн доступ до навчальних матеріалів, фінансування програм для аудіо-уроків тощо), а також механізмів забезпечення доступу до інтернету та необхідних технічних засобів для всіх учасників навчального процесу.

2. Окремим напрямком виділено обов'язкову діяльність Міністерства освіти і науки України щодо оперативної та фінансової підтримки освітніх ініціатив, спрямованих на збереження та розвиток освіти в умовах війни (наприклад, спрощені процедури реєстрації та фінансування нових освітніх програм).

3. Критично важливою в умовах сучасних викликів, зокрема війни, соціальної нестабільності та постійних змін у суспільному житті є розробка програм психологічної підтримки учасників освітньої діяльності в Україні. Тому, слід спрямувати нормотворчу діяльність щодо створення та функціонування державних цифрових платформ, які забезпечуватимуть доступ до психологічної підтримки для всіх учасників освітньої діяльності. Також законодавство має передбачати стимули та фінансову підтримку для проведення наукових досліджень, спрямованих на вивчення ефективності цифрових інструментів психологічної підтримки в освіті.

4. Нині актуальним в Україні залишається напрямок підвищення цифрової грамотності учасників освітньої діяльності через відповідне формування та встановлення програм з підвищення цифрової грамотності для учнів, студентів, викладачів та адміністративного персоналу, що мають бути інтегровані в освітні стандарти та спрямовані на розвиток навичок, необхідних для ефективного використання цифрових ресурсів у навчанні.

5. Відносно моніторингу та оцінки ефективності інформатизації освіти,

то в Україні це має стати стандартизованим та безперервним процесом. МОН України необхідно на державному рівні створити стандартизовану систему критеріїв та показників, що будуть використовуватися для оцінки ефективності впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в освітніх закладах. Показники повинні охоплювати такі аспекти, як доступність цифрових ресурсів, рівень цифрової грамотності серед учнів та педагогів, а також результати освітньої діяльності, що досягаються за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Окремо необхідно запровадити щорічні аудити ефективності інформатизації освітніх закладів, що повинні проводитися незалежними експертами та включати аналіз відповідності впроваджених технологій затвердженим критеріям, а також виявлення потенційних напрямків для поліпшення.

6. Міжнародне співробітництво щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність – це систематична взаємодія між суб'єктами різного правового становища (державами, міжнародними організаціями, освітніми інституціями, приватними суб'єктами) на міжнародному комунікаційному рівні, що спрямована на інтеграцію сучасних цифрових інструментів у сферу освіти, забезпечення доступу до інноваційних технологій, удосконалення навчальних методик, сприяння розвитку дистанційного та гнучкого навчання, використання ресурсів глобальної інформаційної мережі та технологій для реалізації спільної глобальної мети – створення рівних та доступних умов для освіти в цифрову епоху.

7. Програма Erasmus+ є важливим інструментом впровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність України, що включає ініціативи, проекти та форми підтримки, спрямовані на запровадження інноваційних рішень у освітніх закладах (цифрова трансформація освіти, розвиток цифрових компетентностей, інтернаціоналізація через цифрові платформи, партнерство для співпраці у

сфері цифровізації, цифрові інструменти для інтеграції українців за кордоном тощо), для інтеграції України в глобальний цифровий освітній простір.

8. UNESCO ICT Competency Framework for Teachers (ICT CFT) є потужним інструментом для впровадження та розвитку цифрових компетенцій освітян через використання інформаційних і комунікаційних технологій в освітній діяльності. Для України, яка знаходиться на шляху до глибшої цифровізації та інтеграції в глобальні інформаційні процеси, такий підхід дозволяє поєднувати сучасні освітні стратегії з національними та інституційними цілями у сфері освіти.

9. Open Education Global є важливою платформою для розвитку концепції відкритої освіти, основними напрямками якої є впровадження відкритих ресурсів, масових онлайн-курсів, відкритого доступу до наукових даних, а також підтримка інноваційних педагогічних практик та міжнародної співпраці. Впровадження концепції відкритої освіти дозволить Україні стати частиною глобальної освітньої спільноти, сприяючи поширенню національних освітніх досягнень та інтеграції світових знань в українську освітню систему.

ВИСНОВКИ

У дисертації сформовано науково-обґрунтовані положення та рекомендації щодо удосконалення адміністративно-правових засад інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні, шляхом опрацювання сутності й специфіки інформаційного суспільства та його впливу на освітню діяльність. Основними з яких є такі:

1. Сформовано зміст інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності як складової державної інформаційної політики в Україні, що включає: – розробку та впровадження державних вимог, стандартів та програм у сфері інформатизації та цифровізації освіти; – забезпечення фінансування розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури закладів освіти; – підготовку та підвищення кваліфікації педагогічних працівників у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій; – створення освітніх ресурсів та контенту в цифровому форматі; – запровадження інноваційних методів навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій; – захист цифрового освітнього простору.

2. Умовно систему суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні поділено наступним чином: 1) за рівнем взаємодії: – суб'єкти національного рівня (Кабінет Міністрів України, Міністерство освіти і науки України, Державна служба якості освіти України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти); – суб'єкти регіонального рівня (державні органи, до сфери управління яких належать заклади освіти); – суб'єкти локального рівня (учасники освітньої діяльності, заклади освіти, органи місцевого самоврядування, приватні суб'єкти); 2) за функціональною роллю: – регулятори (органи державної влади та місцевого самоврядування, громадські організації); – користувачі (учасники освітньої

діяльності, заклади освіти); – постачальники та розробники (заклади освіти, наукові інститути, приватні компанії, громадські організації, міжнародні інституції).

3. Виділено тенденції сучасного нормативно-правового базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні: 1) інтеграція з європейськими стандартами (розробка та впровадження електронних освітніх ресурсів; забезпечення доступу до онлайн-платформ та курсів; використання цифрових технологій для оцінювання знань та навичок; підготовка педагогів до використання ІКТ в освітній діяльності тощо); 2) цифровізація освіти: 3) підтримка використання відкритих даних та ресурсів; 4) забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних; 5) стимулювання інновацій у сфері інформаційно-комунікаційних технологій в освіті; 6) підвищення кваліфікації педагогів у сфері використання інформаційно-комунікаційних технологій; 7) залучення громадськості до розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в освіті: 8) розвиток міжнародного співробітництва.

4. Адміністративно-правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності – це визначені законами та підзаконними нормативно-правовими актами процедури, ресурси та інструменти, що використовуються для створення, обробки, зберігання та поширення інформації, пов'язаної з наданням освітніх послуг, налагодження ефективної комунікації між суб'єктами освітньої діяльності та органами управління у сфері освіти, іншими зацікавленими особами з метою забезпечення належного функціонування сфери освіти, реалізації покладених на цих осіб прав та обов'язків.

5. Адміністративно-правовий механізм інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності – це визначена нормами адміністративного права система правових, організаційних заходів та технічних засобів, що застосовуються та використовуються для створення та належного функціонування системи надання освітніх послуг, підтримки, оптимізації та

удосконалення освітньої діяльності, з метою забезпечення збору, зберігання, обробки та передачі інформації у сфері освіти, налагодженню ефективної взаємодії між усіма її суб'єктами.

6. Визначено складові адміністративно-правового механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності: а) норми адміністративного права, на підставі яких відбувається інформаційно-комунікаційне забезпечення освітньої діяльності; б) організаційні засоби: суб'єкти у сфері освіти (розпорядник інформації, технічний адміністратор, органи управління у сфері освіти (наприклад, Державна служба якості освіти України, Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, Український центр оцінювання якості освіти), інші державні органи, суб'єкти освітньої діяльності, інші особи, яким надається доступ до ІКТ у порядку та обсягах, визначених законодавством), а також стандарти, протоколи та політики, які регулюють використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітній діяльності; в) апаратні засоби: комп'ютерна техніка, сервери, мультимедійне обладнання та інші пристрої, що використовуються для доступу до інформаційних ресурсів у сфері освіти; г) програмні засоби: операційні системи, освітні платформи, спеціалізоване освітнє програмне забезпечення, системи управління освітньою діяльністю та інше програмне забезпечення, що сприяють організації та здійсненню освітнього процесу, розмежовують права доступу, забезпечують захист від порушень цілісності інформації, різні види доступності до інформації, вимоги щодо її захисту відповідно до закону, з метою передачі захищених даних між її користувачами; г) мережеві ресурси: телекомунікаційні мережі, інтернет, внутрішні локальні мережі, призначені для забезпечення конфіденційності, цілісності та доступності даних під час їх обробки, зберігання та передачі в мережевому середовищі.

6. Визначено, що технології інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це система технічних інструментів, платформ, засобів та програмних рішень, що побудовані на

основі нормативно-правових механізмів, та спрямовані на регулювання, управління та цифровізацію освітньої діяльності. З точки зору адміністративного права, технології інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності підпорядковуються державному регулюванню та контролю, спрямованому на забезпечення дотримання законодавчих норм, стандартів якості освіти та захисту прав учасників освітньої діяльності. До технологій інформаційно-комунікаційного забезпечення в освітній діяльності віднесено: – онлайн платформи та навчальні системи; – мобільні додатки та інструменти; – технологічні інструменти кібербезпеки та захисту даних; – інформаційно-аналітичні інструменти.

7. Розкрито, що адміністративні процедури інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні – це нормативно-визначені послідовні дії уповноважених суб'єктів публічної адміністрації та освітніх установ, що спрямовані на організацію, регулювання та контроль за інформаційними та комунікаційними процесами в системі освіти, прийняття управлінських рішень щодо впровадження, використання та підтримки інформаційних технологій та комунікаційних засобів, задля забезпечення взаємодії між усіма учасниками освітньої діяльності, гарантування правомірності, прозорості та якості освітніх послуг, а також сприяння реалізації прав та законних інтересів суб'єктів освітньої діяльності у контексті цифрової трансформації освіти.

8. Сформовано види взаємодії суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності: 1) правова взаємодія, що виникає на основі нормативно-правових актів та адміністративних угод, які визначають права, обов'язки та відповідальність суб'єктів освітньої діяльності; 2) інформаційна взаємодія, що включає обмін інформацією між суб'єктами та доступ до інформаційних ресурсів; 3) організаційно-управлінська взаємодія, яка визначає засади координації, контролю та моніторингу між адміністративними органами та освітніми установами для організації

освітньої діяльності; 4) комунікаційна взаємодія, що включає як вербальну комунікацію (прямий обмін інформацією між суб'єктами освітньої діяльності через усні або письмові форми спілкування, включаючи лекції, семінари, консультації тощо), так і невербальна комунікацію (здійснюється через мову жестів, символи, візуальні засоби, зокрема під час дистанційного навчання); 5) соціально-культурна взаємодія, що спрямована на адаптацію та інтеграцію суб'єктів до культурних та соціальних особливостей освітнього середовища, включаючи інклюзивну освіту та міжкультурні програми, у єдиний освітній простір, забезпечуючи рівність можливостей та доступ до освіти); 6) технічна взаємодія, що пов'язана з використанням та підтримкою цифрових інструментів та інноваційних платформ, технологій та методів, необхідних для здійснення освітньої діяльності.

9. Виділено загальні напрямки удосконалення процесу інформатизації системи освіти в Україні, що мають бути спрямовані на задоволення освітніх інформаційних і комунікаційних потреб учасників навчально-виховної діяльності в Україні шляхом: 1) функціонального вдосконалення освітньої Е-платформи та ЄДЕБО; 2) посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти; 3) оптимізації освітньої діяльності в умовах війни; 4) підвищення цифрової грамотності учасників освітньої діяльності; 5) моніторингу та оцінки ефективності інформатизації освіти.

10. Сформовано форми міжнародного співробітництва щодо побудови інформаційного суспільства в частині запровадження інформаційних і комунікаційних технологій в освітню діяльність: 1) міжнародна нормативно-правова інтеграція (створення єдиних правових стандартів для регулювання використання інформаційних і комунікаційних технологій; гармонізація національного законодавства); 2) міжнародні освітні програми з інтеграцією інформаційних і комунікаційних технологій; 3) міжнародні консорціуми з трансферу освітніх технологій; 4) міжнародний обмін професійного досвіду, знань, навичок та інформації; 5) міжнародні дослідницькі проєкти;

б) міжнародна підтримка (фінансова, організаційна, методична, інформаційна тощо) щодо задоволення освітніх потреб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник у двох томах: Том 1. Загальна частина. Київ: Видавництво «Юридична думка», 2004. 584 с.
2. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник у двох томах: Том 2. Особлива частина. Київ: Видавництво «Юридична думка», 2005. 624 с.
3. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко, Т. Коломєєць, В. Курило, С. Стеценко та ін.; за ред. В. Галуцька та О. Правоторової. Видання четверте. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 592 с.
4. Алієва П. І. Організаційно-правовий механізм державного регулювання міжнародного співробітництва закладів вищої освіти. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. 2018. Вип. 2. С. 239-245.
5. Алфьоров С. М., Ващенко С. В., Долгополова М. М. Адміністративне право. Загальна частина: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
6. Аль Мутлак Е. М. Аналіз підстав для активізації міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти в Україні. Економічний аналіз. 2015. Т. 22, № 1. С. 27-32.
7. Андрощук І. В. Взаємодія як педагогічна категорія. Педагогічний дискурс. 2013. Вип. 14. С. 15-19.
8. Андрущенко В. Австрія і Україна в структурі європейських освітніх стратегій: проблеми взаємодії. Австрія й Україна у контексті європейської інтеграції й співробітництва. [Збірник наукових праць]. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. 160 с.

9. Антонюк Т. Міжнародне співробітництво та інтеграція у галузі освіти як важливий фактор конкурентоспроможності української освітньої системи. Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Історичні науки. 2013. Вип. 21. С. 149-155.
10. Бабій Б. М., Корецький В. М., Цветкова В. В. Юридичний словник. Київ: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1974. 847 с.
11. Бачинин В. А. Філософія права: підручник. Київ: Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 472 с
12. Березовська І. Р. Поняття і характеристика структурних елементів механізму застосування адміністративно-правових засобів забезпечення інформаційної безпеки України. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2013. № 2. С. 31-35.
13. Биков В. Ю. Проблеми та завдання сучасного етапу інформатизації освіти. Наукове забезпечення розвитку освіти в Україні: актуальні проблеми теорії і практики (до 25-річчя НАПН України) : зб. наук. праць. Київ: Видавничий дім «Сам», 2017. С. 191–198.
14. Биков В. Ю. Цифрова трансформація суспільства і розвиток комп'ютерно-технологічної платформи освіти і науки України. Видавництво: Педагогічна преса. 2019. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/44333>
15. Білоус В. Мобільні навчальні додатки в сучасній освіті. (2018). Освітологічний дискурс, 353–362. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2018.1-2.361>
16. Білоус-Осінь Т. Процедура ліцензування освітньої. діяльності: адміністративно-правова природа. Проблеми законності. 2023. Вип. 163. С. 186–195.
17. Блінова Г. О. Адміністративно-правові засади інформаційного забезпечення органів публічної адміністрації в Україні: актуальні питання теорії та практики: дис. докт. юрид. наук 12.00.07. Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2019. 545 с.

18. Блудова Ю. О. Особливості суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників освітнього процесу засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2021. № 8(2). С. 213-223.

19. Бойко І. Базові категорії права адміністративних процедур. Адміністративна процедура: особливості формування української концепції : матеріали Круглого столу, м. Харків, 15 вересня 2017 р. Харків : Національна академія правових наук України, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2017. 112 с.

20. Бондаренко Т. Інформаційно-комунікаційна взаємодія медіа й аудиторії: сутність поняття, суміжні терміни, маркаційні характеристики. Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства. 2016. Вип. 6. С. 250-259.

21. Боровик М. В. Інформація як основа інформаційно-комунікаційного забезпечення сталого розвитку закладів вищої освіти. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2018. Вип. 20, Ч. 1. С. 56-59. URL : http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/20_1_2018ua/14.pdf

22. Бочаров Б. П. Інформаційні технології в освіті : монографія; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. 197 с.

23. Василенко В. Борсуковська А., Яворська Ю. Особливості використання інструментів дистанційного навчання у закладах вищої освіти під час воєнного стану. Соціокомунікаційні технології. № 7 (2023). DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.7\(324\).16-23](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.7(324).16-23)

24. Відоменко Д. Д. Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у освітньому процесі. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2013. № 13(3). С. 23-29.

25. Вітовецький В. О. Розвиток міжнародного співробітництва в рамках реформування освіти на базі університетських комплексів. Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. 2023. Вип. 2. С. 301-308.

26. Галіцина Н. В. Адміністративна процедура як інститут адміністративного процесу. Форум права. 2010. № 4. С. 163-177.

27. Галуцько В. Адміністративна процедура в публічному адмініструванні академічної доброчесності вищої освіти в Україні. Південноукраїнський правничий часопис. № 1. 2023. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2023.1.32>

28. Галуцько В.В., Курило В.І., Короєд С.О. та ін. Адміністративне право України. Т.1. Загальне адміністративне право: навчальний посібник. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 272 с.

29. Гаращук О.В. Куценко В.І. Основні функції вищої освіти України в контексті її модернізації та євроінтеграції. Міжнародний науковий вісник: збірник наукових статей за матеріалами XXVII Міжнародної науково-практичної конференції, Ужгород – Будапешт, 26-29 листопада 2013 року /ред. кол. В.І.Смоланка (голова), І.В.Артьомов та ін. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. Вип. 8(27). С. 7-16.

30. Гасимов Р. А. Інноваційні механізми взаємодії з громадськістю в системі державного управління. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління. 2014. Вип. 2. С. 13-16.

31. Генсерук, Г., Бойко, М., & Мартинюк С. (2022). Цифрові Інструменти комунікації в освітньому процесі закладу вищої освіти. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка, 1(1), 31–39. <https://doi.org/10.25128/2415-3605.22.1.4>

32. Гриневич Л. Від школи, де накачують знаннями, ми переходимо до школи компетентностей. Дзеркало тижня. 2017. URL:

https://dt.ua/EDUCATION/liliya-grinevich-perehodimo-vid-shkoli-v-yakiy-tilki-napihayut-znannyami-ta-vidtvoryuyut-yih-do-shkoli-kompetentnostey-252819_html

33. Гринюк С. П., Зайцева І. В. Міжнародне співробітництво закладів вищої освіти як складник інтеграції України в Європейський простір вищої освіти. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. 2022. С. 50–56.

34. Губанова Т. Державно-приватне партнерство у сфері освіти і науки в Україні: нормативно-правова характеристика. Підприємництво, господарство і право. Теорія держави і права. 2019. № 6.

35. Губерська Н. Л. Адміністративні процедури у сфері вищої освіти : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.07; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 471 с.

36. Дашко І. М. Сутність та механізм здійснення процесу публічного адміністрування. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2018. Вип. 1. С. 99-103.

37. Демартино А. П. Поняття і класифікація новітніх інформаційно-комунікативних технологій. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 22 : Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. 2018. Вип. 24. С. 94-99.

38. Деякі питання Державної служби якості освіти України: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 березня 2018 р. № 168. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2018-p#Text>

39. Дзяна Г. О., Дзяний, Р. Б. Домінуюча роль комунікативної функції освіти в умовах інформаційного суспільства. Ефективність державного управління. 2021. № 62. <https://doi.org/10.33990/2070-4011.62.2020.205821>

40. Дирда І. А. Проблема міжкультурної комунікації в освіті. Педагогічний процес: теорія і практика. 2014. Вип. 1. С. 34-39.

41. Дишлева С.А. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі. ОсвітаЮА: інформаційний веб-сайт. 2017. URL: <http://osvita.ua/school/technol/6804>
42. Загальна теорія держави і права: [підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.. Харків: Право, 2009. 584 с.
43. Зінюк А., Змій Л. Особливості забезпечення інформаційної безпеки в електронному навчанні. Соціальні механізми суспільств, що трансформуються: теорія і методологія досліджень. Том 21 № 3(26) (2016). DOI: [https://doi.org/10.18524/2304-1439.2016.3\(26\).118844](https://doi.org/10.18524/2304-1439.2016.3(26).118844)
44. Іриневич, Ю. В., & Столетова, І. Г. (2022). Provision of modern means of communication in educational institutions. Scientific Notes of Lviv University of Business and Law, 34, 287-295. Retrieved from <https://nzlubb.org.ua/index.php/journal/article/view/662>
45. Іщенко А. Національна платформа цифрової освіти як пріоритетний інструмент оновлення вітчизняної освітньої системи. Національний інститут стратегічних досліджень. 2017. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/nacionalna-platforma-cifrovoi-osviti-yak-prioritetniy>
46. Капуш І. Адміністративно-правове регулювання інформатизації у сфері освіти: автореф. дис. ... к. ю. н. : 12.00.07; Національний університет "Львівська політехніка". 2021. 21 с.
47. Каткова Т. Принципи інформаційного права. Право і суспільство. 2019. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2019/3_2019/part_2/10.pdf
48. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. № 51. Ст. 1122.
49. Кириленко В. І., Чалюк Ю. О. Оцінка готовності країн до дистанційного навчання. Приазовський економічний вісник. 2022. № 1 (30). С. 24-33. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-4>

50. Кіяновська Н. Генезис поняття "інформаційно-комунікаційні технології". Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки. 2013. Вип. 121(1). С. 117-122.

51. Климентьев О. П. Інформаційна взаємодія як прояв інформаційної функції. Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Право / голов. ред. Ю.М. Бисага. Ужгород : Гельветика, 2014. № Вип. 25. С. 154–158.

52. Коваленко Ю. О. Адміністративно-правовий механізм інформаційного забезпечення протидії корупції в правоохоронних органах України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2015. № 33-2, ч. 2, Т. 4. С. 96-101.

53. Ковальчук Л. Педагогічна взаємодія викладача і студентів під час використання нових інформаційних технологій навчання у процесі вивчення педагогічних дисциплін. Вісник Львів. ун-ту. 2005. Вип. 19, ч. 2. С. 17–25.

54. Козьмініх А. В. Інформаційна політика в умовах демократичного транзиту. Політичне життя. № 3 (2020). С. 51–57.

55. Конституція України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.

56. Коренева І.М. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів біології до реалізації функцій освіти для сталого розвитку: автореф. дис. докт. педаг. наук 13.00.04. Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка МОН України, Глухів, 2020. 38 с.

57. Кормич Б.А. Інформаційне право: підручник. Харків: БУРУН і К., 2011. 334 с.

58. Корнейко, Ю. М., Скоробагатська, О. І., & Гречко, А. Л. (2023). Платформи для діджиталізації науково-освітнього процесу: інноваційні тренди 2023 року. Академічні візії, (18). URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/324>

59. Костецька Т.А. Інформаційна функція держави: конституційні та інституційні аспекти. Держава і право. 2010. № 47. С. 113-119.

60. Кравченко Т. В. Формування інформаційних потоків у системі партнерської взаємодії в процесі впровадження інклюзивної освіти. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Серія : Економіка. 2015. Т. 265, Вип. 253. С. 95-99.

61. Куркова К. М. Адміністративні процедури у сфері адміністративно-правового забезпечення науково-технологічного розвитку в Україні. Науковий вісник Ужгородського університету: серія: Право. Ужгород, 2023. Т.2. Вип. 76. С. 58-63.

62. Лазур Я. В. Поняття, сутність та елементи адміністративно-правового механізму забезпечення прав і свобод громадян у державному управлінні. Форум права. 2009. № 3. С. 392-398.

63. Линовицька О. Основні функції освіти. Вісник Інституту розвитку дитини. 2014. С. 44–50.

64. Линьова І. О. Забезпечення якості вищої освіти – стратегічний пріоритет розвитку системи освіти України. Проблеми сучасної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. 2013. Вип. 40(2). С. 115-121.

65. Локшина О. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021 – 2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. Український педагогічний журнал. 2022. № 4. С. 5-17.

66. Лотюк О. С. Особливості механізму конституційно-правового регулювання громадянського суспільства. Вісник Вищої ради юстиції. 2013. № 1. С. 92-101.

67. Любович А.А., Єсіна О.Г. Сучасні інформаційні технології в освіті. Інформатика та інформаційні технології: студ.наук.конф., 20 квітня 2015 р.: матер. Конф. Одеса, ОНЕУ. С. 118-120.

68. Майборода Т. М. Державне регулювання освіти в контексті розвитку національної економіки: дис. канд. екон. наук 08.00.03. Вищий

навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтава, 2019. 259 с.

69. Макеєва О. М. Поняття і сутність правової комунікації в сучасному інформаційному просторі. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2017. № 3. С. 35-41.

70. Маштак К. С. Поняття механізму адміністративно-правового забезпечення права на доступ до публічної інформації. Слово Національної школи суддів України. 2016. № 2. С. 32-39.

71. Миронець Ю. А. Новітнє поняття адміністративних процедур інформаційного-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 13–14 березня 2023 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2023. С. 131–133.

72. Миронець Ю. А. Новітня класифікація суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 19–20 жовтня 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 121–123.

73. Миронець Ю. А. Поняття та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 7. С. 617–619.

74. Миронець Ю. А. Правовий аналіз нормативного базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. Держава та регіони. Серія: Право. 2023. № 4. Том 2. С. 8–12.

75. Миронець Ю. А. Система суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. Право та державне управління. 2022. № 4. С. 362–366.

76. Миронець Ю. А. Сучасне поняття, зміст та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової

державної інформаційної політики в Україні. Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 16–17 березня 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 118–120.

77. Миронець Ю. А. Функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. Науковий вісник публічного та приватного права. 2024. Випуск 2. С. 145–149.

78. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. 2022. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

79. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. 2022. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_042

80. Мозгаллі О. П. Інформаційна безпека у цифровій освіті в межах України. Моделювання та інформаційні системи в економіці. 2019. № 98. С. 157-167.

81. Мотрук Т. В. Поняття адміністративної процедури у співвідношенні до поняття адміністративного процесу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2017. Вип. 42. С. 186-189.

82. Напрями конкурсів. Erasmus+ Office in Ukraine. 2024. URL: <https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-erazmus/napryamy-konkursiv/>

83. Нікітенко В. Метеленко Г., Шапуров О. Концепція цифрової трансформації як чинник підтримки сталого екологічного, соціального та економічного розвитку. Філософія економіки та управління. № 12(89) (2022). DOI: <https://doi.org/10.26661/hst-2022-12-89-16>

84. Омельченко В. Інформаційно-комунікативні зв'язки в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні. Актуальні проблеми державного управління. Том 3. № 84. 2021. DOI: <https://doi.org/10.35432/1993-8330appa3842021246362>

85. Онопченко Г. Види взаємодії учасників освітнього інформаційно-соціального середовища. Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика. 2015. Вип. 1. С. 45-51.

86. Опольська Н.М. Механізм забезпечення прав і свобод дитини. Держава і право. 2007. № 35. С. 94-100.

87. Осауленко С. В. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07; Нац. ун.-т "Одеська юридична академія". Одеса, 2010. 19 с.

88. Панова І. В. Поняття та види загальних принципів інформаційного права України. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2009. Вип. 45. С. 41-48.

89. Повидиш В. В. Виокремлення повноважень суб'єкта загальної компетенції щодо адміністративно-правового забезпечення державного оборонного замовлення в Україні. 2023. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/download/686/638/1204>

90. Положення про вебплатформу дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн»: наказом Міністерства освіти і науки України 16 червня 2023 року № 746. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1094-23#Text>

91. Положення про Єдиний державний веб-портал цифрової освіти «Дія. Освіта»: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2021 р. № 184. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/184-2021-п#Text>

92. Положення про Міністерство освіти і науки України. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. No 630. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-п#Text>.

93. Прищак М. Д. До питання комунікативного підходу в освіті. Вісник Вінницького політехнічного інституту. 2013. № 1. С. 133-136.

94. Про призначення академічних стипендій Президента України студентам закладів вищої освіти на I семестр 2021/2022 навчального року : наказ Міністерства освіти і науки України від 29 вересня 2021 р. No 1037 / Міністерство освіти і науки України. Вебсайт «Міністерство освіти і науки України». URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-priznachennya-akademichnih-stipendij-prezidenta-ukrayini-studentam-zakladiv-vishoyi-osviti-na-i-semestr-20212022-navchalnogo-roku>

95. Про призначення Квіта С.М. головою Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13 лютого 2019 р. No 71-р. / Кабінет Міністрів України. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-priabezpechennya-yakosti-vishchoyi-osviti>

96. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

97. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 No 2404-VI. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>

98. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : постанова Кабінету Міністрів України від 03.11.1993 № 896. Верховна Рада України: офіційний веб-портал. 2022. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/896-93-п>

99. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-п#Text>

100. Про затвердження Положення про Національну освітню електронну платформу: Наказ Міністерства освіти і науки України 22 травня 2018 року № 523. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0702-18#Text>

101. Про затвердження Положення про програмно-апаратний комплекс “Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту”. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.12.2021 № 1255. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1255-2021-п/sp:max100#Text>

102. Про затвердження Порядку доступу до інформації центральної бази даних програмно-апаратного комплексу «Автоматизований інформаційний комплекс освітнього менеджменту»: наказ МОН України від 05.09.2022 № 792. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1218-22/sp:max100#Text>

103. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах: Закон України від 5 липня 1994 року № 80/94-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 31. Ст. 286.

104. Про захист персональних даних: Закон України від 1 червня 2010 року № 2297-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 34. Ст. 481.

105. Про інформацію: Закон України від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. Ст. 650.

106. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 13. Ст. 222.

107. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 2 березня 2015 року № 222-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 23. Ст. 158.

108. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 38-39. Ст. 380.

109. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 49. Ст. 668.

110. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 5 жовтня 2017 року № 2163-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 45. Ст. 403.

111. Про Програму. Erasmus+ Office in Ukraine. 2024. URL: <https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-erazmus/pro-programu/>

112. Про проєкт ВШО. Міністерство освіти і науки України: офіційний веб-сайт. 2024. URL: <https://lms.e-school.net.ua/about>

113. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію людського розвитку": Указ Президента України від 2 червня 2021 року № 225/2021. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#n11>

114. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p#Text>

115. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text>

116. Про утворення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 244. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-p#Text>

117. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

118. Проєкт Стратегії цифрової трансформації освіти і науки направлений на створення єдиної екосистеми. Урядовий портал. 2021. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/artur-seleckij-proyekt-strategiyi-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-napравlenij-na-stvorenniya-yedinoyi-ekosistemi>

119. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних). Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. 2023. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16#Text

120. Редіна П. В. Міністерство освіти і науки України в системі управління освітою: особливості адміністративно-правового статусу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2018. Вип. 53(2). С. 57-61.

121. Резніченко В. О. Видання індивідуальних актів як інструмент публічного адміністрування забезпечення вищої юридичної освіти в Україні. Herald of Lviv University of Trade and Economics Law sciences. 2021. DOI: 10.36477/2616-7611-2021-10-05

122. Розумна Т. Інтерактивна взаємодія як складова процесу підготовки майбутніх учителів іноземної мови. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2015. № 43. С. 320-325.

123. Савіщенко В. Адміністративно-правовий механізм управління у сфері освіти. Юридичний вісник. 2014. № 4. С. 89-94.

124. Савіщенко В. М. Організаційне та правове забезпечення освіти і науки в Україні: дис. докт. юрид. наук: 12.00.07. ДДУВС, 2016. 520 с.

125. Савченко В., & Маклюк О. (2024). Кібербезпека як фактор ефективності функціонування закладів вищої освіти. Економіка та суспільство, (60). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-24>

126. Садовська А. Л. Формування понятійного апарату державного управління інформаційно-комунікативною сферою. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2013. № 4. С. 146-154.

127. Сербин Р. Правова культура - важливий фактор розбудови правової держави: дис... канд. юрид. наук: 12.00.12; Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 2003. 185 с.

128. Сидорова Е. О. (2020). Заходи, що забезпечують реалізацію гуманітарної політики в сфері освіти та науки: адміністративно-правовий аспект. Юридична наука, (9 (111), 313–320. <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-111-9.39>

129. Сидорова Е. О. (2020). Форми адміністративно-правового забезпечення реалізації державної політики в гуманітарній сфері. Юридична наука, (8 (110), 329–335. <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-110-8.42>

130. Сисоєв О. (2019). Ліцензування у сфері освіти: адміністративно-правові аспекти. Освітологія. (8), 72–80. <https://doi.org/10.28925/2226-3012.2019.8.7280>

131. Скакун О. Теорія права і держави. 4-те видання, стереотипне. Підручник. Київ : Алерта, 2021. 528 с.

132. Соціологія : словник термінів і понять / упоряд.: Є. А. Біленький, В. М. Дебой, М. А. Козловець та ін. ; за заг. ред. Є. А. Біленького і М. А. Козловця. Київ: Кондор, 2006. 372 с.

133. Стандарт вищої освіти України: рівень вищої освіти –другий (магістерський) магістр; ступінь вищої освіти –магістр; галузь знань –08 Право; спеціальність -081Право. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 17.08.2020р. №1053. Міністерство освіти і науки України. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/08/081-pravo-magistr.pdf>.

134. Статут Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. №244. Верховна Рада України. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2015-п/ed20190828#Text>.

135. Степанов В. Державна інформаційна політика як інструмент забезпечення єдиного інформаційного простору. Механізми державного управління. Інвестиції: практика та досвід. № 4/2011. С. 78–81.

136. Сущенко Д. Адміністративні процедури в Україні та країнах Європи: порівняльно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. ЗНУ, 2018. 17 с.

137. Теорія держави і права (опорні конспекти) : навчальний посібник / авт. – упоряд. М.В. Кравчук. Київ: Атіка, 2003. 404 с.

138. Титаренко Д. Сучасний стан громадського управління освітою дорослих в Україні. Національна академія державного управління при Президентові України. Київ. № 4-5. 2016. С. 21 – 28.

139. Тихонова Т. В. Інформаційно-комунікаційні технології професійної діяльності педагога: сутність поняття. Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія : Педагогічні науки. 2011. Т. 1, Вип. 33. С. 101-105.

140. Тицька Я. О. Державна політика у сфері освіти: правовий аспект. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 2. С. 55-60.

141. Токар О. Державна інформаційна політика: проблеми визначення концепту. Політичний менеджмент. 2009. № 5(38). С. 131-141.

142. Тонне О. Теоретичний аналіз поняття педагогічна взаємодія учасників освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти. Освіта. Інноватика. Практика. 2023. Т. 11, № 5. С. 88-94.

143. Трима К.А. Вплив громадських організацій на інтернаціоналізацію ЗВО в контексті забезпечення якості вищої освіти. Конкурентоспроможність вищої освіти України в умовах інформаційного суспільства: збірник тез I Міжнародної науково–практичної конференції (м. Чернігів, 9 листопада 2018 р) / Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів, 2018. С. 265–268.

144. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і

їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16 вересня 2014 року. Офіційний вісник України. 2014. № 75. С. 83.

145. Устинова Н. В. Державно-громадське управління освітою в умовах розбудови громадянського суспільства в Україні: регіональний аспект. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2014. № 2.

146. Фадєєв В. Механізм громадсько-державного управління освітніми ресурсами вищої освіти в умовах сьогодення. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2013. № 7. С. 349-353.

147. Христій Ю. Концептуальні засади міжнародного співробітництва у сфері професійно-технічної освіти в Європейському Союзі. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2020. № 2. С. 292-301.

148. Цвік М. В. Загальна теорія держави і права: підручник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закладів освіти. Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків: Право., 2002., 432 с.

149. Цифрова трансформація освіти: прийнято Закон про функціонування інтегрованої інформаційної системи АІКОМ. МОН України: офіційний веб-сайт. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/news/tsifrova-transformatsiya-osviti-priynyato-zakon-pro-funktsionuvannya-integrovanoi-informatsiynoi-sistemi-aikom>

150. Цифрові платформи у вищій освіті. Міністерство освіти і науки України: офіційний веб-сайт. 2024. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki/tsifrovi-platformi-u-vishchiy-osviti>

151. Чернов С. І. Текст лекцій з дисципліни «Публічне адміністрування». Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ, 2014. 97 с.

152. Чорноус А. Г. Поняття та структура механізму адміністративно-правового регулювання національної інформаційної інфраструктури України. Прикарпатський юридичний вісник. 2018. Вип. 1. С. 167-171.

153. Шаталова Л. М. Нормотворча діяльність Міністерства освіти і науки України. Правове регулювання економіки. 2015. № 15. С. 48-59.

154. Швачич Г.Г., Толстой В.В., Петречук Л.М., Іващенко Ю.С. та ін. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології: навчальний посібник. Дніпро: НМетАУ, 2017. 230 с.

155. Шехавцова С. Міжкультурна комунікація в освіті як імператив демократичного розвитку суспільства. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. Вип. 17 (2). Слов'янськ, 2022. 174–184. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.17.2022.260021>

156. Шоробура І. М. Принципи державно-громадського управління освітою як основного напрямку демократизації освітньої політики. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2020. № 70(4). С. 61–66.

157. Щокін Р. Г. Поняття й види форм публічного адміністрування у сфері освіти. Порівняльно-аналітичне право. 2017. С. 278-280.

158. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. Київ: «Укр. енцикл.», 1998. – Т. 6 : Т – Я. 2004. 768 с.

159. Яра О. С. (2020). Видання нормативно-правових актів, як інструмент публічного адміністрування забезпечення вищої юридичної освіти в Україні. Юридична наука, (10 (112), 47–53. <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-112-10.06>

160. Яременко В. В., Сліпущко О. М. Новий тлумачний словник української мови. Київ: Аконіт, 2008. 928 с.

161. Яременко О. І. Правовий статус Кабінету Міністрів України як суб'єкта державного управління інформаційною сферою. Інформація і право. 2015. № 2. С. 13-19.

162. Яруліна Н. Теоретичні підходи до визначення понять "інформаційний простір", "інформаційне середовище", "інформаційно-комунікативне середовище. Актуальні проблеми державного управління. 2019. Вип. 2. С. 26-31.

163. About Us. ISTE's. 2024. URL: <https://iste.org/about>
164. Building knowledge on international cooperation in VET: final report (2015). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
165. Chartrand, R.L. (1989) The imprint of legislation on information policies. *American Society for Information Science*, 15:14–16.
166. Council of the European Union. (2021). Council Resolution on a strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021–2030). *Official Journal*, C66, 1–21.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021G0226%2801%29&qid=1617706323424>
167. Digital Education Action Plan (2021-2027). European Commission. 2024. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan>
168. European Doctoral Education Network. 2022. URL: <https://www.eiasm.net/academic-council/introduction>
169. European Education Area explained. European Commission. 2024. URL: <https://education.ec.europa.eu/about-eea/the-eea-explained>
170. History of OEG. Open Education Global 2024. URL: <https://www.oeglobal.org/about-us/history-of-oeg/>
171. Kargbo, J.A. (2007) The need for a library and information policy in Sierra Leone. *Library Review*, 56(4): 323–329.
172. Lamberton, D.M. (1974) National information policy. *American Academy of Political and Social Science*, (412): 145–151.
173. Milevski, S. (1986) Information policy through public laws of the 95th–98th Congresses. *Proceedings of the American Society for Information Science Annual Meeting*, (23): 211–219.
174. Myronets Y. Principles of information and communication support for educational process in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 6.

175. Nilsen, K.E. (2000) Impact of information policy: Measuring the effects of the commercialization of Canadian government statistics. Westport: Greenwood Publishing Group.

176. Rowlands, I. (1996) Understanding information policy: concepts, frameworks and research tools. *Journal of Information Science*, 22(1): 13–25.

177. Sikora, Y. (2023). Стандартизація ІТ-освіти на сучасному етапі: порівняльний аспект. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, (1(52), 195–201. <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2023.52.195-201>

178. UNESCO's ICT Competency Framework for Teachers. UNESCO. 2024. URL: <https://www.unesco.org/en/digital-competencies-skills/ict-cft>

179. What We Do. Open Education Global 2024. URL: <https://www.oeglobal.org/about-us/what-we-do/>

180. Yusof, Z. M., Basri, M., & Zin, N. A. M. (2010). Classification of issues underlying the development of information policy. *Information Development*, 26(3), 204-213. <https://doi.org/10.1177/0266666910368218>

ДОДАТКИ

Додаток А

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

в яких висвітлено основні наукові результати дисертації:

1. Миронець Ю. А. Функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 2. С. 87–92. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.2.15>
2. Миронець Ю. А. Поняття та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 617–619. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-7/150>
3. Миронець Ю. А. Система суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Право та державне управління*. 2022. № 4. С. 362–366. DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.4.53>
4. Миронець Ю. А. Правовий аналіз нормативного базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Держава та регіони*. 2023. № 4. Т. 2. С. 8–12. (Серія «Право»). DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.2.2>
5. Myronets Y. Principles of information and communication support for educational process in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 6. P. 45–49. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2023.6.08>

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

6. Миронець Ю. А. Сучасне поняття, зміст та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. *Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 16–17 берез. 2022 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2022. С. 118–120.

7. Миронець Ю. А. Новітня класифікація суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19–20 жовт. 2022 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2022. С. 121–123.

8. Миронець Ю. А. Новітнє поняття адміністративних процедур інформаційного-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ : Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 131–133.

БЛАНК

соціологічного опитування громадян у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні

Шановний респонденте! Вашій увазі надається бланк соціологічного опитування у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності. Опитування є анонімним, відповідно просимо Вас надати правдиві відповіді. На кожне питання треба надати відповідь – наприклад, «Так» або «Ні» у графі навпроти шляхом постановлення позначки (наприклад, «+», або «V»). Результати Вашої активної громадянської позиції буде використано для оптимізації освітньої діяльності в Україні.

Дякуємо Вам за участь!

Чи використовували ви комп'ютер, планшет або смартфон під час освітньої діяльності?			
Так, часто	Так, інколи	Майже не користувалися	Ніколи
Чи вистачало технічного обладнання в освітніх закладах, які ви відвідували?			
Так, завжди	Так, але інколи замало	Недостатньо	Взагалі не було
Чи задоволені ви якістю інтернет-з'єднання під час освітньої діяльності?			
Задоволений	Нейтрально	Незадоволений	Повністю незадоволений
Чи вважаєте ви, що цифрові технології покращують якість освіти?			
Так, часто	Так, інколи	Зрідка	Ніколи
Чи отримували ви навчання або інструкції з використання цифрових інструментів для освіти?			
Так	Так, але недостатньо	Ні	Важко відповісти

РЕЗУЛЬТАТИ

соціологічного опитування громадян України у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітньої діяльності в Україні

Вибірковим анкетуванням було охоплено 435 респондентів. Час проведення анкетування – другий квартал 2024 року. 17% респондентів відмовилися відповідати на питання з причин браку часу та роздратованості, викликані складною ситуацією в державі.

Чи використовували ви комп'ютер, планшет або смартфон під час освітньої діяльності?			
Так, часто	Так, інколи	Майже не користувалися	Ніколи
65%	21%	10%	4%
Чи вистачало технічного обладнання в освітніх закладах, які ви відвідували?			
Так, завжди	Так, але інколи замало	Недостатньо	Взагалі не було
34%	39%	20%	7%
Чи задоволені ви якістю інтернет-з'єднання під час освітньої діяльності?			
Задоволений	Нейтрально	Незадоволений	Повністю незадоволений
42%	30%	25%	3%
Чи вважаєте ви, що цифрові технології покращують якість освіти?			
Так, часто	Так, інколи	Зрідка	Ніколи
62%	28%	5%	5%
Чи отримували ви навчання або інструкції з використання цифрових інструментів для освіти?			
Так	Так, але недостатньо	Ні	Важко відповісти
18%	64%	12%	6%

ПРОЄКТ

ЗАКОНУ КРАЇНИ

Про внесення змін до законодавства України щодо посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

І. Внести до Закону України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради. 2017. № 38-39. Ст. 380) такі зміни та доповнення:

– доповнити ч. 1 ст. 53 «Права та обов’язки здобувачів освіти» наступним пунктом: «Здобувачі освіти мають право на: «захист своїх персональних даних, що обробляються в освітніх інформаційних системах;».

– доповнити ч. 2 ст. 54 «Права та обов’язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітньої діяльності» наступним пунктом: «Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов’язані: «забезпечувати дотримання стандартів інформаційної безпеки та відповідних заходів захисту персональних даних;».

– доповнити ч. 1 ст. 6 «Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності» наступним пунктом: «1. Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: «інформаційна безпека освітньої діяльності;».

ІІ. Внести до Кодексу України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. додаток до № 51. Ст. 1122) такі доповнення:

– доповнити статтею 212-3 у такій редакції:

«212-3 Неналежне забезпечення інформаційної безпеки в освітніх установах

Неналежне забезпечення інформаційної безпеки в освітніх установах, що призвело до витоку персональних даних учасників освітньої діяльності, несанкціонованого доступу до інформаційних систем або інших порушень конфіденційності, тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб у розмірі від п’ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.».

ІІІ. Цей закон набирає чинності з дня його опублікування.

Голова

Верховної Ради України

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до законопроекту «Про внесення змін до законодавства України щодо посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти»

1. Обґрунтування потреби ухвалення акта

В умовах сучасного цифрового суспільства, захист інформаційної безпеки в освітніх установах набуває особливої важливості. З розвитком цифрових технологій виникають нові загрози, пов'язані з витоком персональних даних, несанкціонованим доступом до інформаційних систем та іншими порушеннями конфіденційності. Ці загрози можуть завдати значної шкоди як окремим особам, так і суспільству в цілому. Однак чинне законодавство не передбачає належної відповідальності за неналежне забезпечення інформаційної безпеки в освітніх установах, що створює умови для виникнення таких загроз.

2. Мета законопроекту

Метою законопроекту є підвищення рівня інформаційної безпеки в освітніх установах шляхом встановлення адміністративної відповідальності за неналежне забезпечення цієї безпеки. Завданням законопроекту є створення правових механізмів для запобігання витоку персональних даних, несанкціонованого доступу до інформаційних систем та інших порушень конфіденційності в освітніх установах.

3. Загальна характеристика та основні положення законопроекту

Для посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти в Україні необхідно внести конкретні зміни та доповнення до адміністративного законодавства, зокрема:

1) до Закону України «Про освіту»:

- доповнити ч. 1 ст. 53 «Права та обов'язки здобувачів освіти» наступним пунктом: «Здобувачі освіти мають право на: «захист своїх персональних даних, що обробляються в освітніх інформаційних системах;».

- доповнити ч. 2 ст. 54 «Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітньої діяльності» наступним пунктом: «Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані: «забезпечувати дотримання стандартів інформаційної безпеки та відповідних заходів захисту персональних даних;».

- доповнити ч. 1 ст. 6 «Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності» наступним пунктом: «1. Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: «інформаційна безпека освітньої діяльності;».

2) до Кодексу України про адміністративні правопорушення:

- новий склад адміністративного правопорушення у статті 212-3: «Неналежне забезпечення інформаційної безпеки в освітніх установах, що призвело до витоку персональних даних учасників освітньої діяльності, несанкціонованого доступу до інформаційних систем або інших порушень

конфіденційності, тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.».

4. Стан нормативно-правової бази в зазначеній сфері правового регулювання

Регулювання правовідносин у зазначеній сфері здійснюється Конституцією України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими чинними законодавчими та нормативними актами, на основі яких здійснюється освітня діяльність в Україні.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Ухвалення цього проекту Закону не потребує додаткових видатків державного бюджету.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків ухвалення законопроекту

Прийняття цього законопроекту дозволить знизити ризики витоку персональних даних та інших порушень конфіденційності в освітніх установах. Це сприятиме підвищенню рівня довіри до освітніх установ та забезпеченню безпеки інформації, що є важливим елементом для сталого розвитку системи освіти в Україні.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
до законопроекту «Про внесення змін до законодавства України
щодо посилення захисту інформаційної безпеки у сфері освіти»

Зміст положення (норми) чинного акта законодавства	Зміст положення (норми) проєкту акта
Закону України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради. 2017. № 38-39. Ст. 380)	
Стаття 53. Права та обов'язки здобувачів освіти 1. Здобувачі освіти мають право на: навчання впродовж життя та академічну мобільність; індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання; якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання; відзначення успіхів у своїй діяльності; свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо; безпечне, здорове та інклюзивне чи спеціальне освітнє середовище; повагу людської гідності; захист під час освітньої діяльності від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти; проходження відповідної програми для осіб, які вчинили	Стаття 53. Права та обов'язки здобувачів освіти 1. Здобувачі освіти мають право на: навчання впродовж життя та академічну мобільність; індивідуальну освітню траєкторію, що реалізується, зокрема, через вільний вибір видів, форм і темпу здобуття освіти, закладів освіти і запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін та рівня їх складності, методів і засобів навчання; якісні освітні послуги; справедливе та об'єктивне оцінювання результатів навчання; відзначення успіхів у своїй діяльності; свободу творчої, спортивної, оздоровчої, культурної, просвітницької, наукової і науково-технічної діяльності тощо; безпечне, здорове та інклюзивне чи спеціальне освітнє середовище; повагу людської гідності; захист під час освітньої діяльності від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти; проходження відповідної програми для осіб, які вчинили

наси́льство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження; користування бібліотекою, навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою інфраструктурою закладу освіти та послугами його структурних підрозділів у порядку, встановленому закладом освіти відповідно до спеціальних законів; доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі та науковій діяльності; забезпечення стипендіями у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України; трудова діяльність у позанавчальний час; збереження місця навчання на період проходження строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період; особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти; самостійну або через своїх законних представників реєстрацію на державних інформаційних ресурсах та державних веб-платформах дистанційного навчання; інші необхідні умови для здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально	наси́льство або жорстоке поводження з дитиною, стали свідком або постраждали від насильства або жорстокого поводження; користування бібліотекою, навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною, побутовою, оздоровчою інфраструктурою закладу освіти та послугами його структурних підрозділів у порядку, встановленому закладом освіти відповідно до спеціальних законів; доступ до інформаційних ресурсів і комунікацій, що використовуються в освітньому процесі та науковій діяльності; забезпечення стипендіями у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України; трудова діяльність у позанавчальний час; збереження місця навчання на період проходження строкової військової служби, військової служби за призовом під час мобілізації, на особливий період, військової служби за призовом осіб із числа резервістів в особливий період; особисту або через своїх законних представників участь у громадському самоврядуванні та управлінні закладом освіти; самостійну або через своїх законних представників реєстрацію на державних інформаційних ресурсах та державних веб-платформах дистанційного навчання; захист своїх персональних даних, що обробляються в освітніх інформаційних системах; інші необхідні умови для
--	--

незахищених верств населення.	здобуття освіти, у тому числі для осіб з особливими освітніми потребами та із соціально незахищених верств населення.
Стаття 54. Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітньої діяльності 2. Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані: постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність; виконувати освітню програму для досягнення здобувачами освіти передбачених нею результатів навчання; сприяти розвитку здібностей здобувачів освіти, дбати про їхнє фізичне і психічне здоров'я, брати участь у забезпеченні та розвитку безпечного, здорового та інклюзивного чи спеціального освітнього середовища; дотримуватися академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами освіти в освітньому процесі та науковій діяльності; дотримуватися педагогічної етики; поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітньої діяльності; настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;	Стаття 54. Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітньої діяльності 2. Педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані: постійно підвищувати свій професійний і загальнокультурний рівні та педагогічну майстерність; виконувати освітню програму для досягнення здобувачами освіти передбачених нею результатів навчання; сприяти розвитку здібностей здобувачів освіти, дбати про їхнє фізичне і психічне здоров'я, брати участь у забезпеченні та розвитку безпечного, здорового та інклюзивного чи спеціального освітнього середовища; дотримуватися академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами освіти в освітньому процесі та науковій діяльності; дотримуватися педагогічної етики; поважати гідність, права, свободи і законні інтереси всіх учасників освітньої діяльності; настановленням і особистим прикладом утверджувати повагу до суспільної моралі та суспільних цінностей, зокрема правди, справедливості, патріотизму, гуманізму, толерантності, працелюбства;

формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України; виховувати у здобувачів освіти повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України та навколишнього природного середовища; формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами; захищати здобувачів освіти під час освітньої діяльності від будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам; додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки; у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною: вжити невідкладних заходів для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною; за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду	формувати у здобувачів освіти усвідомлення необхідності додержуватися Конституції та законів України, захищати суверенітет і територіальну цілісність України; виховувати у здобувачів освіти повагу до державної мови та державних символів України, національних, історичних, культурних цінностей України, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання України та навколишнього природного середовища; формувати у здобувачів освіти прагнення до взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами; захищати здобувачів освіти під час освітньої діяльності від будь-яких форм фізичного та психологічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти, запобігати вживанню ними та іншими особами на території закладів освіти алкогольних напоїв, наркотичних засобів, іншим шкідливим звичкам; забезпечувати дотримання стандартів інформаційної безпеки та відповідних заходів захисту персональних даних; додержуватися установчих документів та правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, виконувати свої посадові обов'язки; у разі виявлення ознак насильства або жорстокого поводження з дитиною: вжити невідкладних заходів
---	--

екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України; повідомити керівника закладу освіти та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження; у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти - невідкладно повідомити про це засновника закладу освіти та/або уповноважений ним орган (особу).	для припинення насильства або жорстокого поводження з дитиною; за потреби надати домедичну допомогу, викликати бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги та звернутися до органів Національної поліції України; повідомити керівника закладу освіти та принаймні одного з батьків або інших законних представників дитини, яка вчинила насильство або жорстоке поводження, та дитини, яка постраждала від насильства або жорстокого поводження; у разі вчинення жорстокого поводження з дитиною керівником закладу освіти - невідкладно повідомити про це засновника закладу освіти та/або уповноважений ним орган (особу).
Стаття 6. Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності 1. Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: - людиноцентризм; - верховенство права; - забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; - забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; - розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; - забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування; - науковий характер освіти;	Стаття 6. Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності 1. Засадами державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності є: - людиноцентризм; - верховенство права; - забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності; - забезпечення рівного доступу до освіти без дискримінації за будь-якими ознаками, у тому числі за ознакою інвалідності; - розвиток інклюзивного освітнього середовища, у тому числі у закладах освіти, найбільш доступних і наближених до місця проживання осіб з особливими освітніми потребами; - забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування; - науковий характер освіти;

різноманітність освіти; цілісність і наступність системи освіти; прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством; інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти; інтеграція з ринком праці; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності; академічна доброчесність; академічна свобода; фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених законом; гуманізм; демократизм; єдність навчання, виховання та розвитку; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного	різноманітність освіти; цілісність і наступність системи освіти; прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень; відповідальність і підзвітність органів управління освітою та закладів освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності перед суспільством; інституційне відокремлення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти; інтеграція з ринком праці; нерозривний зв'язок із світовою та національною історією, культурою, національними традиціями; свобода у виборі видів, форм і темпу здобуття освіти, освітньої програми, закладу освіти, інших суб'єктів освітньої діяльності; академічна доброчесність; академічна свобода; фінансова, академічна, кадрова та організаційна автономія закладів освіти у межах, визначених законом; гуманізм; демократизм; єдність навчання, виховання та розвитку; виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей Українського народу, його історико-культурного надбання і традицій; формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення; формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності,
--	---

наси́льства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; унеможливлення насильства, жорстокого поводження з дитиною, її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності; формування громадянської культури та культури демократії; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; невтручання політичних партій в освітня діяльність; невтручання релігійних організацій в освітня діяльність (крім випадків, визначених цим Законом); різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань; державно-громадське управління; державно-громадське партнерство; державно-приватне партнерство; сприяння навчанню впродовж життя; інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою; забезпечення та розвиток безпечного і здорового освітнього середовища в закладах освіти.	фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками; унеможливлення насильства, жорстокого поводження з дитиною, її дискримінації за будь-якими ознаками, приниження її честі та гідності; інформаційна безпека освітньої діяльності; формування громадянської культури та культури демократії; формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля; невтручання політичних партій в освітня діяльність; невтручання релігійних організацій в освітня діяльність (крім випадків, визначених цим Законом); різнобічність та збалансованість інформації щодо політичних, світоглядних та релігійних питань; державно-громадське управління; державно-громадське партнерство; державно-приватне партнерство; сприяння навчанню впродовж життя; інтеграція у міжнародний освітній та науковий простір; нетерпимість до проявів корупції та хабарництва; доступність для кожного громадянина всіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою; забезпечення та розвиток
--	---

	безпечного і здорового освітнього середовища в закладах освіти.
Кодекс України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122	
Стаття відсутня	Стаття 212-3 Неналежне забезпечення інформаційної безпеки в освітніх установах Неналежне забезпечення інформаційної безпеки в освітніх установах, що призвело до витоку персональних даних учасників освітньої діяльності, несанкціонованого доступу до інформаційних систем або інших порушень конфіденційності, тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Національної
академії внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
полковник поліції

Станіслав МОЗОЛЬ

2025 року

АКТ

07.02.2025

м. Київ

№ 14-07

Впровадження результатів дисертації
Миронця Юрія Анатолійовича
«Адміністративно-правові засади
інформаційно-комунікаційного
забезпечення освітнього процесу в Україні»
в освітній процес НАВС

Уклала експертна комісія з виявлення, узагальнення та впровадження позитивного досвіду роботи у складі:

- т.в.о. начальника відділу організації освітнього процесу лейтенанта поліції Бойчук Вікторії Олександрівни;
- т.в.о. начальника відділу організації наукової діяльності, кандидата юридичних наук старшого лейтенанта поліції Горбенко Дар'ї Андріївни;
- завідувача кафедри адміністративного права та процесу, доктора юридичних наук, професора підполковника поліції Пастуха Ігоря Дмитровича;
- начальника відділу докторантури та ад'юнктури, доктора юридичних наук, професора підполковника поліції Тихонові Олени Вікторівни;
- завідувача загальної бібліотеки Гайдар Людмили Георгіївни.

Комісія розглянула й узагальнила матеріали дисертації, поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право», та наукові праці аспіранта заочної форми навчання кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ Миронця Юрія Анатолійовича «Адміністративно-правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні».

Проаналізовано основні результати дослідження Миронця Ю.А., зокрема наукові праці, в яких опубліковані теоретичні положення дисертації:

1. Миронець Ю. А. Функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 2. С. 87–92. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.2.15>

2. Миронець Ю. А. Поняття та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 617–619. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-7/150>

3. Миронець Ю. А. Система суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Право та державне управління*. 2022. № 4. С. 362–366. DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.4.53>

4. Миронець Ю. А. Правовий аналіз нормативного базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Держава та регіони*. 2023. № 4. Т. 2. С. 8–12. (Серія «Право»). DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.2.2>

5. Myronets Y. Principles of information and communication support for educational process in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 6. Р. 45–49. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2023.6.08>

6. Миронець Ю. А. Сучасне поняття, зміст та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. *Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 16–17 берез. 2022 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2022. С. 118–120.

7. Миронець Ю. А. Новітня класифікація суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19–20 жовт. 2022 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2022. С. 121–123.

8. Миронець Ю. А. Новітнє поняття адміністративних процедур інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 131–133.

На основі проведеного аналізу комісія зробила висновок, що праці Миронця Ю.А., містять науково обґрунтовані теоретичні положення і практичні рекомендації, що дає підстави запровадити їх для використання в освітньому процесі Національної академії внутрішніх справ, зокрема при викладанні навчальних дисциплін «Забезпечення законності в публічному управлінні», «Управлінський контроль в публічній сфері», «Публічна служба», «Публічне адміністрування» під час підготовки навчально-методичних та дидактичних матеріалів, а також рекомендувати їх до вивчення під час самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Члени комісії:

Вікторія БОЙЧУК

Дар'я ГОРБЕНКО

Ігор ПАСТУХ

Олена ТИХОНОВА

Людмила ГАЙДАР

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор
Національної академії
внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор
полковник поліції

Олег ТАРАСЕНКО

2025 року

АКТ

07.02.2025

м. Київ

№ 15-НД

Впровадження результатів дисертації
Миронця Юрія Анатолійовича
«Адміністративно-правові засади
інформаційно-комунікаційного
забезпечення освітнього процесу в Україні»
в наукову діяльність НАВС

Уклала експертна комісія з виявлення, узагальнення та впровадження позитивного досвіду роботи у складі:

- т.в.о. начальника відділу організації наукової діяльності, кандидата юридичних наук старшого лейтенанта поліції Горбенко Дар'ї Андріївни;
- завідувача кафедри адміністративного права та процесу, доктора юридичних наук, професора підполковника поліції Пастуха Ігоря Дмитровича;
- начальника відділу докторантури та ад'юнктури, доктора юридичних наук, професора підполковника поліції Тихонові Олени Вікторівни;
- завідувача загальної бібліотеки Гайдар Людмили Георгіївни.

Комісія розглянула й узагальнила матеріали дисертації, поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право», наукові праці здобувача кафедри адміністративного права та процесу Національної академії внутрішніх справ Миронця Юрія Анатолійовича «Адміністративно-правові засади інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні» та на основі проведеного аналізу зробила висновок, що надана робота містить низку обґрунтованих теоретичних положень і пропозицій спрямованих на удосконалення адміністративно-правових засад інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні.

Проаналізовано основні результати дослідження Миронця Ю.А., зокрема наукові праці, в яких опубліковані теоретичні положення дисертації:

1. Миронець Ю. А. Функції інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. Вип. 2. С. 87–92. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2024.2.15>

2. Миронець Ю. А. Поняття та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 617–619. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-7/150>

3. Миронець Ю. А. Система суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Право та державне управління*. 2022. № 4. С. 362–366. DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2022.4.53>

4. Миронець Ю. А. Правовий аналіз нормативного базису у сфері інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Держава та регіони*. 2023. № 4. Т. 2. С. 8–12. (Серія «Право»). DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2023.4.2.2>

5. Myronets Y. Principles of information and communication support for educational process in Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 6. P. 45–49. DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2023.6.08>

6. Миронець Ю. А. Сучасне поняття, зміст та особливості інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу як складової державної інформаційної політики в Україні. *Актуальні проблеми взаємодії правової науки та практики її застосування*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 16–17 берез. 2022 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2022. С. 118–120.

7. Миронець Ю. А. Новітня класифікація суб'єктів інформаційно-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Проблемні питання юридичної науки в контексті реформування правової системи України*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 19–20 жовт. 2022 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2022. С. 121–123.

8. Миронець Ю. А. Новітнє поняття адміністративних процедур інформаційного-комунікаційного забезпечення освітнього процесу в Україні. *Пріоритетні напрями розвитку юридичної науки в умовах сьогодення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13–14 берез. 2023 р.). Київ: Наук.-дослід. ін-т публіч. права, 2023. С. 131–133.

На основі проведеного аналізу комісія зробила висновок про те, що вищезазначені матеріали дисертаційного дослідження Миронця Ю.А. застосовуються під час підготовки монографій, підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій, узагальнення аналітичних матеріалів, обґрунтування пропозицій до чинних проєктів нормативно-правових актів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову.

Члени комісії:

 Дар'я ГОРБЕНКО

 Ігор ПАСТУХ

 Олена ТИХОНОВА

 Людмила ГАЙДАР